

TOKMANNI Yritysvastuuraportti 2016

Sisällysluettelo

Johdanto

Tokmanni lyhyesti	2
Toimitusjohtajan ja yritys vastuuvastaavan haastattelu	4
Vuoden 2016 kohokohdat	7
Megatrendit, riskit ja mahdollisuudet Tokmannille	8
Tokmannin visio ja strategia	11

Vastuullisuus Tokmannilla 13

Ihmisoikeudet vastuullisuustyön lähtökohtana	14
Arvot vastuullisuustyön perustana	15
Sidosryhmäyhteistyö	16
Olenaisuusanalyysi	18
Olenaiset vastuullisuusteemat	19
YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Tokmanni	20
Vastuullisuuden johtaminen	24

Rehti liiketoiminta 27

Keskeiset saavutukset 2016 ja tavoitteet 2017	28
Eettinen toimintaohjeisto	29
Taloudellisen lisäarvon tuottaminen ja jakaminen	31
Veronjalanjälki	32
Yksityisyyden suoja	33
Eettinen markkinointi	34

Reilu kohtelu 35

Keskeiset saavutukset 2016 ja tavoitteet 2017	36
Sitoutunut henkilöstö	37
Yhdenvertaisuus ja monimuotoisuus	39
Työntekijöiden koulutus ja kehittäminen	43
Työterveys ja -turvallisuus	45

Vastuullinen hankinta ja tuotteet 47

Keskeiset saavutukset 2016 ja tavoitteet 2017	48
Vastuullinen hankinta	49
Tuotevastuu	54

Viisas resurssien käyttö 57

Keskeiset saavutukset 2016 ja tavoitteet 2017	58
Energiatehokas liiketoiminta	59
Ympäristöystävällinen logistiikka	63
Resurssitehokkuus	65

Vastuullisuus lukuina 69

Raportin kuvaus	69
Laskennan lähtötiedot	70
Data	73

GRI-indeksi 81

Tokmanni lyhyesti

Tokmanni on Suomen ainoa valtakunnallinen halpakauppa. Se on myös maan suurin halpakauppaketju myymälöiden määrällä ja liikevaihdolla mitattuna. Tokmanni tarjoaa asiakkailleen laajan valikoiman kotimaisia ja kansainvälisiä merkkituotteita sekä muita tuotteita edulliseen hintaan.

Liikevaihto, MEUR

775,8

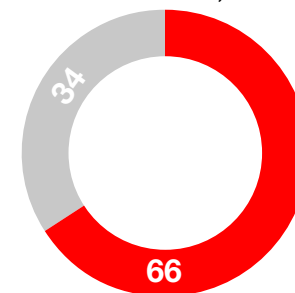
Oikaistu käyttökatemarginaali

8,1%

Kuusi tuoteryhmää:

- Elintarvikkeet
- Kodin puhdistus ja henkilökohtainen hygienia
- Pukeutuminen
- Koti, sisustus ja puutarha
- Työkalut ja sähkötarvikkeet
- Vapaa-aika ja kodintekniikka

Brändituotteiden ja PLNL-tuotteiden* osuus kaikista tuotteista, %

- Brändituotteiden osuus
- PLNL-tuotteiden osuus

* Omien merkkien tuotteet, merkittömät ja lisensoidut tuotteet

Työntekijöitä

3 224

Tokmannin
valikoimaan kuuluu noin

25 000

tuotenimikettä

162

myymälää ympäri Suomen
+ verkkokauppa

Ajantasainen lista myymälöistä:
yritys.tokmanni.fi/myymalat/haku

Suomen johtava halpakauppa

Tokmanni tarjoaa asiakkailleen mielenkiintoisen ja laajan valikoiman, edulliset hinnat ja hyvän asiointikokemuksen. Tokmannin valikoima koostuu johtavista kansainvälisistä tuotemerkeistä, Tokmannin omista tuotemerkeistä (private label), lisenssituotemerkeistä ja ei-brändätyistä tuotteista.

Tokmannin omia tuotemerkkejä ovat Auto plus, BBQ King, Energy plus, Future Sport, Idéale, Iisi, Kotikulta, Kraft, Prima, Real, Tok Garden ja Vaeltaja.

Tokmannin pääkonttori sijaitsee Mäntsälässä. Suomen toimintojen lisäksi yhtiö omistaa puolet Shanghaisissa sijaitsevasta, hankintaan keskittyvästä yhteisyrityksestä, jonka toinen omistaja on norjalainen Europris ASA.

Tokmannilla ei ole omaa tuotantoa, vaan se hankkii myymänsä tuotteet suoraan kotimaisilta ja kansainvälisiltä valmistajilta, maahantuojilta ja agenteilta. Yhtiö ostaa noin 70% tuotteistaan suomalaisilta tavarantoimittajilta, 18% Aasiasta ja 12% muualta Euroopasta. Tokmannin osto-organisaatio

vastaa yhtiön hankinnasta. Yhtiö on sitoutunut toiminnassaan vastuulliseen hankintatapaan ja pyrkii ostamaan tuotteita vain vastuullisilta tavarantoimittajilta. Vuonna 2016 Tokmannille toimitettiin tuotteita seuraavista BSCI:n määrittelyn mukaisista riskimaista: Bangladesh, Bulgaria, Kiina, Intia, Pakistan, Romania, Thaimaa, Turkki ja Vietnam.

Tokmanni listattiin toukokuussa 2016 Nasdaq Helsingin päälistalle. Vuoden 2016 lopussa yhtiöllä oli noin 6 000 osakkeenomistajaa. Yhtiön suurimmat omistajat olivat Nordic Capitalin hallinnoimat rahastot 30,50% osuudella, Rockers Tukku Oy 15,01% osuudella, Keskinäinen Työeläkevuokatusyhtiö Elo 4,59% osuudella ja Keskinäinen työeläkevuokatusyhtiö Varma 4,54% osuudella.

Tunnusluvut	2016	2015
Liikevaihto, MEUR	775,8	755,3
Liikevoitto, MEUR	49,2	39,1
% liikevaihdosta	6,3	5,2
Henkilöstö		
Henkilöstön lukumäärä	3 224	3 293
Vakituiset työsuhteet	2 440	2 424
Kokoaikaiset työsuhteet	1 137	1 203
Hankinta		
Osuus ostoista, jotka tulevat jatkuvilta BSCI:n toimintaperiaatteiden noudattamiseen sitoutuneilta tehtailta	95%	81%
Ympäristö		
Kokonaisenergiankulutus, MWh*	118 411	107 039
Jätteiden hyötykäyttöaste, %	99,8	94,0

* Luvuissa on mukana mitattu ja arvioitu energian kulutus.

Toimitusjohtajan ja yritysvastuuvastaavan haastattelu

Tokmannin toimitusjohtaja Heikki Väänänen ja yritysvastuuvastaava Outi Mikkonen keskustelevat yhtiön vastuullisuustyöstä, vuoden 2016 saavutuksista sekä tulevaisuuden haasteista ja mahdollisuuksista.

K Mikä rooli vastuullisuudella on Tokmannissa ja yhtiön strategiassa?

Heikki: Vastuullisuus on Tokmannin menestymisen edellytys ja strateginen fokusalue, johon panostamme johtoryhmätasolta myymälöihin saakka. Toimimme vastuullisesti asiakkaitamme,

työntekijöitämme ja muita sidosryhmiämme kohtaan. Vastuullisuus on osa jokaisen tokmannilaisen päivittäistä työtä. Vastuullisuustyön tavoite on liiketoimintariskien minimointi, mahdollisuuksien hyödyntäminen sekä lisäarvon tuottaminen sidosryhmille.

Outi: Noudatamme kaikessa toiminnassa muun muassa lakeja, asetuksia, työehtosopimuksia sekä hyvää hallintotapaa. Toimintamme perustuu YK:n ihmisoikeuksia koskeviin kansainvälisiin perusasiakirjoihin, ILO:n julistukseen työelämän perusperiaatteista ja -oikeuksista sekä UN Global Compactiin. Meitä ohjaa myös eettinen toimintaohjeistus, joka koostuu Tokmannin Eettisestä toimintaohjeesta sekä sitä täydentävistä periaatteista, politiikoista ja ohjeista. Nämä luovat kehikon yritysvastuutyöllemme ja ohjaavat toimintaamme. Arvioimme vastuullisuusriskejä osana liiketoiminnan riskienhallintaa ja pyrimme saamaan vastuullisuuden osaksi arvonluontia kaikissa toiminnoissamme.

K Mitkä ovat Tokmannin tärkeimmät strategiset saavutukset kuluneen vuoden aikana?

Heikki: Vuosi 2016 oli hyvä vuosi Tokmannille. Myyntimme kasvoi 2,7% ja kannattavuutemme (oikaistu käyttökateprosentti) parani 8,1%:iin. Jatkoimme yhtiön määrätietoista kehittämistä: kasvatimme omien tuotemerkkien osuutta, kehitimme suora tuontia ja hankintaa ja lanseerasimme loppuvuodesta uuden markkinointikonseptin. Olemme erittäin iloisia siitä, että asiakasmäärämme kasvoi 3,4% 44,7 miljoonaan ja fiksun ostamisen trendi (smart shopping) on rantautunut pysyvästi Suomeen. Visiomme on olla fiksuihin ostovaihtoehtoihin asiakkaillemme. Tokmanni on Suomen suurin halpakauppa, ja tavoitteemme on jatkaa kannattavaa kasvua tarjoamalla asiakkaille kilpailijoihimme parempi hintamielikuva, kattava tuotevalikoima ja hyvä asiointikokemus. Toukokuussa listauduimme Nasdaq Helsingin pörssiin, mikä kasvatti Tokmannin tunnettua ja toi monia uusia osakkeenomistajia.

Outi: Merkittävimmät asiat vastuullisuustyössämme ovat ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja ilmastonmuutoksen lievittäminen. Vuoden 2016 vastuullisuustyön suurimpia saavutuksia olivat ihmisoikeusvaikutusten arviointi, uusi ilmastostrategia ja ensimmäisen yritysvastuuraportin julkaiseminen. Työn painopiste on ollut myös vastuullisuusteemojen sisäisessä jalkauttamisessa ja kouluttamisessa. Pörssilistautumisen yhteydessä julkaistussa listalleottoesitteessä oli tietoa yhtiön vastuullisuusnäkökohdista ja riskeistä. Listautumisprosessissa ulkopuolinen tahokokeili vastuullisuusarvioinnin Tokmannista.

K Mitkä yritysvastuuteemat ovat erityisen tärkeitä Tokmannin vastuullisuustyössä?

Heikki: Vastuullinen hankinta ja tuotteet ovat olennainen osa strategiaamme. Jatkamme hankinnan kehittämistä muun muassa lisäämällä suora maahantuontia tinkimättä tuoteturvallisuudesta, laadusta tai vastuullisuudesta.

Vastuullisuus on Tokmannin menestymisen edellytys ja strateginen fokusalue, johon panostamme johtoryhmätasolta myymälöihin saakka.

Outi: Tokmanni on jäsenenä Business Social Compliance Initiativessa (BSCI), yrityksille suunnatussa kehitysohjelmassa, jonka tavoite on parantaa yrityksen toimitusketjussa olevien tehtaiden ja maatilojen työolosuhteita. Tokmannin merkkejä tai maahantuomia normaaliavalikoiman tuotteita valmistavan tehtaan on oltava BSCI:n jäsen tai liityttävä siihen kohtuullisen ajan puitteissa. Vaadimme myös brändituotteita toimittavien tehtaiden sitoutumista

BSCI:n vaatimusten tasoiseen tuotantoon. BSCI-auditointien lisäksi teemme omia auditointeja toimittajiemme tehtaille. Myös tuoteturvallisuus on keskeistä vastuullisessa toiminnassa. Haluamme varmistua, että kaikki myymämme tuotteet ovat turvallisia käyttää.

Heikki: Ihmisten reilu kohtelu on toinen tärkeä vastuullisuusteemamme. Rakennamme oikeudenmukaista ja luottamukseen perustuvaa toimintakulttuuria, jossa jokainen voi hyvin. Tavoitteena on innostunut ja sitoutunut henkilöstö. Kasvumme ja uusien myymälöidemme myötä meillä on merkittävä työllistävä rooli Suomessa. Vuonna 2017 olemme ilmoittaneet avaavamme ainakin 11 uutta myymälää ympäri maata. Pitkällä tähtäimellä myymäläverkosto kasvanee aina 200 myymälään. Tarvitsemme jatkuvasti osaavia ihmisiä, ja meidät tunnetaan varsinkin nuorten työllistäjänä. Vuonna 2016 Tokmannilla työskenteli satoja nuoria.

Outi: Tavoitteemme on monimuotoinen työyhteisö ja yhdenvertainen kohtelu koko henkilöstölle

rekrytoinnista lähtien. Vuonna 2015 vahvistimme monimuotoisuustyötä liittymällä FIBS:in monimuotoisuusverkostoon. Osallistuimme vuonna 2016 FIBS:in Vastuullisen ja monimuotoisuutta tukevan johtamisen arvioinnin kehitystyöhön. Kun asiakaskuntamme monimuotoistuu, on hyvä että työntekijämme ymmärtävät heidän tarpeitaan. On myös erittäin tärkeää, että työntekijämme voivat hyvin ja kehittyvät työssään.

Heikki: Viisas resurssien käyttö on tärkeä osa yhtiön vastuullisuustyötä. Tokmannin merkittävimmät ympäristövaikutukset syntyvät energian käytöstä, logistiikasta ja jätteistä. Tavoitteemme on vähentää energiankulutusta, suosia uusiutuvaa energiaa ja minimoida kaatopaikkajätteen määrä. Työ on yhä haasteellisempaa, koska Tokmannin tavoite on lisätä myyntipinta-alaa noin 12 000 neliömetrillä vuosittain, mikä kasvattaa energiankulutusta ja jätemääriä. Resurssitehokkuuden parantaminen vaatii jatkossakin yhtiöltä panostuksia.

Outi: Vuonna 2016 Jämsän myymälä otti ensimmäisenä Tokmannina käyttöön aurinkovoimalan ja tuottaa nyt osan sähköstään kiinteistökohtaisella aurinkovoimalla. Etsimme vastavia mahdollisuuksia logistiikka-keskuksessamme Mäntsälässä ja muissa myymälöissämme. Myös useimmat kuljetuspalvelujen tarjoajat asettavat päästövähennystavoitteita ja siirtyvät ympäristöystävällisempään teknologiaan. Jätteissä pyrimme muun muassa pienentämään ruokahävikkiä ja sitouduimme vuonna 2016 muovipussien vähentämiseen.

K Mitkä ovat Tokmannin vastuullisuustyön suurimmat haasteet?

Heikki: Ihmisoikeuksien vaaliminen koko arvoketjussa on meille tokmannilaisille ensisijaisen tärkeää ja teemme jatkuvasti työtä tämän eteen. Toimitusketjut valmiiseen tuotteeseen ovat pitkät, ja muutostyö vaatii aikaa. Siksi vastuullinen hankinta on yksi keskeisimpiä haasteitamme myös

Merkittävimmät asiat vastuullisuustyössämme ovat ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja ilmastonmuutoksen lievittäminen.

tulevaisuudessa. Asiakkaiden mielikuva vastuullisuudesta ja sen vaikutus maineeseemme ovat merkittäviä. Meidän tulee ansaita asiakkaamme luottamus päivittäin. **Outi:** Vuoden 2016 alussa uusimme vastuullisen hankinnan periaatteemme ja toimintaohjeemme entistä tiukemmiksi ja koulutimme ne ostajillemme. Ilmastonmuutos on toinen asia, jonka torjumisen eteen teemme työtä. Pyrimme ensisijaisesti vähentämään energiankulutusta, mutta panostamme myös uusiutuvaan energiaan.

Vuoden 2016 kohokohdat

FIBS

Parempaa liiketoimintaa
Better business

02/2016 Tokmanni liittyy FIBS:n Vastuullisen ja monimuotoisuutta tukevan johtamisen arvioinnin kehittämishankkeeseen.

04/2016 Tokmanni järjestää vastuullisuuspäivän henkilöstölle Mäntsälässä. [Lue lisää s. 16.](#)

05/2016 Tokmanni listautuu Nasdaq Helsingin pörssiin.

05/2016 Tokmanni julkaisee ensimmäinen [yritysvastuuraporttinsa](#).

10/2016 Tokmanni liittyy muovikassisitoumukseen. [Lue lisää s. 66.](#)

10/2016 Jämsän Tokmanni asentaa aurinkopaneelit katolle ja tuottaa osan sähköstään aurinkovoimalla. [Lue lisää s. 62.](#)

11/2016 Tokmannin ensimmäinen ihmis-oikeusvaikutusten arviointi valmistuu. [Lue lisää s. 14.](#)

12/2016 Vuoden lopussa 95% Tokmannin riskimaaostoista tulee BSCI:ssä olevilta tehtailta. [Lue lisää s. 49.](#)

Megatrendit, riskit ja mahdollisuudet Tokmannille

Tokmanni on tunnistanut megatrendejä, jotka vaikuttavat yhtiön liiketoimintaan ja vastuullisuuteen. Megatrendit ja niiden luomat mahdollisuudet ja riskit kartoitetaan vuosittain osana strategista suunnittelua. Vastuullisuusriskejä arvioidaan osana yleistä riskienhallintaprosessia.

	MAHDOLLISUUS TOKMANNILLE	RISKI TOKMANNILLE	TOKMANNIN VASTAUS
Taloudelliset haasteet jatkuvat Haastavat taloudelliset olosuhteet ja Suomessa jo pidempään vallinnut taloudellinen taantuma ovat johtaneet muutokseen suomalaisten kulutustottumuksissa.	- Konservatiivinen ostokäyttäytyminen sekä tavoite saada parasta vastinetta rahoille ovat jo pidemmän aikaa luoneet mahdollisuuksia halpakaupalle, jonka jalansija markkinoilla on vakiintunut. - Halpakaupan asiakaskunnassa on tapahtunut rakenteellisia muutoksia, kun ns. fiksu ostaminen (smart shopping) on laajentanut halpakaupan asiakaskuntaa. - Smart shopping -trendin myötä suomalaisesta kuluttajasta on tullut entistä hintatietoisempi ja aktiivinen hintavertailu on yleistynyt.	Kuluttajasta on tullut vähemmän kauppa- ja tuotemerkkilojaali, mikä on luonut paineita kaupan alan toimijoille ja hintakilpailu markkinoilla on kiristynyt.	- Hyvän hintamielikuvan ylläpitäminen - Laaja ja mielenkiintoinen tuotevalikoima - Miellyttävän asiointikokemuksen tarjoaminen - Vastuulliset tuotteet - Tehokas ja eettinen markkinointi

Demografiset muutokset Kaupungistuminen, ikääntyvä väestö ja ikäihmisten nousu merkittäväksi kuluttajaryhmäksi sekä perheeseen pienentyminen vaikuttavat kulutustottumuksiin ja ostokokemusvääntömuksiin.	MAHDOLLISUUS TOKMANNILLE - Kaupungistuminen ja kiireiset kuluttajat, jotka haluavat minimoida kaupoissa vietetyn ajan ja hankkia tavaransa kerralla yhdestä kaupasta, ovat luoneet ns. yhdeltä luukulta ostamisen (<i>one stop shopping</i>) trendin ja korostaneet helposti saavutettavien ja kompaktien myymäläformaattien merkityksen kasvua. - One stop shopping vähentää mm. autoilua, kun turhaa ajelua vältetään. Näin ollen myös ympäristövaikutukset pienenevät. - Hintatietoisien ikääntyvän väestön nousu merkittäväksi kuluttajaryhmäksi.	RISKI TOKMANNILLE - Kaupungistuminen jatkuu, ja pienten paikkakuntien asukasmäärät tippuvat. - Perheeseen pienentyminen ja väestön ikääntyminen vaikuttavat valikoimiin ja tarjottavien tuotteiden pakkauskokoihin.	TOKMANNIN VASTAUS - Tokmannin myymäläkonsepti, myymälöissä liikkumisen helppous ja esteettömyys - Valikoiman jatkuva kehittäminen asiakkaiden tarpeet huomioiden - Oikeat tuotteet, oikeaan hintaan - Myymälöiden sijainnin optimointi - Monikanavaisuus
	MAHDOLLISUUS TOKMANNILLE - Digitaaliset kanavat luovat yhtiöille mahdollisuuden jakaa tuote- ja hintatietoa tehokkaasti paikasta ja ajasta riippumatta, tukien sekä verkkokaupan että kivijalkamyymälöiden myyntiä. - Digitaaliset palvelut mahdollistavat liikuntarajoitteisten kuluttajien saavuttamisen.	RISKI TOKMANNILLE - Verkkokauppa ja digitaaliset palvelut ovat kasvattaneet suosiotaan kuluttajan ostokäyttäytymisessä ja samalla laajentaneet kaupan alan kilpailukenttää. - Digitaaliset palvelut ja verkkokauppa johtavat entistä laajempaan ja helpompaan hintavertailuun, mikä johtaa entistä tiukempaan hintakilpailuun ja luo kannattavuuspaineita. - Verkkokaupan kasvulla on rajallinen merkitys Tokmannin kilpailukyvyille, koska asiakkaan keskiostos on tyypillisesti suhteellisen pieni. Lisäksi tuotesegmentit, jotka ovat enenevässä määrin siirtymässä verkkoon, ovat suhteellisen pieni osa Tokmannin tarjoamaa tuotevalikoimaa. - Digitaalisuus lisää tietosuojariskejä ja yksityisyyden suojan rikkomusten riskejä.	TOKMANNIN VASTAUS - Monikanavastrategia - Verkkokaupan kehittäminen ja optimointi - Tietosuojan ja IT-järjestelmien jatkuva kehittäminen

Resurssien rajallisuus ja ilmaston lämpeneminen Huomio koko tuotantoketjun ja tuotteiden elinkaaren aikaisiin ympäristövaikutuksiin lisääntyä.	MAHDOLLISUUS TOKMANNILLE - Ympäristöystävällisen tuotevalikoiman kehittäminen - Ympäristövaikutusten vähentäminen toimitusketjussa - Kiertotalouden tarjoamat mahdollisuudet	RISKI TOKMANNILLE - Uusien myymälöiden ja pidentyneiden aukioloaikojen tuoma lisääntynyt energian kulutus myös logistiikan osalta ja kasvavat jätemäärät sekä näihin liittyvät kustannukset. - Tuotteiden raaka-aineiden rajallinen saatavuus vaikuttaa pitkällä tähtäyksellä Tokmannin tuotteiden saatavuuteen ja hintaan. - Erityisesti rannikolla ja kehittyvillä markkinoilla olevien tehtaiden toiminta voi keskeytyä tulvien, myrskyjen ja muiden luonnonilmiöiden takia.	TOKMANNIN VASTAUS - Energian kulutuksen vähentäminen kaikissa toiminnoissa - Tehokkaampi resurssienkäyttö, jätteen vähentäminen, uudelleenkäyttö ja kierrätys - Toimittajavalinnat ja -vaatimukset
	MAHDOLLISUUS TOKMANNILLE - Tokmannin vastuullinen ja ympäristöystävällinen toiminta vahvistaa yhtiön kilpailukykyä. - Huolellinen tuoteturvallisuuden hallinta, laadunvarmistus sekä vahva hinta-laatumielikuva edistävät yhtiön kilpailuetua. - Vastuullisuusviestinnällä tuetaan avoimuutta ja läpinäkyvyyttä koko arvoketjussa.	RISKI TOKMANNILLE - Toimitusketjun ja yhteistyökumppaneiden vastuullisuuden puutteet - Työnantajakuvan heikentyminen ja pätevän työvoiman saamisen vaikeutuminen maineen menetyksen takia - Tuoteturvallisuuden ja laadunvalvonnan puutteet	TOKMANNIN VASTAUS - Vastuullisen hankinnan edelleen kehittäminen - Omien toimintojen vastuullisuuden kehittäminen ja henkilöstön koulutus vastuullisuusasioissa - Tuoteturvallisuuden jatkuva kehitys ja omavalvonta - Vastuullisuusviestinnän jatkuva kehittäminen

Tokmannin visio ja strategia

Visiomme on olla fiksuin ostosvaihtoehto asiakkaillemme. Tavoittemme on olla kannattavasti kasvava valtakunnallinen halpa-kauppaketju, joka tarjoaa laajan valikoiman hyvälaatuisia tuotteita. Haluamme, että asiakas voi luottaa tuotteiden turvallisuuteen ja vastuullisuuteen.

Tavoitteena vakaa ja kannattava pitkän aikavälin kasvu

Strategiana kannattava kasvu

Tokmannin strateginen tavoite on olla kannattavasti kasvava, nykyaikainen halpakauppaketju, jolla on hyvä hintamielikuva, houkutteleva valikoima, ja jossa on miellyttävää käydä ostoksilla.

Yritysvastuu on yksi yhtiön strategisista fokusalueista. Vastuullisuustyön tavoitteena on liiketoimintarisien minimointi, mahdollisuuksien hyödyntäminen ja lisäarvon tuottaminen sidosryhmille.

Tokmanni hakee lievää vertailukelpoisten myymälöiden liikevaihdon kasvua hyödyntämällä yhtenäistä brändiä ja uutta myymäläkonseptiaan. Tokmanni markkinoi tuotteitaan totuudenmukaisesti, ymmärrettävästi ja eettistä toimintaohjeistoa noudattaen. Kaikkia henkilötietoja käytetään vain tietosuojalakien määräämällä tavalla.

Tokmannin uusittu, tehokas valikoimanhallinta ja mielenkiintoinen valikoima tukevat kasvua. Hankinnan tehostaminen jatkuu muun muassa lisäämällä suoraa maahantuontia.

On ensisijaisen tärkeää, että Tokmannin myymät tuotteet ovat turvallisia käyttää, vastuullisesti hankittu ja valmistuksen tuotantolosuhteet ovat hyvät. Yhtiö huomioi

tuoteturvallisuuden velvollisuudet ja varmistaa toimintansa vastuullisuuden muun muassa omavalvonnalla sekä omilla ja kolmansien osapuolten tekemillä tuotetestauksilla.

Tokmanni kasvaa myös laajentamalla myymäläverkostoaan ja lisää myymäläalaa noin 12 000 m² vuodessa. Kasvu lisää energiankulutusta ja jätemääriä, joten työ energia- ja materiaalihokkuuden eteen vaatii panostuksia edelleen.

Tokmanni on merkittävä työllistäjä, ja myymäläverkoston laajentamisella on työllistävä vaikutus Suomessa. Tokmanni haluaa, että sillä on innostunut ja sitoutunut henkilöstö, joka on yrityksen vastuullinen tuloksentekijä.

Yhtiön tavoite on parantaa kannattavuutta ja käyttöpääoman hallintaa tehostamalla hankinnan, toimitusketjun ja valikoimanhallinnan prosesseja ja työkaluja. Samalla se huolehtii, että vastuullisuus ja eettiset toimintaohjeet otetaan huomioon prosessien kaikissa vaiheissa.

CASE

Yritysvastuu on omistajille tärkeä asia

Emma Englén, kestävän kehityksen päällikkö, Nordic Capital

(Nordic Capital oli Tokmannin suurin osakkeenomistaja 31.12.2016)

K Mitä yritysvastuu merkitsee Nordic Capitalille?

Nordic Capital on sitoutunut vastuullisuuteen ja asettaa selvät odotukset porfolioryyksilleen. Yritysten odotetaan raportoivan vuosittain kestävän kehityksen asioista. Tuemme vastuullisuustyötä koulutuksilla ja asiantuntemuksella. Näemme, että kestävään kehitykseen panostaminen on tulevaisuudessa positiivinen erottautumistekijä niin meille investoijana, porfolioryyksillemme kuin kumppaneillemmekin.

K Miten arvioit Tokmannin vastuullisuustyötä?

Tokmanni on onnistunut ottamaan kestävän kehityksen asiat vakavasti. Avaimina ovat olleet asiantuntemus ja johdon sitoutuminen. Jatkossa vähittäiskaupan ja kuluttajaliiketoiminnan haasteina ovat kestävän kehityksen tuominen liiketoimintamalleihin ja kasvava läpinäkyvyyden vaatimus. Hankinta kehittyviltä markkinoilta vaatii jatkuvaa työtä sosiaalisissa ja ympäristöasioissa.

Vastuullisuus Tokmannilla

Yritysvastuu on olennainen osa Tokmannin päivittäistä liiketoimintaa. Sen tavoitteena on liiketoiminnan riskien minimointi, mahdollisuuksien hyödyntäminen ja lisäarvon tuottaminen sidosryhmille. Olennaisuusanalyysissä Tokmanni on tunnistanut sidosryhmiensä ja liiketoimintansa kannalta tärkeimmät vastuullisuuden teemat.

Ihmisoikeudet vastuullisuuden lähtökohtana

Tokmannin toiminta perustuu muun muassa YK:n ihmisoikeuksia koskeviin kansainvälisiin perusasiakirjoihin, ILO:n julistukseen työelämän perusperiaatteista ja -oikeuksista sekä YK:n Global Compactiin.

Yritysvastuutyön perusta Tokmannissa ovat yrityksen arvot sekä Eettinen toimintaohje sitä täydentävine periaatteineen, politiikkoi-neen ja ohjeistuksineen. Tokmannin Eettinen toimintaohje sekä periaatteet ovat hallituksen hyväksymiä. Johto-ryhmä hyväksyy politiikat ja osastojen johto ohjeistukset.

Pyrimme kunnioittamaan ihmisoikeuksia

Ihmisoikeuksien osalta Tokmannin toimintaa ohjaavat myös YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevat ohjaavat periaatteet. Huolellisuusperiaatteen mukaisesti Tokmanni on arvoinut ja seuraa toimintansa ihmisoikeusvaikutuksia, ja ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin. Tokmanni viestii niistä osallisuutensa, mahdollisuuksiensa ja

vaikutusvaltansa mukaan. Tokmanni on julkaissut [ihmisoikeusperiaat-teensa](#) ja [yhteenvedon vuoden 2016 ihmisoikeusvaikutusten arvioinnista](#) verkkosivuillaan.

Arvioinnin perusteella Tokmannin merkittävimmät potentiaaliset ihmis-oikeusvaikutukset liittyvät terveyteen ja turvallisuuteen, rakennusten turval-lisuuteen, liiallisiin ylitoihin, elämiseen riittävään palkkaan, lapsityövoiman ja pakkotyövoiman käyttöön. Tunnistetut negatiiviset vaikutukset voivat vaikuttaa useisiin ihmisoikeuksiin, kuten oikeus työhön, oikeus terveyteen, oikeus elä-mään ja oikeus perhe-elämään.

Toimimme ihmisoikeuksien eteen

Keskeiset toimenpiteet ihmisoikeus-vaikutusten poistamiseksi tai vähentä-miseksi omien toimintojen osalta ovat:

- työturvallisuuden ja -terveyden parantaminen
- työmatkustamisen turvallisuuden parantaminen
- työn joustavuuden lisääminen

Toimenpiteet oston osalta ovat:

- vastuullisen hankinnan strategian ja toimenpidesuunnitelman edelleen kehittäminen
- tavarantoimittajien hallintajärjestel-män edelleen kehittäminen
- valitusmekanismin ja kuntoonlaitto -prosessin kehittäminen YK:n ohjaavien periaatteiden tehokkuus-periaatteiden mukaisesti
- syvemälle toimitusketjuihin meneminen

Useisiin merkittäviin ihmisoikeusvai-kutuksiin osaratkaisu riskimaissa olisi toimiva ammatillinen järjestäytyminen ja työehtosopimusneuvottelut. Ne ovat kanava elämiseen riittävälle palkalle, työajoille jne. Asian toteutumista toi-mittajien tehtailla valvotaan tällä het-kellä auditoinneilla.

Vuonna 2017 Tokmanni pyrkii var-mistamaan ihmisoikeusvaikutustenar-vioinnissa esitetyt asiat mahdollisten vaikutusten kohteena olevien sidos-ryhmien keskuudessa. Suunnitteilla on saada prosessiin mukaan työnte-

kijöitä tai työntekijäryhmiä riskimais-sa, lähiyhteisöjä sekä ruohonjuurita-son järjestöjä.

Tokmanni tulee päivittämään ihmisoikeusarviotaan kerran vuo-nessa. Päivityksessä lähteenä käytetään BSCI-auditointien ja omien auditointien tuloksia sekä eri kanaviin tulleita valituksia. Ta-voitteena on vähentää negatiivisia ihmisoikeusvaikutuksia jatkuvasti.

Myös Tokmannin yhteistyö-kumppaneiden odotetaan kunnioitta-van ihmisoikeuksia toimittajavaatimus-ten mukaisesti.

Arvot vastuullisuustyön perustana

Tokmannin arvot määrittelevät arvopohjan, jolle sen toiminta ja päätöksenteko perustuvat.

Tokmannin arvot

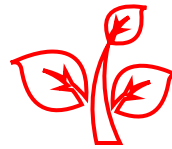
Asiakslähtöisyys

Asiakslähtöisyys taataan ammattitaitoisella henkilökunnalla, luotettavuudella ja turvallisuudella sekä vastuunottamisella ja keskinäisellä kunnioittamisella.

Kunnioittaminen

Kunnioittaminen näkyy toimintakulttuurin avoimuutena, auttamisena, tukemisena ja kannustamisena, hyvänä joukkuehenkenä sekä pitkäjänteisenä yhteistyönä eri sidosryhmien kanssa.

Uudistuminen

Uudistuminen tarkoittaa rohkeutta, luovusprosesseihin kannustamista, palautteen vastavuoroisuutta ja nopeaa reagoitua muutostarpeisiin.

Tuloksellisuus

Tuloksellisuuteen pyritään selkeiden tavoitteiden, tehokkaiden ja taloudellisten toimintamallien ja prosessien kautta sekä avoimen ja oikea-aikaisen viestinnän avulla.

Yhteiskuntavastuu

Yhteiskuntavastuu on Tokmannissa oikeudenmukaista, tasa-arvoa kunnioittavaa ja ympäristöarvot huomioon ottavaa vastuullisuutta.

Sidosryhmäyhteistyö

Tokmanni haluaa edistää vastuullisuustyötä yhteistyössä sidosryhmiensä kanssa. Yrityksen tärkeimmät sidosryhmät ovat asiakkaat, henkilöstö, omistajat, sijoittajat ja tavarantoimittajat.

Tärkeimpiin sidosryhmiin pidetään yhteyttä eri kanavien kautta päivittäin, muihin tarpeen mukaan. Toukokuisen listautumisensa jälkeen Tokmanni on viestinyt sijoittajille muun muassa verkkosivujen, raporttien ja henkilökohtaisten tapaamisten kautta. Yhteydenpitokanavat muihin sidosryhmiin löytyvät vuoden 2015 [yritysvastuuraportista sivulta 24](#).

Aktiivisesti mukana järjestöissä ja aloitteissa

Tokmanni osallistuu aktiivisesti erilaisen valtakunnallisten järjestöjen, kuten Kaupan liiton, Päivittäistavara-kauppayhdistyksen (PTY), Teknokemian yhdistyksen ja kauppakeskusyhtymien toimintaan. Kaupan liitossa Tokmannilla on edustus hallituksessa ja koulutusvaliokunnassa ja PTY:ssä hallituksessa, vähittäiskaupparyhmässä, tuoteturvallisuusryhmässä sekä omavalvontaryhmässä.

Tokmanni on mukana monissa paikallisissa yhteisöissä myymäläpaikkakunnillaan ja pääkonttoripaikkakun-

nalla Mäntsälässä, jossa Tokmannilla on edustaja paikallista yritystoimintaa edistävässä Mäntsälän Yrityskehitys Oy:ssä. Viranomaisyhteistyötä tehdään jo erilaisten hankkeiden kehittämis- ja suunnitteluvaiheessa.

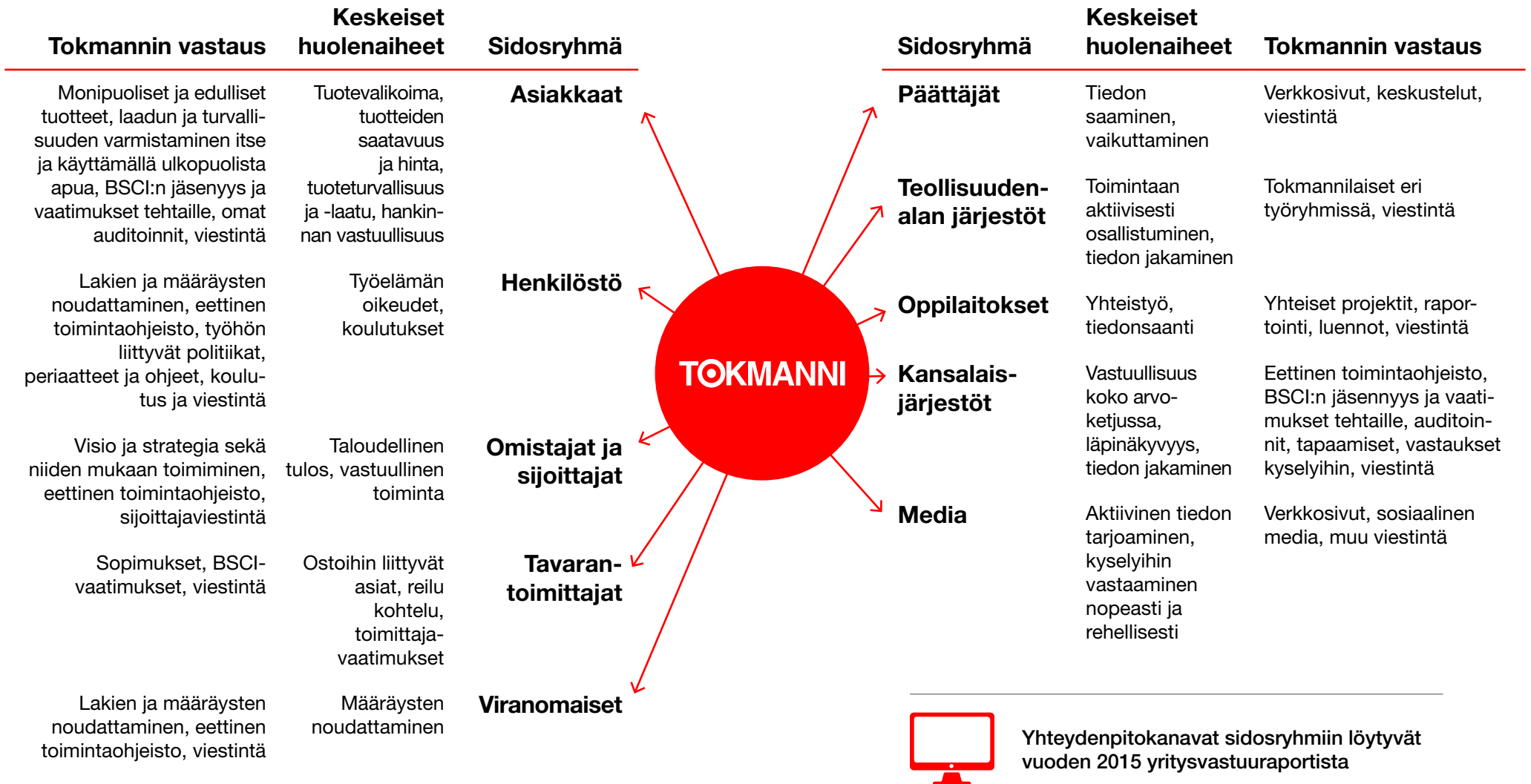
Lokakuussa 2016 Tokmanni liittyi [Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumukseen](#) muovikassien vähentämiseksi osana ympäristöministeriön ja Kaupan liiton Green Deal -sopimusta. Yhtiö puolittaa muovisten itsepalvelupussien käytön asiakasta kohti 2026 mennessä ja vähentää kevyiden muovikassien myyntiä tarjoamalla vaihtoehtoisista materiaaleista valmistettuja kasseja.

Tokmanni on yritysvastuuverkosto FIBS'in ja sen Monimuotoisuusverkoston jäsen ja osallistui vuonna 2016 FIBS'in monimuotoisuuden johtamisen arviointihankkeeseen. Tokmanni on myös mukana YK:n Global Compactissa.

Tokmannin ensimmäinen sisäinen vastuullisuuspäivä järjestettiin Mäntsälässä maaliskuussa 2016. Päivässä kuultiin esityksiä Tokmannin vastuullisuustyöstä, lasten oikeuksista, ympäristöasioista ja

vastuullisesta markkinoinnista. Palaute oli positiivista, ja päivä järjestetään myös vuonna 2017.

Tokmanni toteuttaa vastuullisuutta tukemalla yleishyödyllisiä yhteisöjä. Vuonna 2016 tuettiin muun muassa Veikko ja Lahja Hurstin Laupeudentyö ry:tä, ja osallistuttiin SPR:n nälkäpäivänkeräykseen. Brother Christmasin kautta tuettiin avun tarpeessa olevia.

Olennaisuusanalyysi

Tokmannin vastuullisuustyön olennaiset vastuullisuusteemat ovat rehti liiketoiminta, reilu kohtelu, vastuullinen hankinta ja tuotteet sekä viisas resurssien käyttö.

Teemat ovat nousseet esille Tokmannin olennaisuusanalyysissa ja niiden valinta perustuu GRI G4 -ohjeiston olennaisten asioiden määrityksen ohjeistukseen.

Olennaisuusanalyysi on tehty keväällä 2015 puhelinhaastatteluilla ja verkkokyselyllä, johon saatiin 565 vastausta. Kyselyn vastaajat edustivat tavarantoimittajia, henkilöstöä, kuluttajia, viranomaisia ja päättäjiä, teollisuuden alan järjestöjä, sijoittajia sekä kansalaisjärjestöjä. Suurin osa vastaajista kuului henkilöstön, kuluttajien ja tavarantoimittajien ryhmiin. Tokmannin johto vastasi kyselyyn liiketoiminnan vaikutusten näkökulmasta.

Tuloksista keskusteltiin ja ne vahvistettiin yrityksen johtoryhmässä. Kriteereinä käytettiin taloudellisia vaikutuksia mukaan lukien riskit ja mahdollisuudet, ympäristövaikutuksia sekä vaikutuksia ihmisiin. Lopulliset tulokset olennaisista asioista on esitetty seuraavalla sivulla.

CASE

Nordean ESG-analyttikko kommentoi Tokmannin vastuullisuustyötä

Mielestämme Tokmannin vastuullisuustyö etenee myönteisesti. Listautumisen jälkeen Tokmanni on käynnistänyt useita aloitteita, joilla parannetaan keskeisten riskien ja mahdollisuuksien hallintaa, mukaan lukien yhtiön vastuullisuusraportti. Yhtiön vastuullisuustoiminnassa on toki vielä kehitettävää. Toimittajien auditoinnin tulisi olla läpinäkyvämpää prosessin, toimittajien määrän ja sijainnin osalta. Lisäksi tulisi kertoa, kuinka monta toimittajaa on rajattu pois sen vuoksi, etteivät he noudata Tokmannin eettisiä toimintaohjeita. Suosittelemme myös läpinäkyvämpää ympäristövaikutusten seurantaa erityisesti kemikaalien osalta.

Olennaiset vastuullisuusteemat

Rehti liiketoiminta

Taloudellinen tulos
Työllistäminen
Korruption
vastaisuus
Yksityisyyden suoja
Eettinen markkinointi

Reilu kohtelu

Työterveys ja -turvallisuus
Työntekijöiden
kouluttaminen
ja kehittäminen
Tasa-arvoisuus
työssä ja palkkauksessa
Syrjimättömyys

Vastuullinen hankinta ja tuotteet

Vastuullinen hankinta
Vastuulliset tuotteet
ja pakkaukset
Tuoteturvallisuus
Tuotteiden asianmukaiset
merkinnät

Viisas resurssien käyttö

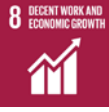
Materiaalien
tehokas käyttö
Energiatehokkuus
Tehokas logistiikka
Jätteiden
tehokas kierrätys

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Tokmanni

YK julkaisi syyskuussa 2015 uudet kestävän kehityksen tavoitteet, jotka ohjaavat jäsenmaiden toimintaa vuoteen 2030 saakka. Tavoitteena on globaalisti kestävä toiminta. Yritysten tehtävä on tukea valtioita tavoitteiden saavuttamisessa ja yritykset voivat vaikuttaa kaikkiin tavoitteisiin ainakin epäsuorasti. Tokmanni huomioi seuraavat toimintansa kannalta olennaisimmat tavoitteet työssään:

Kestävän kehityksen tavoite	Selitys	Tokmannin toimenpiteet	Lisätietoa raportissa
	Poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta	- Työllistäminen - Pyrkimys elämiseen riittävän palkan maksamiseen koko toimitusketjussa - Luotettavat ja ennakoitavat ostosopimukset - Edullisten tuotteiden tarjoaminen asiakkaille	Strategia Vastuullinen hankinta ja tuotteet
	Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille	- Työterveys ja -turvallisuusvaatimukset ja niiden toteuttamisen valvonta koko arvoketjussa, huomio erityisesti naisiin - Ympäristövaatimukset ja niiden valvonta toimitusketjussa - Liikuntasetelien ja alennusten tarjoaminen liikunta- palveluihin henkilöstölle - Terveellisten ja turvallisten elintarvikkeiden tarjoaminen asiakkaille - Turvallisten tuotteiden tarjoaminen asiakkaille	Arvot ja eettinen toimintaohje Reilu kohtelu Viisas resurssien käyttö Vastuullinen hankinta ja tuotteet Eettinen markkinointi

Kestävän kehityksen tavoite	Selitys	Tokmannin toimenpiteet	Lisätietoa raportissa
	Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet	- Lapsityövoiman käytön kieltö - Toimittajien koulutus ja kehittäminen - Työntekijöiden jatkuva koulutus ja kehittäminen	Reilu kohtelu Vastuullinen hankinta ja tuotteet
	Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia	- Syrjinnän kieltö - Modernin orjuuden kieltö - Naisten määrän lisääminen johdossa - Naisten etenemisen edistäminen yrityksessä	Arvot ja eettinen toimintaohje Reilu kohtelu Vastuullinen hankinta ja tuotteet
	Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille	- Uusiutuvan energian käyttö omissa toiminnoissa - Uusiutuvan energian käytön suosittelu logistiikka-palvelujen tarjoajille - Energiatehokkaiden tuotteiden tarjoaminen asiakkaille - Lopullisen hävikkiruoan käyttäminen energiantuotantoon	Viisas resurssien käyttö
	Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttää ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja	- Pakkotyövoiman ja lapsityövoima käytön kieltö - Ammattiyhdistytoiminnan varmistaminen omien merkkien toimitusketjuissa - Riskiryhmien suojelu omien merkkien toimitusketjuissa - Liiketoiminnan kehittäminen - Työllistäminen - Nuorten ja vajaatyökykyisten työllistäminen - Liiketoiminnan kasvun ja materiaalien ja energiankulutuksen sekä ympäristön pilaantumisen riippuvuuden poistaminen	Strategia Viisas resurssien käyttö Vastuullinen hankinta ja tuotteet

Kestävän kehityksen tavoite	Selitys	Tokmannin toimenpiteet	Lisätietoa raportissa
	Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä	• Pyrkimys elämiseen riittävän palkan maksamiseen toimitusketjussa • Syrjinnän kieltäminen koko arvoketjussa • Ammattiyhdistysliikkeiden sallimisen edistäminen omien merkkien toimitusketjuissa • Omien työntekijöiden kouluttaminen • Edullisten tuotteiden tarjoaminen	Strategia Reilu kohtelu Vastuullinen hankinta ja tuotteet
	Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys	• Vastuullinen hankinta (sis. esim. jäljitettävyyden) • Riskituotteiden erityisvaatimukset • Standardien ja sertifiointien käyttö • Tuotteiden energia- ja materiaalitehokkuus • Pakkausten vähentäminen • HFC:n käytön lopettaminen • Jätteen vähentäminen, uudelleen käyttö ja kierrätys • Kuluttajien vastuullisuustietämyksen lisääminen	Viisas resurssien käyttö Vastuullinen hankinta ja tuotteet Eettinen markkinointi
	Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan	• Ilmastonmuutoksen riskien vähentäminen toimitusketjuissa • Energiankulutuksen vähentäminen • Energiatehokkuuden parantaminen • Uusiutuvan energian käyttäminen • Uusiutuvan energian sertifikaattien hankinta • Energiatehokkaiden tuotteiden tarjoaminen asiakkaille	Viisas resurssien käyttö

Kestävän kehityksen tavoite	Selitys	Tokmannin toimenpiteet	Lisätietoa raportissa
	Säilyttää meret ja merten tarjoamat luonnonvarat sekä edistää niiden kestäväää käyttöä	- Vastuullinen hankinta - Vastuullisten merikuljetuspalveluiden hankinta - Muovikassien tarjoamisen vähentäminen kuluttajille	Viisas resurssien käyttö Vastuullinen hankinta ja tuotteet
	Suojella maaekosysteemejä, palauttaa niitä ennalleen ja edistää niiden kestäväää käyttöä, edistää metsien kestäväää käyttöä, taistella aavikoitumista vastaan, pysäyttää maaperän köyhtyminen ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen	- Sertifioitujen tuotteiden hankinta - Pakkaustehokkuuden parantaminen	Vastuullinen hankinta ja tuotteet Eettinen markkinointi
	Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin, rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla	- Tuotteiden jäljitettävyyden parantaminen ja toimitusketjun vastuullisuuden varmistaminen - Ihmisoikeusperiaatteiden julkistaminen - Syrjinnän kieltö - Rikollisuuden estäminen (esim. myymälävarkaudet) - Korruption estäminen koko arvoketjussa	Arvot ja eettinen toimintaohje Reilu kohtelu Vastuullinen hankinta ja tuotteet
	Tukea vahvemmin kestävä kehityksen toimeenpanoa ja globaalia kumppanuutta	- Ulkomaan kauppaa - Vastuullisuuden nivominen osaksi liiketoimintaa - Yhteistyö eri toimijoiden välillä vastuullisuuden parantamiseksi - Mittareiden kehittäminen	Strategia Sidosryhmäyhteistyö

Vastuullisuuden johtaminen

Yritysvastuu on olennainen osa Tokmannin päivittäistä liiketoimintaa. Sen tavoitteena on liiketoiminnan riskien minimointi, siihen liittyvien mahdollisuuksien hyödyntäminen sekä lisäarvon tuottaminen sidosryhmille.

Lakien ja asetusten sekä hyvän hallintotavan noudattaminen ovat Tokmannin yritysvastuutyön minimivaatimus. Toiminta perustuu muun muassa YK:n ihmisoikeuksia koskeviin kansainvälisiin perusasiakirjoihin, ILO:n julistukseen työelämän peruseriaatteista ja -oikeuksista sekä YK:n Global Compactiin.

Yritysvastuutyön perusta Tokmannissa ovat yrityksen arvot sekä Eettinen toimintaohje sitä täydentävine periaatteineen, politiikkoineen ja ohjeistuksineen. Tokmannin Eettinen toimintaohje sekä periaatteet ovat hallituksen hyväksymiä, politiikat hyväksyy johtoryhmä ja ohjeistukset osastojen johto.

Tokmannin yritysvastuuasioista vastaa viime kädessä toimitusjohtaja, joka raportoi niistä säännöllisesti hallitukselle. Hallitus käsittelee yritysvastuuasioita tarpeen mukaan ja päätöksenteon tukena toimii Tokmannin vastuullisuusasian-tuntijoiden tuottamat esitykset ja tiedot. Vastuu työn operatiivisesta johtamisesta on talous- ja hallintojohtajalla, joka on johtoryhmän jäsen ja jolle yritysvastuu-

asioiden vetäjä raportoi. Yritysvastuuasioiden vetäjä johtaa työryhmää, joka koostuu osastojen ja henkilöstön edustajista. Heidän tehtävänä on vastata ryhmän määrittämien yritysvastuuta-voitteiden saavuttamisesta osastoilla. Jokaisen tokmannilaisen velvollisuutena on noudattaa yrityksen eettistä toimintaohjeistoa ja pyrkiä minimoimaan negatiiviset vaikutukset ympäristöön ja yhteiskuntaan omassa työssään.

Tokmannin vastuullisuustyössä olennaisia asioita ovat sekä sidosryhmien päätöksenteon että liiketoiminnan kannalta merkittävät asiat, joita ovat rehti liiketoiminta, reilu kohtelu, vastuullinen hankinta ja tuotteet sekä viisas resurssien käyttö. Operatiivinen työ tehdään yrityksen eri osastoilla, joiden vastuullisuuden kannalta olennaisille asioille on asetettu vastuullisuustavoitteet, määriteltä toimenpiteet niihin pääsemiseksi, ja joiden saavutuksista raportoidaan. Yritysvastuun indikaattorit raportoidaan kerran vuodessa ja operatiivisia mittareita seurataan neljännesvuosittain ohjausryhmien kokouksissa. Tavoitteista

Vastuullisuusasioille määritetään tavoitteet ja toimenpiteet, ja saavutuksista raportoidaan.

raportoidaan kunkin olennaisen alueen kohdalla erikseen tässä raportissa.

Hallintotavan kuvauksesta löytyy lisätietoa Tokmannin ohjausjärjestelmästä. Yritysvastuun riskien hallinta on osa yhtiön riskinhallintaprosessia. Tokmanni pyrkii noudattamaan varovaisuusperiaatetta kaikissa tomissaan. Johtamista seurataan jatkuvasti Tokmannissa ja tavoitteita, resursseja ja toimintatapoja muokataan tarvittaessa.

Olennaisten asioiden johtaminen

Olennainen näkökohta	Keskeiset ohjaavat periaatteet ja politiikat	Tavoitteet 2017
Taloudellinen tulos G4-EC1	Laskentaperiaatteet International Financial Reporting Standards (IFRS), Hallintotavan kuvaus	Taloudelliset tavoitteet
Työllistäminen G4-LA1, G4-LA2	Henkilöstöpolitiikka	Reilun kohtelun tavoitteet
Korruption vastaisuus G4-SO4, G4-SO5	Eettinen toimintaohje , Lahjonnan vastaiset periaatteet, Hallintotavan kuvaus	Rehdin liiketoiminnan tavoitteet
Yksityisyyden suoja G4-PR8	Eettinen toimintaohje , Tietosuojaperiaatteet, Ihmisoikeusperiaatteet	Rehdin liiketoiminnan tavoitteet
Työterveys ja -turvallisuus G4-LA5, G4-LA6	Eettinen toimintaohje , Henkilöstöpolitiikka, Työterveyshuoltoyhteistyön toimintasuunnitelma, Ihmisoikeusperiaatteet	Reilun kohtelun tavoitteet
Työntekijöiden kouluttaminen ja kehittäminen G4-LA11	Koulutussuunnitelma	Reilun kohtelun tavoitteet
Tasa-arvoisuus työssä ja palkkauksessa G4-LA4, G4-LA13	Eettinen toimintaohje , Henkilöstösuunnitelma, Henkilöstöpolitiikka, Tasa-arvosuunnitelma, Ihmisoikeusperiaatteet	Reilun kohtelun tavoitteet
Syrjimättömyys G4-LA12, G4-HR3	Eettinen toimintaohje , Yhdenvertaisuussuunnitelma, Ihmisoikeusperiaatteet	Reilun kohtelun tavoitteet
Materiaalien tehokas käyttö G4-EN1	Eettinen toimintaohje , Ympäristöpolitiikka	Viisaan resurssien käytön tavoitteet
Energiatehokkuus ja päästöt G4-EN3, G4-EN5, G4-EN15–G4-EN18	Eettinen toimintaohje , Ympäristöpolitiikka	Viisaan resurssien käytön tavoitteet

Olennainen näkökohta	Keskeiset ohjaavat periaatteet ja politiikat	Tavoitteet 2017
Jätteiden tehokas kierrätys G4-EN23	<u>Eettinen toimintaohje</u> , Ympäristöpolitiikka	<u>Viisaan resurssien käytön tavoitteet</u>
Tehokas logistiikka G4-EN30	<u>Eettinen toimintaohje</u> , Ympäristöpolitiikka	<u>Viisaan resurssien käytön tavoitteet</u>
Vastuullinen hankinta G4-LA14–G4-LA15, G4-HR11, G4-SO9	<u>Eettinen toimintaohje</u> , <u>BSCI:n eettinen toimintaohje</u> , <u>Vastuullisen hankinnan periaatteet</u> , Vastuullisen hankinnan toimintaohje, <u>Ihmisoikeusperiaatteet</u>	<u>Vastuullisen hankinnan tavoitteet</u>
Tuoteturvallisuus G4-PR1–G4-PR2	Tokmannin laatu- ja pakkausohjeet, <u>Ihmisoikeusperiaatteet</u>	<u>Vastuullisten tuotteiden tavoitteet</u>
Tuotteiden asianmukaiset merkinnät G4-PR3, G4-PR9	Tokmannin laatu- ja pakkausohjeet	<u>Vastuullisten tuotteiden tavoitteet</u>
Vastuullinen markkinointi G4-PR7	<u>Eettinen toimintaohje</u>	<u>Vastuullisten tuotteiden tavoitteet</u>

Rehti liiketoiminta

Tokmannin liiketoiminnan keskeinen periaate on vastuullisuus asiakkaita, työntekijöitä, sijoittajia sekä muita sidosryhmiä kohtaan. Kaikessa toiminnassa noudatetaan lakeja, asetuksia sekä hyvää hallinnointitapaa. Yhtiötä ohjaa myös eettinen toimintaohjeisto, joka koostuu Tokmannin Eettisestä toimintaohjeesta sekä sitä täydentävistä periaatteista, politiikoista ja ohjeista.

Keskeiset saavutukset 2016 ja tavoitteet 2017

Keskeiset saavutukset 2016

Tokmannilaiset on koulutettu eettiseen toimintaohjeistoon.	●
Tokmannilla ei ole yhtään korruptiotapausta.	●
Tokmannilla ei ole yksityisyyden suojan loukkauksia.	●
Tokmanni vahvistaa kuluttajien mahdollisuutta tehdä perusteltuja ostopäätöksiä.	●

Avainasiat:

- Eettinen liiketoiminta
- Korruption estäminen
- Taloudellisen lisäarvon tuottaminen
- Verojalanjälki
- Yksityisyyden suoja
- Eettinen markkinointi

Tavoitteet 2017

Tokmannilaiset on koulutettu eettiseen toimintaohjeistoon.
Ilmoituskanavaan tulleet ilmoitukset käsitellään asianmukaisesti.
Tokmannilla ei ole yhtään korruptiotapausta.
Tokmannilla ei ole yksityisyyden suojan loukkauksia.
Tokmanni ei saa huomautuksia viranomaisilta markkinointiin liittyen.

Eettinen toimintaohjeisto

Tokmannin eettinen ohjeistus on rakennettu kolmelle tasolle. Eettinen toimintaohje ohjaa jokaista tokmannilaista päivittäisessä työssä ja päätöksenteossa. Keskeisiä kohtia ohjeistuksesta on syvennetty periaatteilla, kuten esimerkiksi lahjonnan vastaisilla periaatteilla ja ihmisoikeusperiaatteilla. Lisäksi Tokmannilla on ohjeita päivittäisten asioiden hoitamiseen. Näitä toimintaohjeita on noudatettava kaikessa toiminnassa. Ohjeisto on saatavissa suomen- ja englanninkielillä Tokmannin intranetissä. Eettinen toimintaohje on saatavissa myös ulkoisilla verkkosivuilla sekä painettuna versiona suomeksi Tokmannin työntekijöille.

Tokmannilaiset sekä hallituksen jäsenet ovat saaneet Tokmannin eettisen toimintaohjeiston koulutuksen ja sitoutuneet ohjeisiin. Uudet työntekijät ja pidemmiltä vapailta palaavat osallistuvat koulutukseen osana perehdytysohjelmaa. Jokaisella tokmannilaisella on velvollisuus toimia ohjeistuksen

mukaan, esittää kysymyksiä ja ilmoittaa rikkomuksista ohjeistusta vastaan.

Jokaisella on myös velvollisuus tuoda esille hyviä käytäntöjä esimiehelleen tai Compliance-yksikölle ilmoituskanava kautta, jonka esittely on osa ohjeiston koulutusta. Kanava on avoinna jatkuvasti myös Tokmannin sidosryhmille, ja siellä on mahdollisuus tehdä ilmoituksia myös anonyymisti. Kanavaan saapuneet ilmoitukset käsitellään luottamuksellisesti tietosuojalainsäädännön mukaisesti.

Compliance-yksikkö

Tokmannin ohjeidenmukaisuudesta vastaa Compliance-yksikkö. Compliance-yksikköä johtaa Chief Compliance Officer, joka raportoi suoraan toimitusjohtajalle, sekä säännönmukaisesti informoi myös hallitusta. Compliance-yksikköön kuuluu Chief Compliance Officerin lisäksi kolme Compliance Officeria, joilla jokaisella on oma vastualueensa. Compliance Officerit vastaavat

Eettinen toimintaohje kertoo tokmannilaisten pelisäännöt, kuten:

- Kohtelemme kaikkia tasa-arvoisesti ja syrjimättä
- Minimoimme työtaturmat
- Noudatamme lakia
- Emme lahjo
- Suojaamme liikesalaisuudet ja yhtiön omaisuuden
- Kunnioitamme yksityisyyden suojaa
- Tuemme reilua kilpailua
- Minimoimme ympäristövaikutukset
- Vaadimme, että tuotteet on valmistettu eettisesti
- Viestimme läpinäkyvästi ja luotettavasti

omaan alueeseensa liittyviin kysymyksiin sekä huolehtivat heidän vastuulleen kuuluvien periaatteiden ja ohjeiden päivittämisestä.

Compliance-yksikkö käsittelee ilmoituskanavan tai muuta kautta tulleet ilmoitukset taloudellisista väärinkäytöksistä tai Tokmannin eettisen toimintaohjeiston vastaisesta toiminnasta ja tekee päätökset mahdollisista seuraamuksista. Compliance-yksikkö kokoontuu säännönmukaisesti kerran kuukaudessa, mutta kiireelliset asiat käsitellään viipymättä.

Ilmoituskanava avattiin syyskuussa 2015. Vuonna 2016 Compliance-yksikkö sai 12 ilmoitusta, joista yhden käsittely on kesken. Puolet ilmoituksista liittyi epäasialliseen kohteluun. Käyttäjien tyytyväisyyttä kanavaan ei ole vielä tutkittu.

Lue lisää:

<https://yritys.tokmanni.fi/rehti-liiketoiminta>

Korruption vastainen taistelu kiihtyy Kiinassa

Leo Ding, hankintapäällikkö, Tokmannin Shanghaiin toimisto

Miten Kiinassa

suhtaudutaan korruptioon?

Pääministeri Zhu Rongjin kaudella korruption vastainen lainsäädäntö ja toiminta ovat tiukentuneet huomattavasti. Valtion virkamiehiä on erotettu ja rangaistu ankarasti lahjonnasta, rikkomuksista sekä sukulaisten ja ystävien suosimisesta. Useat monikansalliset yritykset ovat joutuneet oikeuteen lahjonnasta erityisesti lääketieteellisuuden alalla.

Miten Tokmanni

vastustaa korruptiota?

Tokmannilla on nollatoleranssi lahjontaan ja tiukat korruption vastaiset periaatteet, joihin henkilöstö koulutetaan. Hankintatyökalumme estää lahjontaa, ja toimittajien taustoja selvitetään riskiarvioinneilla ja huolellisuusmeneteltyllä. Lahjonnan torjumista vaikeuttaa läpinäkyvyyden puute. Tietojen kaivelu toimitusketjuista on usein hankalaa, ja kulttuurierot lahjojen antamisessa tuovat haasteensa. Selkeät työkalut ja prosessit auttavat ratkaisemaan niitä.

Taloudellisen lisäarvon tuottaminen ja jakaminen

Tokmanni on sitoutunut kannattavaan kasvuun ja kilpailukyvyn kehittämiseen. Yhtiö kehittää liiketoimintaansa vastuullisesti, mikä tukee Tokmannin kykyä huolehtia henkilöstöstään, omaisuudestaan ja asiakkaidensa tarpeista vastuullisesti. Yhtiö raportoi läpinäkyvästi toiminnastaan, taloudellisesta kehityksestä sekä suorista ja epäsuorista taloudellisista vaikutuksista.

Suoran taloudellisen lisäarvon tuottaminen ja jakautuminen

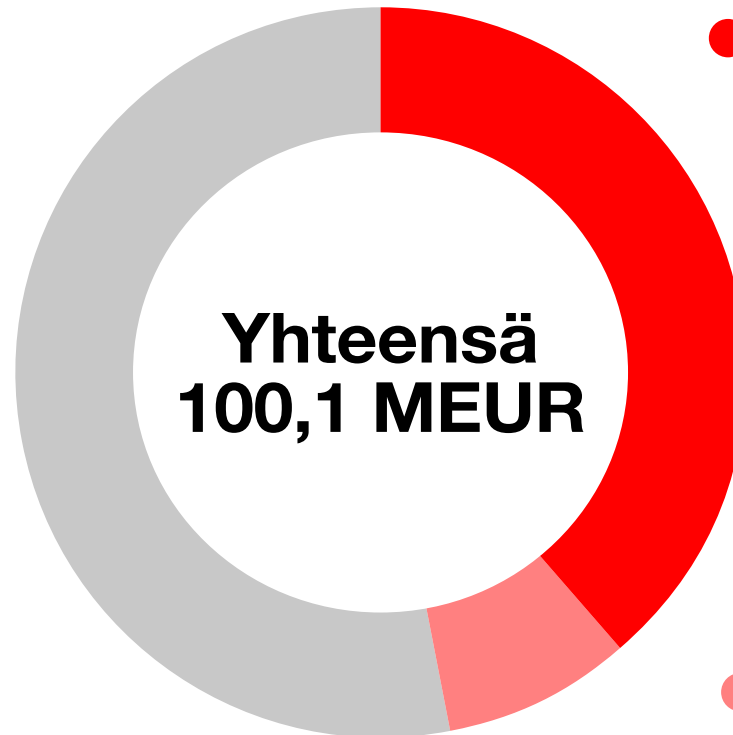
Sidosryhmät	Taloudellinen lisäarvo	2016	2015
 Asiakkaat	Myynti	779 MEUR	759 MEUR
 Tavarantoimittajat ja palveluntarjoajat	Osto	507 MEUR	-498 MEUR
	Tuotettu lisäarvo	272 MEUR	261 MEUR
 Henkilöstö	Palkat ja työsuhte-etuudet	-96 MEUR	-92 MEUR
 Julkinen sektori	Verot	-7 MEUR	-3 MEUR
 Luottolaitokset	Rahoituskulut	-15 MEUR	-21 MEUR
 Liiketoiminnan kehitys	Liiketoiminnan kehitykseen liittyvät kulut	127 MEUR	-132 MEUR
	Voittovarot	27 MEUR	15 MEUR

Verojalanjälki

Välilliset verot 52,9 MEUR

- Arvonlisävero	45,5
- Valmisteverot	2,0
- Maahantuonnin tullit	3,3
- Sähkövero	2,0
- Vakuutusmaksuvero	0,1

Ennakkopidätykset ja työnantajamaksut 38,7 MEUR

- Tilitetyt ennakonpidätykset	14,0
- Työnantajan eläkevakuutusmaksut	23,1
- Työnantajan sosiaaliturvamaksu	1,6

Tulo- ja varallisuusverot 8,5 MEUR

- Yhteisöjen tuloverot	7,3
- Kiinteistöverot	1,2

Yksityisyyden suoja

Tokmannin tavoitteena on, että sen hallinnoimissa järjestelmissä ja rekistereissä ei ole yhtään tapausta, jossa yksityisyyden suojaa olisi loukattu tai epäilty loukatun.

Tokmanni noudattaa yksityisyyden suojan osalta kaikkia siihen liittyviä lakeja ja määräyksiä. Jotta varmistetaan, ettei toiminnassa loukata kenenkään yksityisyyden suojaa, Tokmannissa seurataan tietosuojaperiaatteiden noudattamista ja teknisten järjestelmien ajantasaisuutta. Lisäksi henkilökunnalle viestitään ja heitä koulutetaan tietoturva-asioissa.

Tokmanni on PCI DSS -auditoitu yritys ja täyttää kansainvälisen maksukorttialan tietoturvastandardi PCI:n vaatimukset. PCI DSS (Payment Card Industry Data Security Standard) koskee kaikkia, jotka käsittelevät luottokorttidataa. Arvioinnin tuloksena Tokmanni on saanut vaatimustenmukaisuutta koskevan raportin (Report on Compliance) sekä vaatimustenmukaisuustodistuksen (Attestation of Compliance).

Tokmanni ei saanut vuonna 2016 yhtään huomautusta yksityisyyden suojan rikkomisesta tai asiakastiedon katoamisesta.

0 huomautusta yksityisyyden suojan rikkomisesta tai asiakastiedon katoamisesta 2016.

Eettinen markkinointi

Tokmanni pyrkii markkinoimaan eettisesti, selkeästi ja ymmärrettävästi.

Tokmanni noudattaa markkinoinnissaan sitä koskevia lakeja ja säännöksiä. Tavoitteenamme on myös viestiä tuotteiden hinnat selkeästi, yksiselitteisesti ja kuluttajan kannalta ymmärrettävästi.

Vuonna 2016 Tokmannin mainontaa ei käsitelty Mainonnan eettisessä neuvostossa. Saimme myymälöissämme seitsemän huomautusta aluehallintoviranomaisilta. Näistä kolme koskee hintamerkintöjä, kaksi alennuksia ja kaksi lupien esillä oloa. Asiat on korjattu.

Syyskuussa 2016 Tokmanni avasi uuden myymälän Helsingin Ruoholahteen. Avajaisissa markkinoitiin avajaisstarjousia ilmoittamalla tarjouksessa myös tuotteen normaalihintaa. Kuluttaja-asiamies kiinnitti asiaan huomiota ja pyysi asiasta selvitystä. Tokmanni antoi selvityksen ja ilmoitti muuttavansa menettelyään avajaisilmoittelussa kuluttajansuojalain 2 luvun 11 §:n mukaiseksi, eikä käytä mainosten yhteydessä alennusprosenttia, kun kyseessä on uuden myymälän avajaismainonta.

Maaliskuussa 2016 Tokmanni järjesti henkilöstölle vastuullisuuspäivän. Päivän ohjelmaan kuului myös eettinen markkinointi, josta puhui Kuluttajaliiton edustaja. Vastuullisuuspäivään osallistui osto-, markkinointi- ja myyntiosastot.

Tokmanni pyrkii tekemään yhteistyötä vain vastuullisten kumppanien kanssa. Loppuvuoden 2016 aikana kaikki markkinoinnin yhteistyökumppanit sitoutuivat Tokmannin Eettisen toimintaohjeen noudattamiseen. Ohje liitetään jatkossa kaikkiin yhteistyösopimuksiin.

2017 tavoite: ei huomautuksia eettiseen markkinointiin liittyen.

Reilu kohtelu

Tokmanni kasvattaa yritysarvoaan vastuullisella toiminnalla, monimuotoisella henkilöstöllä ja osaamisen kehittämisellä. Henkilöstöä kunnioittava, avoin ja reilu yrityskulttuuri on avain menestyvään ja kestävään liiketoimintaan. Reilun ja toimivan henkilöstöjohtamisen avulla Tokmanni pystyy vähentämään liiketoimintansa riskejä, hyödyntämään mahdollisuuksia, kasvattamaan yritysarvoaan ja tuottamaan lisäarvoa sidosryhmilleen. Yhtiössä seurataan jatkuvasti hyvän esimiestyön, johtamiskäytäntöjen, työilmapiirin ja tasa-arvoisuuden kehittymistä.

Keskeiset saavutukset 2016 ja tavoitteet 2017

Keskeiset saavutukset 2016

Tokmanni rakentaa oikeudenmukaista ja luottamukseen perustuvaa toimintakulttuuria, jossa jokainen voi hyvin. ●

Tokmannilla on innostunut ja sitoutunut henkilöstö, joka arvostaa asiakasta, omaa työtään sekä työnantajaansa ja on yrityksensä vastuullinen tuloksentekijä. ●

Tokmannilla on monimuotoinen työyhteisö ja yhdenvertainen kohtelu, joka varmistetaan koko henkilöstölle. ●

Tokmannin kaikki esimiehet on koulutettu pitkäjänteisellä valmennusohjelmalla, joka sisältää työvälineitä ja käytäntöjä ihmisten oikeudenmukaiseen johtamiseen. ●

Avainasiat:

- Sitoutunut henkilöstö
- Yhdenvertaisuus ja monimuotoisuus
- Työntekijöiden koulutus ja kehittäminen
- Työterveys ja -turvallisuus

Tavoitteet 2017

Tokmannilla seurataan monimuotoisen työyhteisön kehittymistä yhdenvertaisuus- ja monimuotoisuus-ohjelmalla, joka ottaa huomioon henkilökunnan yhdenvertaisen ja arvostavan kohtelun koko työsuhteen ajan.

Kaikki työntekijät saavat asianmukaisen perehdytyksen työhönsä ja kaikille taataan tehtävän edellyttämä valmennus tai koulutus.

Tokmanni huolehtii henkilöstönsä työhyvinvoinnista valmentavan esimiestyön ja yhteisiin toimintatapoihin pohjautuvan työkykyjohtamisen avulla. Tavoitteena on, että työt tehdään turvallisesti ja henkilöstö pääsee terveenä vanhuuseläkkeelle.

Sitoutunut henkilöstö

Tokmannilla on töissä yli 3 200 henkilöä ympäri Suomen. Innostuneet ja sitoutuneet tokmannilaiset ovat yrityksen menestyksen perusta.

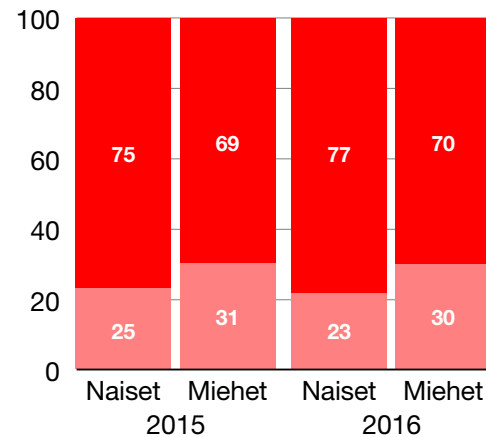
Vuoden 2016 lopussa Tokmannin palveluksessa oli 3 224 henkilöä. Keskimääräinen henkilömäärä Tokmannilla vuonna 2016 oli 3 209 henkilöä. Raportoitavissa henkilömäärissä ovat mukana myös poissaolojaksolla olevat (esim. äitiys-, isyys-, vanhempain-, hoito-, opinto- ja vuorotteluvapaalla olevat). Keskimäärin poissaolojaksolla oli samanaikaisesti 180 henkilöä.

Paljon vakituisia ja pitkiä työsuhteita

Tokmannin kokonaishenkilömäärästä 76 prosenttia työskenteli vuoden 2016 lopussa vakituisessa työsuhteessa ja 24 prosenttia määräaikaisessa työsuhteessa. Kokoaikaisen työntekijöiden osuus oli 35 prosenttia ja osa-aikaisten 65 prosenttia. Osa-aikaisista työntekijöistä suurin osa oli kassamyyjiä johtuen sesonkiluonteisesta tarpeesta vähittäiskaupan alalla.

Vuoden 2016 aikana alkaneiden vakituisten työsuhteiden määrä oli 235, ja vastaavasti päättyneiden vakituisten työsuhteiden määrä oli 199. Vakituisten

Vakituiset ja määräaikaiset työsuhteet vuoden lopussa, %

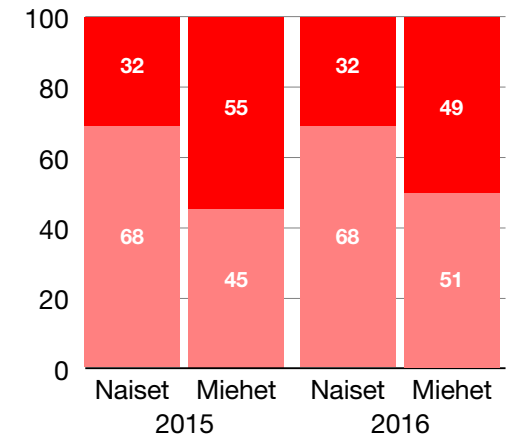
- Vakituiset työsuhteet
- Määräaikaiset työsuhteet

Vakituiset yhteensä 2 440 (2 424) henkilöä ja määräaikaiset yhteensä 784 (869) henkilöä.

Laskennassa mukana kaikki vuoden lopussa voimassa olleet työsuhteet.

Tiedot on saatu palveluntarjoajilta, ja ne kattavat myymälät sekä logistiikkakeskuksen.

Kokoaikaiset ja osa-aikaiset työsuhteet vuoden lopussa, %

- Kokoaikaiset työsuhteet
- Osa-aikaiset työsuhteet

Kokoaikaiset yhteensä 1 137 (1 203) henkilöä ja osa-aikaiset yhteensä 2 087 (2 090) henkilöä.

Laskennassa mukana kaikki vuoden lopussa voimassa olleet työsuhteet.

Tiedot on saatu palveluntarjoajilta, ja ne kattavat myymälät sekä logistiikkakeskuksen.

henkilöstön tulovaihtuvuus raportointi-kauden aikana oli kymmenen prosenttia ja lähtövaihtuvuus kahdeksan prosenttia. Vaihtuvuusluvuissa ei ole huomioitu eläkkeelle siirtymistä. Vuoden 2016 ansiomerkijuhlissa 132 henkilöä palkittiin 10-, 20- tai 30-vuotisesta palveluksesta Tokmannilla. Vuoden lopussa vakituksessa työsuhhteissa olevien henkilöiden keskimääräinen palvelusaika oli 9,2 vuotta ja yli kymmenen vuotta palvelleiden osuus oli 36%.

Vähän vuokratyövoimaa

Vuokratyövoiman käyttö Tokmannilla on vähäistä. Vuonna 2016 Tokmanni tiivistä yhteistyötään Barona Logistiikkaratkaisut Oy:n kanssa ja resurssien optimoimiseksi 35 varaston lähettämön työntekijää siirtyi liikkeenluovutuksella Baronan palvelukseen. Näistä työntekijöistä lähes kaikki jatkoivat edelleen työskentelyä Tokmannin Mäntsälän logistiikkakeskuksessa.

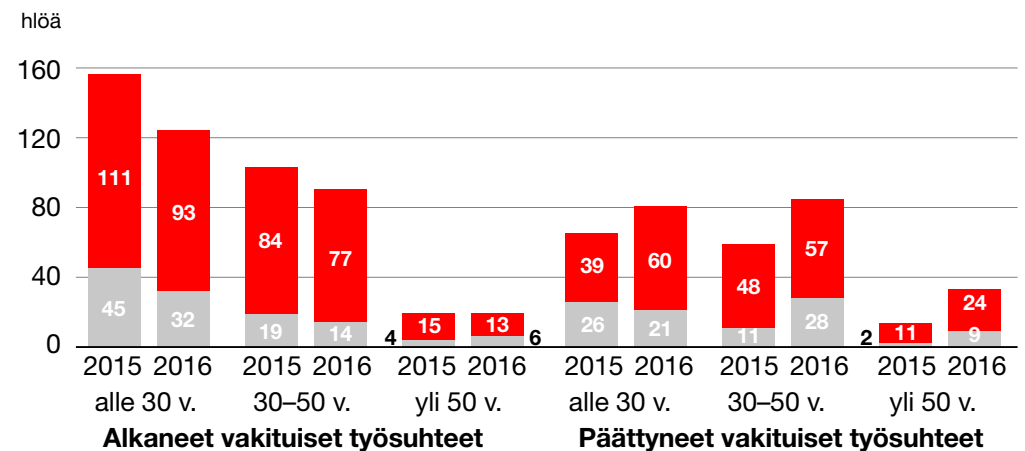
Vuokratyövoiman kustannusten osuus maksetuista palkoista vuonna 2016 oli 3,4%. Henkilömääriä vuokratyövoiman osalta ei ole raportoitu. Lakisääteisen velvoitteen mukaisesti Tokmanni tarjoaa lisätyötä

aina ensisijaisesti omalle osa-aikaiselle henkilöstölle. Lisäksi Tokmanni työllistää vuosittain noin 1 000 määräaikaista kausiapulaista painotuen myymäläverkoston tarpeisiin kesä- ja joulukaupassa.

Työehtosopimusten piirissä

Tokmannilla noudatetaan kaikkia yhteistoimintalain (laki yhteistoiminnasta yrityksissä) sekä kollektiivisessa työehtosopimuksessa (kaupan alan työehtosopimus) määriteltyjä säännöksiä, mukaan lukien uudelleenjärjestelytilanteisiin liittyvät lainsäädännökset ja ilmoitusajat. Kaikki muut henkilöstöryhmät paitsi johto ja ylemmät toimihenkilöt ovat kollektiivisesti neuvotellun kaupan alan työehtosopimuksen piirissä. Johdon ja ylempien toimihenkilöiden osuus koko henkilöstöstä vuoden 2016 lopussa oli 1,6 prosenttia. Myös näissä henkilöstöryhmissä noudatetaan pääsääntöisesti kaupan alan työehtosopimusta.

Alkaneet ja päättyneet vakituiset työsuhdet ikäryhmittäin ja sukupuolen mukaan

- Naiset
- Miehet

Alkaneet vakituiset työsuhdet 235 henkilöä ja päättyneet vakituiset työsuhdet yhteensä 199 henkilöä.

Laskennassa eivät ole mukana eläkkeelle siirtyneet.

Yhdenvertaisuus ja monimuotoisuus

Tokmanni haluaa varmistaa monimuotoisuuden ja yhdenvertaisuuden kaikissa työtehtävissä ja palkkauksessa sekä taata syrjimättömyyden yhtiössä.

Tasapuoliset etuudet

Tokmannin henkilöstöllä on laajat henkilöstöetuudet. Samat etuudet ovat voimassa muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta työsuhteen laadusta ja sopimustunneista huolimatta sekä vakituisella että määräaikaisella henkilöstöllä. Johtoryhmä määrittelee henkilöstöedut vuosittain.

Lakisääteisten etujen lisäksi henkilökunnalla on monipuoliset ostoedut, pikkujoulu- ja virkistysrahat sekä työnantajan osittain kustantamat liikunta- ja kulttuurisetelit.

Lisäksi Tokmanni muistaa henkilöstöään joululahjoilla ja merkkipäivälahjoilla (50- ja 60-vuotiaat), palkitsee pitkiä työurista (10-, 20- ja 30-vuotinen palvelus) sekä muistaa eläkkeelle lähtijöitä. Myös työterveyshuolto on toteutettu lakisääteistä laajempaan eli yleislääkäritasoisena palveluna.

Kannusteita työhön

Tokmannilla on koko henkilöstöä koskeva kannustepalkkiojärjestelmä lukuun ottamatta varastohenkilökuntaa, jolla on oma tuotantolisäjärjestelmänsä.

Kannustepalkkion perusteena on Tokmannin käyttökatteen parantuminen. Palkkiot määräytyvät saavutetun tuloksen ja asetettujen organisaatio- tai henkilökohtaisten mittareiden perusteella. Tarkastelu ja maksatus tapahtuvat puolivuositain. Tuotantolisän määrään vaikuttavat varaston tuottavuus ja henkilökohtainen suoriutuminen. Tuotantolisää maksetaan kuukausittain.

Vuonna 2016 kannustepalkkioita ja tuotantolisää maksettiin yhteensä noin 960 000 euroa.

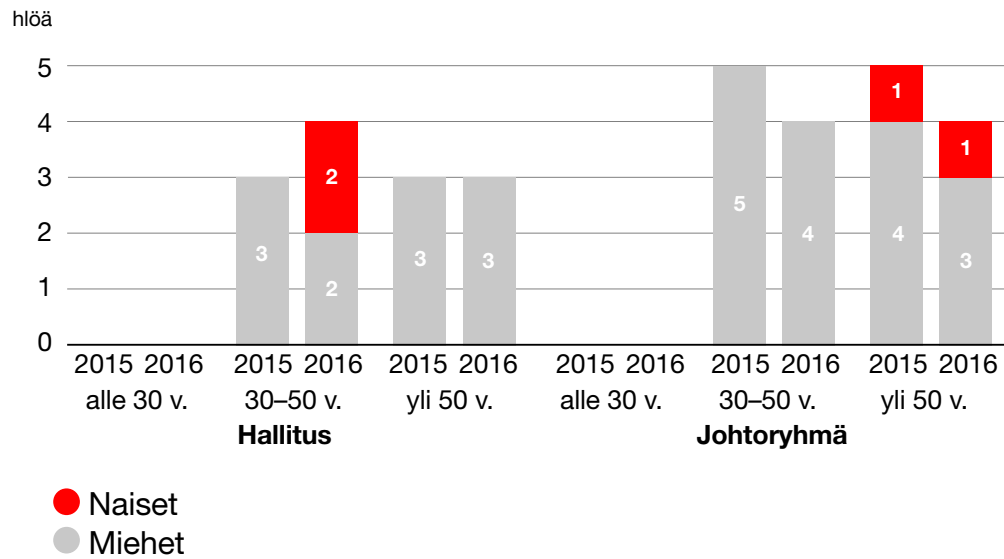
Muutamilla johdon jäsenillä ja ylemmillä toimihenkilöillä on työnantajan kustantamia vapaaehtoisia vakuutuksia, jotka ovat pääosin siirtyneet Tokmannille yritysostojen kautta.

Monimuotoisuus ja tasavertaiset mahdollisuudet

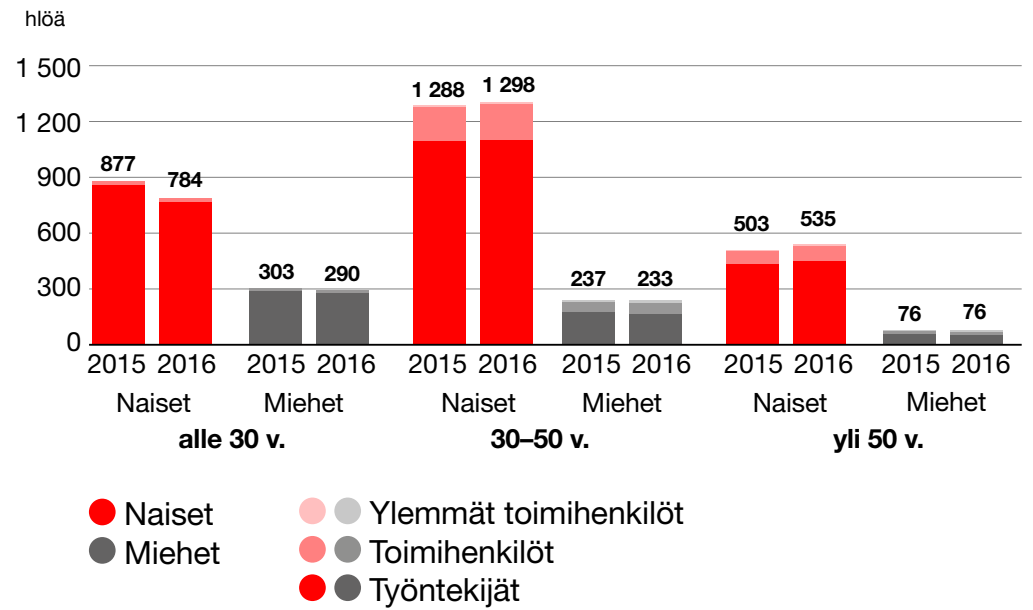
Tokmannin tavoitteena on luoda sellaiset toimintatavat ja olosuhteet, joissa jokainen työntekijä kokee olevansa yhdenvertaisessa ja tasa-arvoisessa asemassa suhteessa työtovereihinsa.

Tokmannin tavoitteena on monimuotoinen työyhteisö ja yhdenvertaisen kohtelun varmistaminen koko henkilöstölle rekrytoinnista lähtien.

Ikä- ja sukupuolijakauma, hallitus ja johtoryhmä

Ikä- ja sukupuolijakauma, muut

Yhteensä 3 224 (3 293) henkilöä. Laskennassa ovat mukana vuoden lopussa voimassa olleet työsuhteet.

Tokmannin henkilöstöryhmät ovat:

- Johto: johtoryhmän jäsenet
- Ylemmät toimihenkilöt: erikseen nimetyt asiantuntijat
- Toimihenkilöt: konttorihenkilöstö ja myymäläpäälliköt
- Työntekijät: myymälä- ja varastohenkilöstö

Henkilöstön keski-ikä vuoden 2016 lopussa oli 38 vuotta. Vuoden 2016 lopussa hallituksessa oli seitsemän henkilöä, joista kaksi oli naisia. Vuoden 2016 aikana Tokmannin johtoryhmästä jäi pois kaksi henkilöä ja yksi henkilö vaihtui eläkkeelle siirtymisen vuoksi. Raportointikauden lopussa johtoryhmän jäsenmäärä oli kahdeksan, joista naisia oli yksi.

Tokmanni ei raportoi vähemmistöryhmiä eikä muita monimuotoisuuden tekijöitä, kuten syntyperä, etninen tausta tai uskonto.

Suurin osa, noin 85 prosenttia, Tokmannin henkilöstöstä on suoraan kaupan työehtosopimuksen palkkatau-

lukon piirissä, joka käsittää tasavertaiset palkkataulukot. Johdon ja ylempien toimihenkilöiden peruspalkka ja palkitseminen määräytyvät tehtävän ja työn vaativuuden lisäksi kokemuksen, osaamisen ja tulosten perusteella. Toistaiseksi palkan ja palkitsemisen eroja eri sukupuolten välillä ei ole mahdollista vertailla johtuen tehtävien laajuudesta, erilaisista vaativuustasoista sekä tehtävien moninaisuudesta. Vuonna 2016 on käynnistetty tehtävien vaativuusluokittelu, jossa selvitetään ja varmistetaan palkkauksen tasa-arvoisuus.

Työtyytyväisyyttä kehittämässä

Tokmannilla seurataan henkilöstön työtyytyväisyyttä. Seurannan kohteena ovat muun muassa tasa-arvoisuuden, työilmapiirin, esimiestyön ja oikeudenmukaisen johtamisen kehittyminen. Organisaatioittain valitaan vuosittaiset kehityskohteet, joita seurataan säännöllisesti. Seuraava kysely tehdään vuoden 2017 alussa.

Syrjinnän kieltö

Tokmannin tavoitteena on monimuotoinen työyhteisö ja yhdenvertaisen kohtelun varmistaminen koko henkilöstölle rekrytoinnista lähtien. Tokmannilla on menettelyohjeet epäasiallisen kohtelun käsittelemiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Ohjeistuksen mukaan epäasialliseen kohteluun pitää puuttua välittömästi.

Mikäli Tokmannin työntekijällä on epäselvyyttä Tokmannin eettisen ohjeistuksen tulkinnassa tai henkilöstöasioissa, hän voi ottaa yhteyttä yhtiön Compliance-yksikköön.

Tokmannissa ei ollut syrjintätapauksia vuonna 2016.

CASE

Monimuotoinen henkilöstö on rikkaus

Sirpa Huuskonen, henkilöstöjohtaja, Tokmanni

Mitä monimuotoisuus on?

Henkilöstön monimuotoisuus käsittää ihmisten yksilölliset erot, jotka johtuvat muun muassa sukupuolesta, iästä, etnisestä alkuperästä, osaamisesta, koulutuksesta, asemasta, vammaisuudesta, seksuaalisesta suuntautumisesta ja elämäntilanteesta.

Miten Tokmanni kehittää monimuotoisuutta?

Tokmanni pyrkii siihen, että henkilöstöprosessit ja johtamiskäytännöt tukevat henkilöstön monimuotoisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoisuutta. Tokmanni kuuluu FIBS:in monimuotoisuus-verkostoon ja osallistui vuonna 2016 FIBS:in Vastuullisen ja monimuotoisuutta tukevan johtamisen arvioinnin kehitystyöhön. Pyrimme hakemaan aktiivisesti erilaisia ihmisiä töihin. Näemme monimuotoisen henkilöstön tuovan liiketoimintaetuja, kuten kasvavaa innovatiivisuutta ja kykyä palvella yhä monimuotoisempaa asiakaskuntaa. Parannamme työhyvinvointijohtamista tiiviissä yhteistyössä työeläkeyhtiön ja työterveyshuollon kanssa. Henkilöstön vahvuudet muuttuvat työsuhteen elinkaaren aikana, joten työtä on tarvittaessa muokattava, kun henkilö ikääntyy.

Miten monimuotoista Tokmannin henkilöstö on?

FIBS:in hankkeessa tehdyn arvioinnin mukaan Tokmannissa rekrytoinnin ja etenemisen perustana on tällä hetkellä osaaminen. Muut ominaisuudet eivät tietoisesti vaikuta. Tällä hetkellä Tokmannin henkilöstö on naisvaltaista. Keski-ikä on noin 38 vuotta, ja töissä on eri-ikäisiä ihmisiä. Tokmanni työllistää ison joukon nuoria erityisesti kesätöihin ja työharjoitteluun. Tokmanni pyrkii siihen, että henkilöstö pystyy olemaan töissä vanhuuseläkeikään asti. Koska asiakaskunta on monikulttuurinen, kiinnitetään yhä enemmän huomiota monikulttuurisen asiakaspalveluhenkilöstön palkkaamiseen.

Miten monimuotoisia tiimejä johdetaan?

Tokmannilla monimuotoisten tiimien johtamista tuetaan Insight-analyysillä. Niiden avulla esimies näkee, millaista johtamista kukin tiimiläinen arvostaa, miten tiimiläisten työtyylit eroavat toisistaan ja onko tiimi vahvuuksiltaan tasapainoinen vai ovatko jotkut ominaisuudet ylikorostuneet. Monimuotoista tiimiä johdettaessa pitää muistaa, että eroistaan huolimatta ihmisillä on samanlainen tarve tulla kuulluksi ja kokea itsensä arvokkaaksi työyhteisön jäseneksi. Johtajan kannattaa keskittyä myös ihmisten samantapaisiin tarpeisiin, ei vain eroihin.

Työntekijöiden koulutus ja kehittäminen

Tokmannin toiminnan perusta on innostunut ja sitoutunut henkilöstö, joka arvostaa asiakasta, kollegojaan, omaa työtään sekä työnantajansa ja on yrityksensä vastuullinen tuloksetekijä.

Jatkuvaa osaamisen kehittämistä

Tokmanni panostaa henkilöstönsä osaamisen kehittämiseen suunnitelmallisesti. Tavoitteena on varmistaa henkilöstön osaaminen ja yrityksen kilpailukyky.

Kehittymismahdollisuuksia ja koulutusta tarjotaan koko henkilöstölle. Koulutuksen ja henkilöstön osaamisen kehitystyöhön osallistuvat talon omat asiantuntijat yhdessä ulkopuolisten kumppaneiden kanssa. Asiakaspalaute ja kehityskeskusteluissa esiin tulleet tarpeet ohjaavat koulutusvaihtoehtojen painotuksia.

Tokmannilaisten ammatillista osaamista kehitetään lähi- ja verkkokoulutuksen sekä työssäoppimisen kautta kaikissa tehtävissä. Henkilöstön verkko-oppimismahdollisuuksia laajennetaan jatkuvasti.

Turvallisuuskoulutukset ja Tokmannin eettisen ohjeistuksen verkkokurssi ovat pakollisia kaikille työntekijöille. Turvallisuuskoulutuksia järjes-

tetään säännöllisesti lähikoulutuksena, ja eettisen ohjeistuksen verkkokurssi suoritetaan heti taloon tullessa.

Tokmanni tarjoaa työntekijöille säännöllisesti työlänsäädäntöä ja työehtosopimusta koskevaa koulutusta. Konttorihenkilöstöllä on mahdollisuus vahvistaa kielitaitojaan työpäivien aikana eritasoisissa keskusteluryhmissä.

Myyntiosaamista vietiin vuonna 2016 eteenpäin erityisesti kehittämällä asiakaspalvelutaitoja ja myyntiä.

Kaikki esimiehet koulutetaan

Kaikki esimiehet saavat koulutusta ja valmennusta esimiestyössä kehittymiseen, valmentavaan johtamiseen, esimiestyön periaatteisiin sekä työsuhteasioiden ja työkyvyn johtamiseen. Uusille esimiehille tarjotaan lisäksi pienryhmäkoulutusta. Myös yrityksen johtoryhmää on koulutettu valmentavan johtamisen periaatteisiin.

Viime vuosina kaikki esimiehet on koulutettu pitkäjänteisellä

Tokmannilaiset olivat ensimmäisten lähiesimiestyön tutkinnonsuorittajien joukossa koko Suomessa.

valmentavan esimiestyön ohjelmalla, joka sisältää työvälineitä ja käytäntöjä ihmisten oikeudenmukaiseen johtamiseen. Johtamismalli korostaa esimiehen roolia tuloksentekijänä, yhteistyön rakentajana ja muutoksen johtajana. Vuonna 2016 valmennusarja sai jatko-osan palautteenantona, asiakaskokemuksen johtamisesta ja työyhteisön ilmapiiristä. Noin kolmannes esimiehistä on käynyt tämän koulutuksen.

Ammatilliset tutkinnot

Tutkintoon johtava ammatillinen koulutus on Tokmannilla suosittu tapa kehittää kaupan ja logistiikan alan osaamista. Ammatillisen osaamisen kehittämistä tuetaan Tokmannilla erilaisten oppisopimuskoulutusten avulla. Liiketalouden perustutkinnon, myynnin, logistiikan, lähiesimiestyön, kaupan esimiehen tai johtamisen ammatti- tai erikoisammattitutkintoja opiskelee noin sata tokmannilaista vuosittain.

Vuoden 2016 keväällä Tokmannilla päättyi 1,5 vuoden mittainen esimiesten kehittämishanke, Johtamisen erikoisammattitutkinto. Syksyllä taas valmistuivat myynnin ja lähiesimiestyön ammattitutkintoa opiskelleet henkilöt. Tokmannilaiset olivat ensimmäisten lähiesimiestyön tutkinnonsuorittajien joukossa koko Suomessa.

Kehityskeskustelut ja suorituksen arvioinnit

Kehityskeskustelut käydään Tokmannilla kerran vuodessa, ja niiden piiriin kuuluvat kaikki työntekijät. Alle vuoden kestävässä määräaikaissuhteessa kehityskeskustelua ei aina ehditä käydä. Silloin voidaan hyödyntää perehdytykseen liittyvää palautekeskustelua.

Kehityskeskusteluissa arvioidaan menneen kauden työsuoritus ja asetetaan tavoitteet tulevalle kaudelle. Kehityskeskusteluun kuuluu myös henkilön oman osaamisen kehittämisen suunnittelu sekä esimiestyön ja tiimin toiminnan arviointi.

CA
SE

Kaupan tati ja hyvä työilmapiiri

Tina Stenman, myymäläesimies, Tokmanni Herttoniemi

K Miten urasi on kehittynyt Tokmannilla?

Olen ollut kaupan tatinä pian 40 vuotta, joista 20 Tokmannilla. Olen saanut urallani useita kehittymisen mahdollisuuksia. Viimeisin oli siirtyminen uuteen myymälään, johon sain valita työntekijät. Yhteishenki on ollut loistava. Tokmanni panostaa työntekijöiden koulutukseen. Myös aluepäälliköiden valmentava tapa ohjata tiimiä auttaa arjessa.

K Mitä valmennusta sait viimeksi?

Olin mukana Tokmannin omassa esimiesten kehittymisohjelmassa, Vema 2:ssa, joka oli fantastinen. Mieleen jäi muun muassa Insights-työkalu, joka auttaa antamaan palautetta erilaisille ihmisille. HDF eli Hyvä DuuniFiilis™ näkyy taas myymälässä Veman jälkeen. Tässä työssä kehittyy koko ajan, vielä 40 vuoden jälkeenkin. Saan huiman onnistumisen tunteen, kun porukalla pärjäämme. Olen sie-lultani tokmannilainen, enkä vaihtaisi tätä työtä mistään hinnasta.

Työterveys ja -turvallisuus

**Tokmanni menestyy,
kun terve ja tyytyväinen
henkilöstö tekee töitä
turvallisesti.**

Kohti parempaa terveyttä ja työtyytyväisyyttä

Työkykyjohtamisella huolehditaan henkilöstön terveydestä, työkyvystä ja turvallisuudesta. Tokmannin työkykyjohtamisen tavoitteena on henkilöstön työterveysriskien ennakointi, työtyytyväisyyden parantaminen ja työurien pidentäminen. Tokmannin keskimääräinen eläköitymisikä on 63,24 vuotta. Vuonna 2015 suomalaisten keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä oli 61,1 vuotta.

Työsuojelutoiminta on Tokmannissa järjestetty lainsäädäntöä noudattaen. Tokmannilla kaikki henkilöstöryhmät ovat edustettuina työsuojelutoimikunnissa.

Vuonna 2016 Tokmannin työkykyjohtamiselle rakennettiin uusia toimintamalleja sisäisen riski- ja tarve-

kartoituksen pohjalta ja käynnistettiin yhtenäisten työkykyjohtamiskäytäntöjen kehittäminen yhdessä henkilöstön ja työterveyshuolto- ja vakuutuskumppaneiden kanssa.

Osatyökykyisille joustavaa työtä

Työterveyshuoltojen ja vakuutusyhtiöiden kanssa määriteltiin selkeät toimintatavat, asetettiin tavoitteet ja luotiin tarkennetut mittarit sairauspoissaolo- ja eläkemenokustannusten hillitsemiseksi. Yhteistyön tavoite on ohjata osatyökykyiset tokmannilaiset entistä varhaisemmassa vaiheessa kuntoutukseen ja sitä kautta takaisin työelämään. Näin vältetään ennenaikaisia työkyvyttömyyseläkkeitä.

Osatyökykyisten työelämään paluuta kehitettiin myös konsernin sisäisesti. Syksystä 2016 eteenpäin kehitettiin eri organisaatiotasojen kanssa uusi Joustavan työn toimintamalli, jolla helpotetaan osatyökykyisten työelämässä pysymistä. Mallissa määritellään osatyökykyisille soveltuvat työtehtävät eri orga-

nisaatioissa. Niistä voidaan yhdessä työterveyshuollon kanssa luoda osatyökykyisille väliaikaisia työkokonaisuuksia.

Esimiesten työkykyjohtamista vahvistetaan

Vuoden 2016 aikana on vahvistettu esimiesten työkykyjohtamistaitoja. Tokmannilla on käytössä työterveyshuollon ja myymäläpäälliköiden alueelliset pienryhmätapaamiset, joissa nostetaan myymäläpäälliköiden työkykyjohtamisen tasoa, lisätään työterveyshuollon ja esimiesten yhteistyötä sekä vahvistetaan vertaistuellla esimiesten jaksamista. Vuonna 2017 toiminta laajennetaan valtakunnalliseksi ja tapaamisten sisällöt yhdenmukaistetaan koskemaan Tokmannin työkykyjohtamisen tulevan vuoden tavoitteita ja teemoja: osatyökykyisten työn tukeminen, työergonomia ja työturvallisuus.

Syksyn aikana käynnistettiin myös erillinen esimieskoulutus logistiikka-keskuksen varaston lähiesimiehille

**Vuonna 2017
Tokmanni kokeilee
työterveyshuoltojen
digilääkäri-
vastaanottoja.**

yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Varaston lähiesimiehet, Tokmannin työkykypäällikkö ja työterveyshuollon vastuutiimi kokoontuvat kerran kuussa käsittelemään yhteisesti varaston työkykyjohtamisen haasteita.

Tavoitteena parempi työergonomia ja -turvallisuus

Suurin osa tokmannilaisten pitkittyneistä sairauspoissaoloista ja ennenaikaisista työkyvyttömyyseläkkeistä johtuu tuki- ja liikuntaelinoireilusta. Siksi vuonna 2017 Tokmannin tavoite on kehittää parempia työergonomia- ja työturvallisuuskäytäntöjä. Tavoitteena on kouluttaa yhteistyössä työterveyshuoltojen kanssa jokaiseen myymälään oma ergonomiavastaava, joka tuo työn ergonomisuuden osaksi uusien työntekijöiden perehdytystä ja koko henkilöstön arkityöskentelyä. Lisäksi kartoitetaan ja kehitetään apuvälineitä työergonomian parantamiseksi.

Vuoden 2016 sisäinen työkykyjohtamisen riskikartoitus osoitti, että Tokmannilla on vielä opittavaa ja kehitettävää työtapaturmien ja läheltä piti -tilanteiden haltuun ottamisessa. Huo-

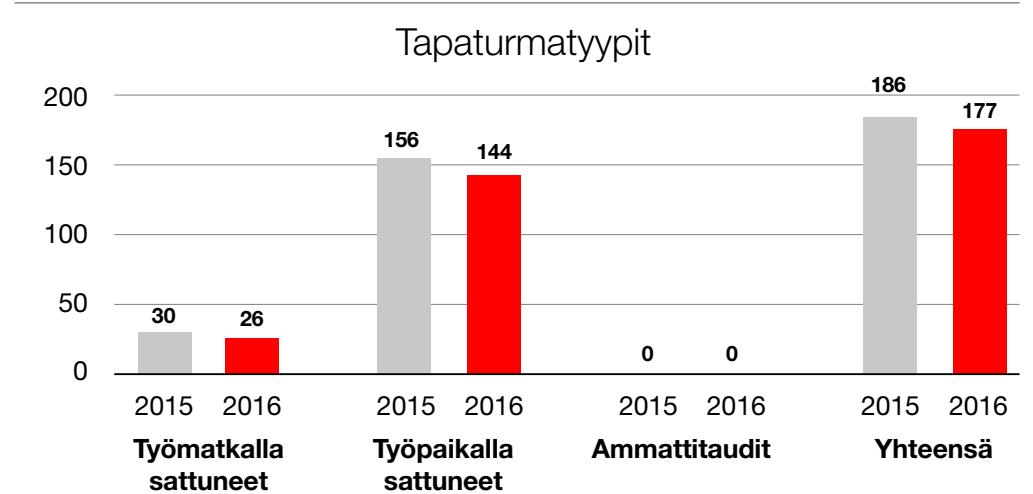
mion kohdistaminen työturvallisuuteen on tärkeää.

Vuonna 2017 Tokmanni rakentaa tiiviimpää yhteistyötä henkilöstöhallinnon ja työturvallisuusorganisaation välille. Tavoite on nostaa erityisesti läheltä piti -tilanteet koko henkilöstön tietoisuuteen ja oppia yhdessä vaaratilanteista.

Digilääkäri kokeiluun 2017

Vuonna 2017 Tokmanni aikoo nykyaikaistaa sairauspoissaolokäytäntöjä kokeilemalla työterveyshuoltojen digilääkärivastaanottoja. Uusilla palvelumuodoilla tavoitellaan käyttäjystävällisempää terveydenhoitoa ja kustannussäästöä.

Vuonna 2017 on myös tavoitteena hankkia konserniin sähköinen työkykyjohtamisen järjestelmä, joka antaa paremman kokonaisnäkömän sairauspoissaoloihin ja työkykyriskeihin. Näin parannettaisiin yksittäisten työkyvyttömyysriskien tunnistamista, oikea-aikaisen hoidon ja kuntoutustöiden suunnittelua sekä työhön paluun seurantaa.

Työmatkatapaturmiksi tilastoidaan ainoastaan työtapaturmavakuutukseen kuuluvat työmatkat eli yleisimmin kodin ja työpaikan väliset matkat.

	2015	2016
Tapaturmataajuus (IR)	42	38
Ammattitautitaajuus (ODR)	0	0
Poissaoloprosentti (AR)	5,6%	6%
Kuolemantapaukset	0	0

Vastuullinen hankinta ja tuotteet

Vastuullisella hankinnalla varmistetaan työntekijöiden perusoikeuksien toteutuminen. Nämä perusoikeudet pohjautuvat muun muassa YK:n ihmisoikeuksia koskeviin kansainvälisiin perusasiakirjoihin sekä lapsen oikeuksien sopimukseen, ILO:n julistukseen työelämän perusperiaatteista ja -oikeuksista sekä YK:n Global Compactiin.

Keskeiset saavutukset 2016 ja tavoitteet 2017

Keskeiset saavutukset 2016

Tokmanni hankkii tuotteita vastuullisilta tavarantoimittajilta ja edellyttää hankintasopimuksissaan toimitusketjuun sitoutumaan vastuulliseen toimintaan.

Tokmannin myymät tuotteet ovat turvallisia käyttää.

Tokmannin valikoimassa olevat tuotteet ja niiden merkinnät täyttävät lainsäädännön vaatimukset.

Avainasiat:

- Vastuullinen hankinta
- Tuotevastuu

Tavoitteet 2017

Yli 95% ostoista tulee BSCI:ssä olevilta tehtailta.

Vakavia ihmisoikeusloukkauksia ei ole havaittu Tokmannin toimitusketjussa.

Yhtään vakavaa tuoteturvallisuusvirhettä ei ole havaittu Tokmannin myymissä tuotteissa, eivätkä ne ole aiheuttaneet onnettomuuksia.

Vastuullinen hankinta

Mukana BSCI:ssä

Vastuullisuus on keskeinen osa Tokmannin ostoprosessia. Vastuullisuustyön tukena toimivat vuonna 2015 valmistuneet Tokmannin vastuullisen hankinnan periaatteet ja toimintaohjeet, joiden toimeenpanoa vahvistettiin vuoden 2016 aikana.

Business Social Compliance Initiatiiven (BSCI) jäsenenä Tokmanni on sitoutunut noudattamaan BSCI:n eettisiä periaatteita. Tokmanni edellyttää myös tavarantoimittajiensa tehtailta sitoutumista BSCI:n eettisten periaatteiden mukaiseen toimintaan, ja heidän on vaadittava sitä myös omilta tavarantoimittajiltaan ja tuottajiltaan.

Vastuullisuustyö keskittyy riskimaihin

Vastuullisuuden valvonnassa keskitytään erityisesti niin kutsuttuihin riskimaihin, joissa Maailmapankin riskimaaluokituksen perusteella on suurin vaara työ- ja ihmisoikeuksien loukkauksiin. Ensisijainen huomio on Tokmannin lähimmässä vaikutuspii-

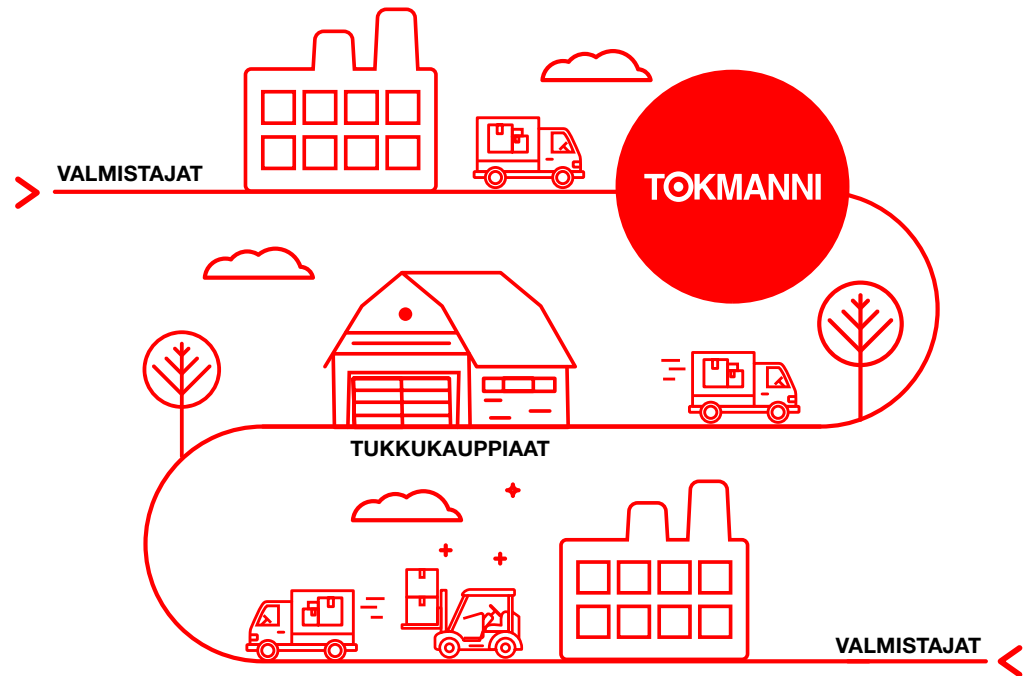
rissä olevissa eli omien tuotemerkkien ja yksinoikeustuotteiden tavarantoimittajissa. Tokmanni vaatii, että näitä tuotteita valmistavan, riskimaassa sijaitsevan tehtaan on oltava BSCI- tai SA8000-auditoitu. Myös brändituotteita myyviltä tavarantoimittajien tehtailta vaaditaan ostosopimuksessa sitoumus BSCI:n vaatimusten tasoi- seen tuotantoon. Vastuullisuuden arviointi alkaa jo tavarantoimittajien kilpailutuksessa, jossa huomioidaan vastuullisuuskysymykset.

95% riskimaaostoista auditoiduilta tehtailta

Tokmannin tavoitteena oli vuoden 2016 aikana ohjata kaikki suorat riskimaaostot BSCI- tai SA8000 auditoituja tehtaita käyttäville tavarantoimittajille. Tavoitteessa onnistuttiin hyvin: vuoden 2016 riskimaaostoista 95% tuli auditoiduilta tehtailta. Haasteena oli, että osa tavarantoimittajien tehtaista ei uusi auditointia ajoissa tai ollenkaan, jos yhteistyötä ei muista kaupallisista syistä jatketa. Tämän vuoksi

Hankinta

Suora hankinta

Hankinta välikäsien kautta

BSCI- tai SA8000-ostojen osuus riskimaa-ostajista ei todennäköisesti nouse raportoinnissa 100%:iin asti. Tokmanni jakaa jatkuvasti tavarantoimittajiensa tehtaille tietoa BSCI:n periaatteista, koulutuksista ja auditoinneista saadakseen tehtaat uusimaan auditointinsa ja ymmärtämään vastuullisuuden hyödyt yrityksen ja työntekijöiden näkökulmasta.

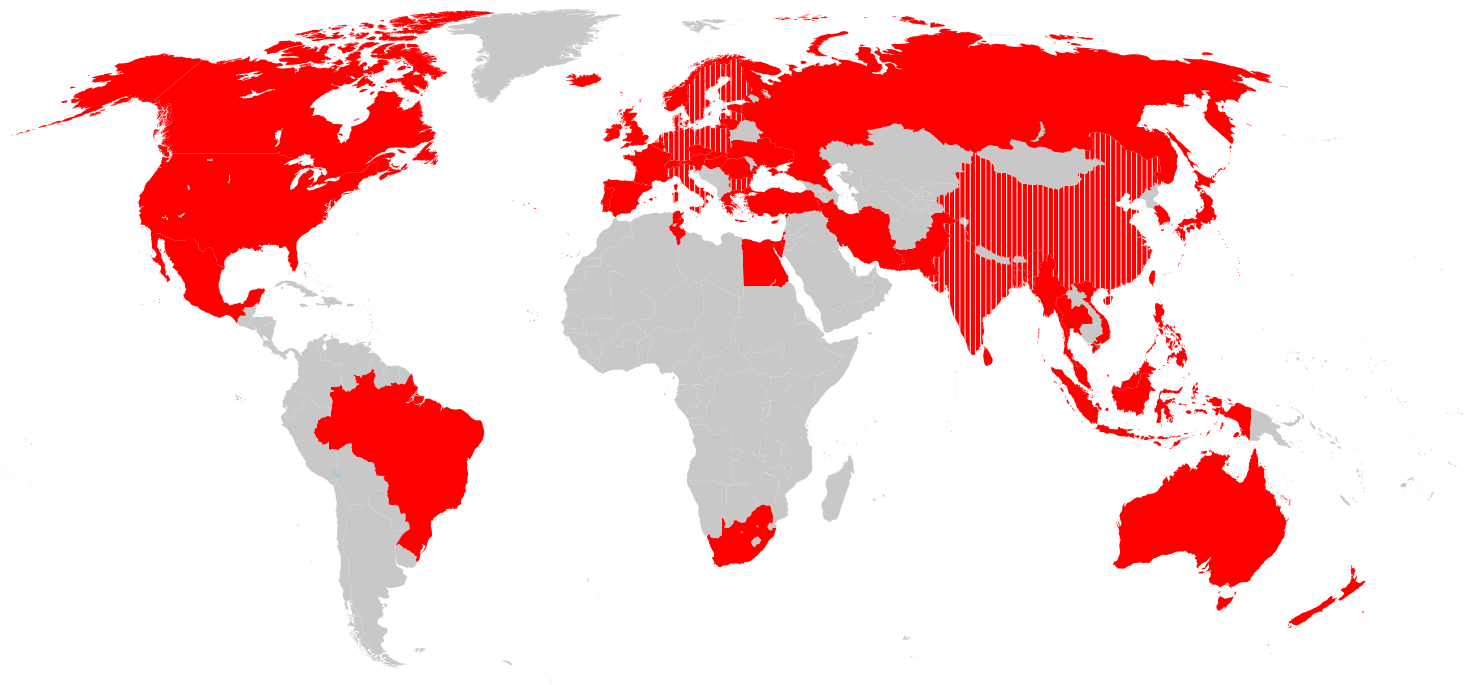
Selvitämme alkuperämaita

Toisena Tokmannin tavoitteena oli lisätä hankintaketjujen läpinäkyvyyttä selvittämällä muiden kuin riskimaa-tavarantoimittajien tehtaiden sijaintimaat, ja miten näiden maiden tavarantoimittajat huomioivat vastuullisuuden tuotannossaan. Tavarantoimittajista 136 on vastannut kyselyyn, ja selvitystyötä jatketaan vuoden 2017 aikana.

Osana vastuullisen hankinnan kehittämisestä Tokmannin käytäntöjä on muutettu niin, että tuotteiden alkuperämaatiedot ovat pakollisia tuoteperustannassa. Näin voimme kohdentaa paremmin vastuullisen hankinnan valvontaa niihin tuotteisiin ja tavarantoimittajiin, joiden tuotannossa on

Tokmannin vuonna 2016 myymien tuotteiden* alkuperämaat ovat seuraavat:

- 17% ostoista riskimaista
- 95% ostoista BSCI:ssa olevilta tehtailta

 Omat auditoinnit vuonna 2016

* Sisältää myös muut kuin oman merkin tuotteet.

suurempi riski ihmisoikeusrikkomuksiin. Järjestelmien ja prosessien kehittämistä jatketaan vuoden 2017 aikana.

Seuraamme vastuullisuutta auditoinneilla

Tokmannin hankinnan vastuullisuutta seurataan ja kehitetään BSCI-auditointien sekä Tokmannin omien auditointien avulla. Lisäksi Tokmanni hyväksyy SA8000-auditoinnin.

Tokmanni saa riskimaissa sijaitsevista tehtaista BSCI:n hyväksymän auditointiyrityksen tekemän raportin, jonka Tokmannin oston vastuullisuushenkilö käy läpi yhdessä ostajan ja ostoryhmäpäällikön kanssa. BSCI:n auditointitulokset arvioidaan viisiportaisen arviointiasteikon mukaan arvosanoilla A, B, C, D tai E. Mikäli tulos on C, D tai E, Tokmanni lähettää tavarantoimittajille kommentit löytyneistä ongelmista ja pyytää huolehtimaan, että ongelmat korjataan. BSCI-järjestelmässä osa tuottajista on Tokmannin vastuulla (Tokmanni on niin kutsuttu RSP eli

responsible company tuottajalle). Tokmannin vastuulla olevien tuottajien kohdalla ostaja pyytää myös konkreettisen korjaussuunnitelman aikatauluineen havaittujen puutteiden korjaamiseksi.

Vuonna 2016 Tokmannin tuotteita valmistaville tehtailla tehtiin 452 kappaletta BSCI-auditointeja. Suurin osa tehtaista sai arvosanan "C acceptable". Auditoinnin voimassaoloaika ja uusinta-aikataulu riippuvat tehtaan saamasta arvostuksesta, joten luvuissa ovat mukana ainoastaan ne tehtaat, joiden auditointi on uusittu vuoden 2016 aikana. Lisäksi seitsemälle tehtaalle tehtiin SA8000-auditointi, jolloin arvostana on BSCI-järjestelmässä "Good".

Eniten ongelmia BSCI-auditoinneissa löytyi johtamisjärjestelmien, työaikojen sekä työntekijöiden osallistumismahdollisuuksien ja tietoisuuden lisäämisen osa-alueilta.

Tokmanni tekee tehtailla sekä riskimaissa että muissa valmistusmaissa myös omia auditointeja. Tokmannin

omia auditointeja tehdään erityisesti potentiaalisten uusien tavarantoimittajien tehtaisiin, sekä sellaisiin tehtaisiin, joissa on löytynyt BSCI-auditoinneissa merkittäviä puutteita. Auditoinneissa keskitytään BSCI-raporttien ongelmakohtiin ja tarkistetaan onko korjauksia tehty. Lisäksi huomiota kiinnitetään erityisesti työturvallisuuteen ja laadunvarmistukseen. Tokmannin omia auditointeja tehtiin 113 kappaletta Bangladeshissa, Bulgariassa, Hollannissa, Intiassa, Italiassa, Kiinassa, Latviassa, Puolassa, Ruotsissa, Saksassa, Suomessa ja Tanskassa.

Tavarantoimittajien tulee vaatia Tokmannin eettisten periaatteiden noudattamista myös mahdollisilta alihankkijoiltaan. Tokmanni pidättääkin itselleen ostosopimuksissa oikeuden tutkia tarvittaessa koko toimittajan käyttämä alihankintaketju.

Kehitämme hankinnan vastuullisuutta

Tokmannin oston vastuullisuudesta vastaavat työntekijät osallistuvat

Vastuullisen hankinnan periaatteet:

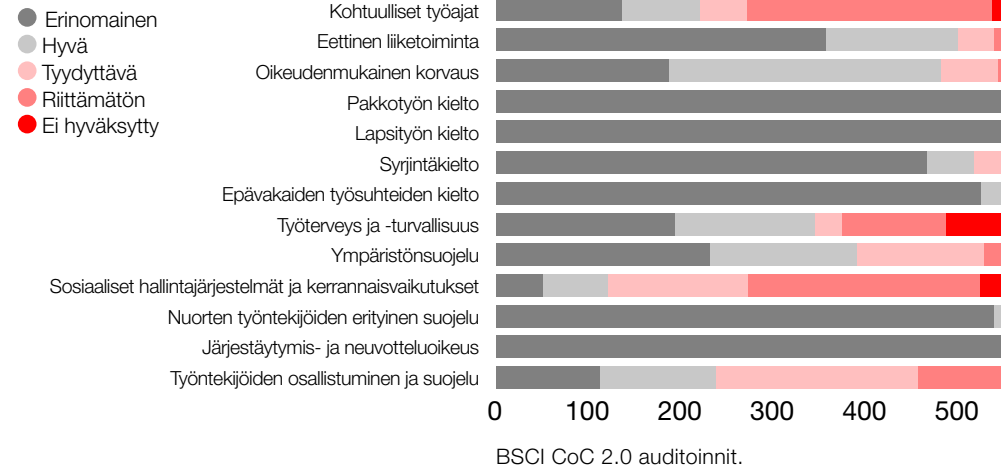
- Ei lapsityövoimaa
- Ei pakkotyövoimaa
- Ei syrjintää
- Ei lahjontaa
- Asianmukainen palkka ja korvaus työstä
- Asianmukaiset työajat
- Turvallinen ja terveellinen työympäristö
- Nuorten työntekijöiden suojelu
- Lakien ja työehtosopimusten noudattaminen
- Yhdistymisvapaus ja neuvottelu-oikeus
- Eettiset liiketoimintatavat
- Ympäristönsuojelu

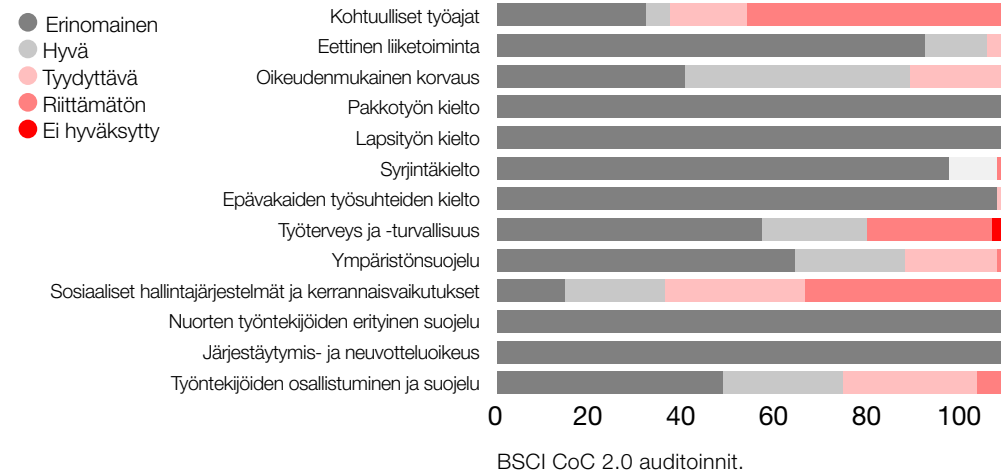
jatkuvasti BSCI:n ja muiden yhteistyötahojen, kuten FIBS:in ja TMA:n vastuullisuustyöryhmän koulutuksiin ja tilaisuuksiin, jotta Tokmannin hankinnan vastuullisuutta voidaan kehittää yhä paremmaksi.

Vuonna 2016 Tokmanni on lisännyt resurssejaan erityisesti Bangladeshin toimitusketjun valvontaan. Tokmanni on tehnyt vahvistetun valvonnan suunnitelman niin tuotelaadun, logistiikan kuin toimitusketjun vastuullisuuden osalta sekä tehnyt ulkopuolisen auditointiyrityksen kanssa sopimuksen, jossa nämä otetaan kokonaisvaltaisesti huomioon. Tämän lisäksi jatkamme myös omien auditointien tekemistä.

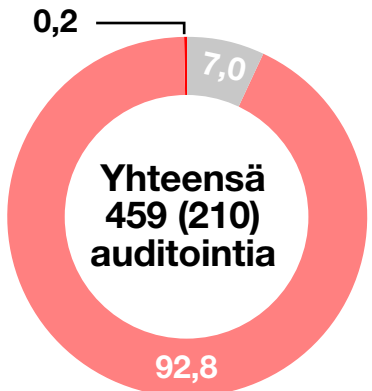
BSCI-auditointien tulokset 15.5.2015–5.1.2017

BSCI-seuranta-auditointien tulokset 15.5.2015–5.1.2017

BSCI- ja SA8000-auditoinnit 2016, %

- Hyvä/A-B
- Hyväksytään korjausten jälkeen/C-D
- Ei täyttä vaatimuksia/E

CASE

Halpa ja vastuullinen eivät ole vastakohtia

Karri Pulli, hankintajohtaja, Tokmanni

K Voiko halpa olla vastuullinen?

Halvat hinnat yhdistetään usein vastuutomuuteen hankintaketjuissa. Halpa ei ole kuitenkaan synonyymi vastuuttomalle. Tuotteiden edullisuus saadaan aikaan monella tekijällä. Huokeaan hintaan vaikuttavat muun muassa suorat hankinnat ilman välikäsiä ja suuret hankintavolyymit. Olemme kasvattaneet volyymejä muun muassa yhteisellä hankinnalla norjalaisen Europrisin kanssa. Hinnat saadaan pidettyä alhaalla myös kilpailuttamalla tasavahvoja toimittajia, luomalla pitkäaikaiset suhteet toimittajiin, tekemällä tehokasta valikoimanhallintaa ja tietysti myös ostajien neuvotteluosamisella. Tehokas valikoimanhallinta pienentää myös hävikkiä.

K Miten vastuullisuus varmistetaan hankinnassa?

Vastuullisuuden varmistaminen Tokmannissa on osa kuuden portaan hankintamallia. Kun tuotteelle on ase-

tettu speksit, etsitään potentiaalisia toimittajia. Kun halukkaat toimittajat ovat rekisteröityneet Tokmannin järjestelmään, aloitamme erilaiset taustaselvitykset, joihin kuuluvat olennaisesti myös vastuullisuusasiat. Kaikilta Tokmannin oman merkin toimittajien tehtailta vaaditaan kuuluminen BSCI:hin ja bränditoimittajien on oltava vastuullisuusasioissa sen vaatimalla tasolla.

K Mihin vastuullinen hankinta pyrkii?

Vastuullisuus on osa huolellisen ostajan -toimintamalliamme ja Tokmannin fiksua ostamista. Hinnan ja vastuullisuuden lisäksi ostojen kriteereinä ovat laatu ja toimitusvarmuus sekä se, että tuote on vaatimustemme mukainen. Pitkissä toimitusketjuissa tuotteesta maksettu hinta jakautuu monelle toimijalle muun muassa verojen muodossa. Tavoittemme on, että myös toimitusketjujen alkupäässä olevilla työntekijöillä olisi hyvä elämä ja töitä.

Tuotevastuu

Tuoteturvallisuus on yksi keskeisimmistä vastuullisuuden osa-alueista. Tokmanni haluaa varmistua siitä, että kaikki sen myymät tuotteet ovat turvallisia käyttää. Valvomme tuoteturvallisuuden, vastuullisuuden ja huolellisuusvelvoitteen toteutumista omavalvonnalla, tavaramerkitoimittajavierailuilla sekä omilla ja kolmannen osapuolen tekemillä tuotetestauksilla.

Tokmanni vastaa myymiensä tuotteiden turvallisuudesta ja laadusta

Tuoteturvallisuuden näkökulmasta Tokmanni toimii myymiensä tuotteiden jakelijana, maahantuojaana tai valmistajana. Tokmanni toimii valmistajana omilla tavaramerkeillään markkinoille tuomilleen tuotteille, vaikka tuotteet olisikin valmistanut toinen yritys. Tokmanni on vastuussa omalla tuotemerkeillään markkinoille tuomiensa tuotteiden tuoteturvallisuudesta sisältäen tuotteiden vaatimustenmukaisuuden sekä asiakirjojen ja merkintöjen oikeellisuuden. Tuoteturvallisuus varmistetaan tarkastamalla dokumentaatiota, valvomalla laatua valmistuksen aikana ja tekemällä tavaraerätarkistuksia ennen tuotteiden toimittamista sekä kolmannen osapuolen tekemillä tuotetestauksilla ja omavalvontatarkastuksilla Suomessa.

Maahantuojan vastuu

Omien tuotemerkkien tuotteiden lisäksi Tokmanni tuo EU-alueen ulko-

puolelta useita muiden valmistajien tavaroita ja tavaramerkillä varustettuja tuotteita. Näissä tuotteissa Tokmannilla on maahantuojan vastuu, mikä pitää sisällään paljon valmistajan velvollisuuksiin verrattavia vaatimuksia. Tokmanni edellyttää korkeaa tuoteturvallisuuden tasoa, tuotetypin mukaisia turvallisuusasiakirjoja ja Suomen lainsäädännön mukaisia tuotemerkintöjä kaikilta maahantuomiltaan tuotteilta. Tokmanni varmistaa maahantuojan vastuun täyttämisen muun muassa sopimushallinnalla sekä tuote- ja asiakirjatarkistuksilla.

Jakelijan vastuu

Valmistajan ja maahantuojan lisäksi Tokmanni toimii pelkästään jakelijan ominaisuudessa isolle määrälle myymiään tuotteita, kuten EU-alueelta myyntiin tulevat muut kuin omien tuotemerkkien käyttötavarat. Myös näissä tuotteissa Tokmannin on noudatettava tuoteturvallisuuslainsäädännön edellyttämää huolellisuusvelvoitetta ja pystyttävä tunnistamaan eri

Kaikki poikkeamat tuoteturvallisuudessa ja käyttölaadussa pyritään ennaltaehkäisemään.

tuoteryhmien vaatimukset esimerkiksi tuotemerkintöjen ja vaatimustenmuutoksen osalta.

Tokmanni edellyttää tavarantoimitajilta hyvän tuoteturvallisuustason noudattamista ja varmistaa velvollisuutensa täyttämisen muun muassa sopimushallinnalla sekä satunnaisin omavalvontatarkastuksin.

Tavoitteena tuoteturvallisuus

Vuoden 2016 tavoitteena on ollut lisätä erityisesti Tokmannin omien tuotemerkkien, sen lisensoimien tuotemerkkien ja yrityksen maahantuomien tuotteiden tuoteturvallisuutta sekä tuote- ja käyttölaatua. Mittarina tuoteturvallisuuden ja käyttölaadun arvioimisessa on käytetty edellä mainittujen tuotetyyppien vaatimustenvastaisuuden lukumäärää.

Vaatimustenvastaisuuksia havaittiin vuonna 2016 yhteensä 27 kappaletta, joista suurin osa johtui tuotteen käyttölaadun poikkeamasta suhteessa tuotespesifikaatioon. Määrä on kasva-

nut edelliseen vuoteen nähden yhdeksällä tuotteella. Lukumääräinen kasvu on johtunut ensisijaisesti laskutavan muutoksesta. Ryhmäpakkaus on nyt laskettu yksittäisinä tuotteina.

Tarkastettuja, valvottuja ja turvallisia tuotteita

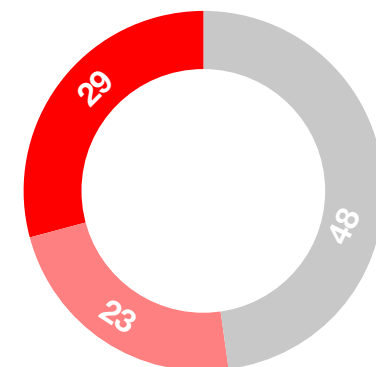
Tokmanni tekee omavalvontaa omille tuotemerkeilleen ja maahantuomilleen tuotteille riskiperusteisesti. Riskiluokitukset perustuu riskiarviointiin, joka on tehty tuotetyypeittäin kunkin tuoteryhmän vaatimukset huomioiden. Erityislainsäädännön alaisille tuotteille riskiarviointi on tehty tuotekohtaisesti laajennettuna. Valvontaa toteutetaan tuotteiden lähtömaassa, keskusvarastolla ja myymälöissä. Tuotteille tehdään teknisiä tuotetarkastuksia, tavaratarkastuksia sekä riskiperusteisia omavalvontatarkastuksia. Testeillä pyritään varmistamaan kuluttajien turvallisuus ja saamaan tuoteturvallisuus- tai käyttölaatu poikkeamat kiinni mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Kaikki poikkeamat tuoteturvallisuudessa ja käyttölaadussa pyritään ennaltaehkäisemään ennen uuden Tokmannin maahantuoman tai omalla merkillä myytävän tuotteen saattamista markkinoille. Poikkeamia ehkäistään tuotelaadun ja dokumentaation tarkastuksilla, joissa varmistetaan lainsäädännön mukaisuus sekä sopivuus Suomen markkinoille.

Tuotteiden myyntikiellot, omavalvonta ja tuotetestaukset

Vuonna 2016 Tokmanni asetti kaksi omalla tuotemerkillä myymäänsä tuotetta myyntikieltoon. Toisen tuotteen roiskesuojuuksessa havaittiin puutteita, ja toisen tuotteen pakkasenkestävyys ei ollut lainsäädännön vaatimalla tasolla. Tuotteita ei vedetty takaisin kuluttajilta, koska niistä ei aiheutunut välitöntä vaaraa kuluttajan hengelle, terveydelle tai omaisuudelle. Lisäksi vuonna 2016 Tokmanni asetti kaksi tuotetta myyntikieltoon suomalaisena

Ostot riskiluokittain
(2016 vastaanotetut ostot), %

- Korkea riski
- Keskitaso
- Matala riski

Omavalvonnan riskiluokitus on muodostettu tuotteen tai tuotetyypin riskinarvioinnin perusteella siten, kuinka paljon tähän kohdistuu mm. erillislainsäädäntöä yleisen tuoteturvallisuuslainsäädännön lisäksi, tuotetyyppi- tai tuoteryhmäkohtaisia turvallisuusstandardeja, tuoteryhmäkohtaisia merkintävaatimuksia sekä onko tuoteryhmässä noussut esiin tuoteturvallisuuspoikkeamia kansallisissa tai kansainvälisissä markkinavalvontaregistereissä.

jälleenmyyjänä kansallisesti. Toinen näistä asetettiin myyntikieltoon, koska sen muuntaja ei täyttänyt asetettuja vaatimuksia, ja toisen saumalujuus oli puhallettaville tuotteille riittämätön.

Tokmannilla tarkistettiin tai uusittiin 2016 aikana 1 394 kappaletta omien tuotemerkkien merkintää. Vuonna 2016 Tokmannin omavalvonnassa tarkistettiin 922 tuotetta ja kolmannen osapuolen tuotetestejä tehtiin 95 tuotteelle. Vuonna 2016 Tokmannilla tehtiin yhteensä 135 nimikkeelle takaisin veto tai asetettiin se myyntikieltoon. Näistä 29 tuotetta asetettiin myyntikieltoon tai takaisinvedon piiriin puutteellisten pakkausmerkintöjen vuoksi. Kaksi edellä mainituista tuotteista on ollut Tokmannin omalla tuotemerkillä myytäviä. Tokmanni ei saanut sakkoja vuoden 2016 aikana tuotteisiin ja palveluihin liittyvän lainsäädännön ja säästösten rikkomuksista.

Lainsäädännön muutokset parantavat tuoteturvallisuutta

Tokmanni seuraa jatkuvasti muuttuvaa lainsäädäntöä tuoteturvallisuuden varmistamiseksi. Laadunvarmistuksen rutiineihin kuuluvat myös kansallisen markkinavalvontarekisterin (Marek) ja EU:n tuotevirheilmoituksia seuraavan RAPEX:in seuraaminen. Kansallisessa tai EU:n valvonnassa esiin tulevat poikkeamat otetaan huomioon Tokmannin omavalvonnassa.

Vuonna 2016 alkoi uusien pienjännite-, EMC-, radio- ja telepäätelaitteiden direktiivien soveltaminen. Tokmanni on pitänyt huolta vaadittavien asiakirjojen päivittämisestä uusien direktiivien mukaisiksi.

Lisäksi elintarviketietoasetuksen mukanaan tuomat elintarvikkeiden pakkausmerkintämuutokset jatkuivat. Uusi kansallinen asetus uusista suolapitoisuusrajoista tietyille elintarvikkeille

astui voimaan. Nämä elintarvikkeet on nyt ilmoitettava voimakassuolaisiksi. Näiden lakimuutosten vuoksi päivitettiin muutamien Tokmannin oman tuotemerkin tuotteiden pakkausmerkinnät.

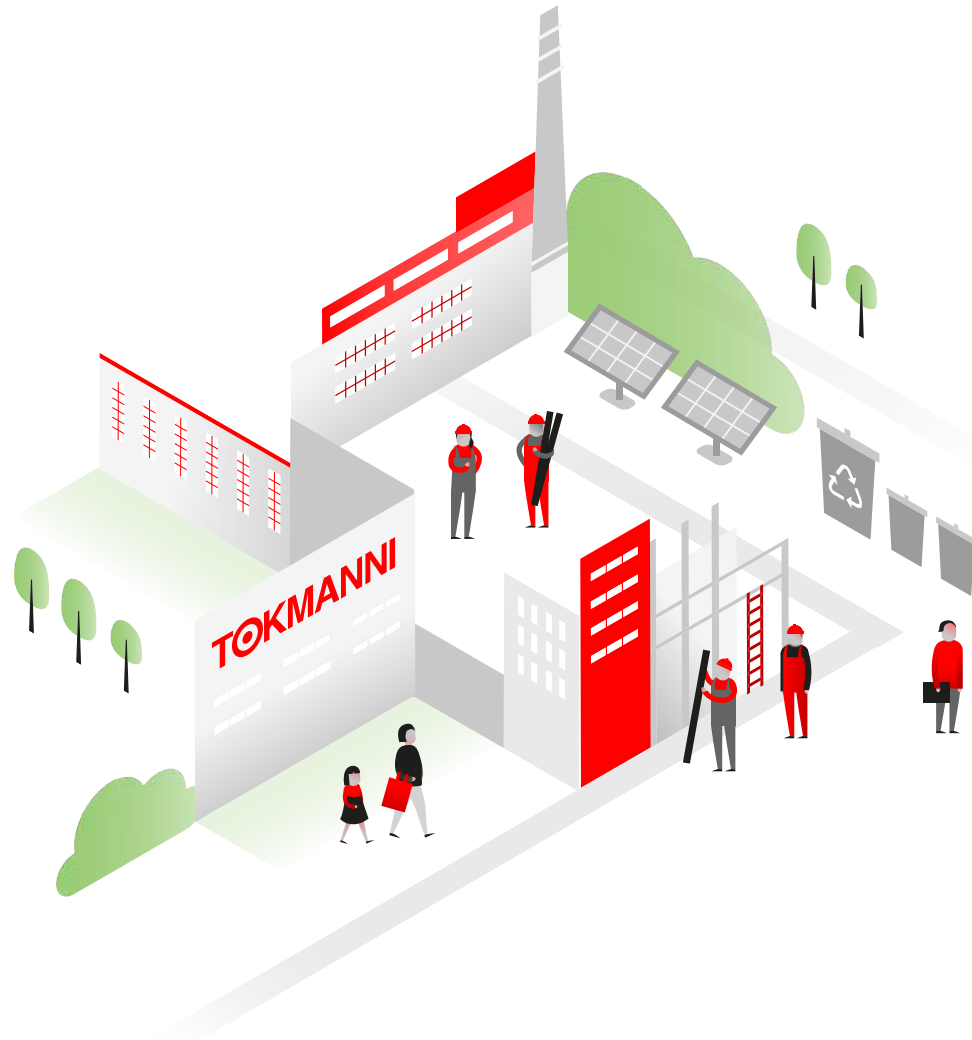
13.12.2016 jälkeen ravintoarvoilmoitus tulee tehdä lähes kaikkiin pakattuihin elintarvikkeisiin, ilmoituksesta vapautettuja ovat ainoastaan esimerkiksi yhdestä ainesosasta koostuvat jalostamattomat tuotteet sekä aromit ja juomavedet.

Vuoden 2016 lakimuutoksiin kuuluu myös uusi henkilösuojainasetus, joka korvaa vanhan henkilösuojaindirektiivin. Sen soveltaminen alkaa vuonna 2018.

Viisas resurssien käyttö

Tokmanni tähtää resurssitehokkaampaan liiketoimintaan monilla toimenpiteillä. Yhtiö selvittää jatkuvasti uusia mahdollisuuksia hyödyntää vaihtoehtoisia energiamuotoja, energiaa säästäviä laitteita ja pyrkii ympäristöystävällisempään logistiikkaan. Tokmanni seuraa varastossaan ja myymälöissään syntyvien jätteiden määrää ja parantaa aktiivisesti jätteiden kierrätystä.

Keskeiset saavutukset 2016 ja tavoitteet 2017

Keskeiset saavutukset 2016

Tokmanni pyrkii optimaaliseen energia- ja materiaalitehokkuuteen.

Tokmanni lisää uusiutuvan energian käyttöä.

Tokmanni vähentää kaatopaikkajätteen (polttolaitosjäte) määrää.

Avainasiat:

- Energiatehokas liiketoiminta
- Ympäristöystävällinen logistiikka
- Resurssitehokkuus

Tavoitteet 2017

Kiinteistöjen sijaintiperusteisten hiilidioksidipäästöjen (Scope 1 ja 2) vähentäminen kahdeksalla prosentilla.

Kuljetusten osalta kasvihuonekaasut vuoden 2015 tasolla liikevaihtoon suhteutettuna.

Jätteiden hyötykäyttöasteen nostaminen 100 prosenttiin.

Energiatehokas liiketoiminta

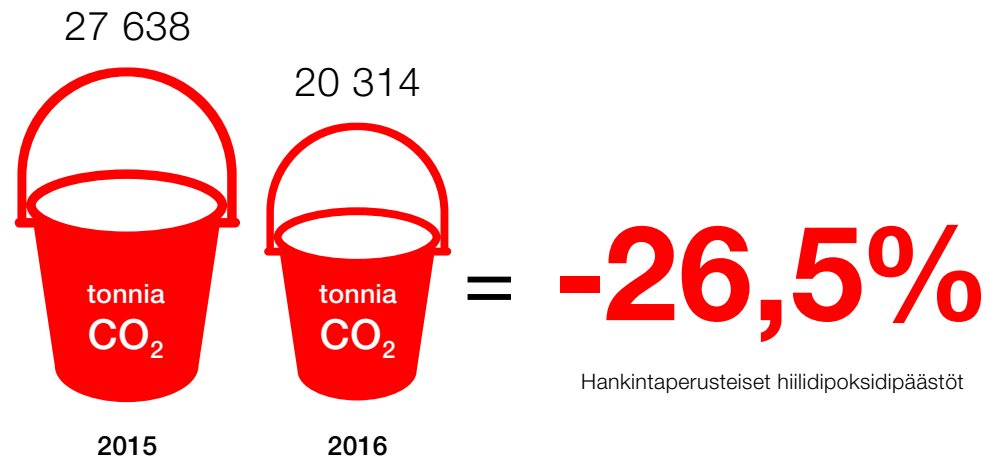
Tokmannin ilmastostrategian pääpaino on kiinteistöjen energiankulutuksen ja hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä. Tavoitteena on olla hiilineutraali kiinteistöjen, lentomatkustamisen sekä leasingautojen osalta vuoteen 2030 mennessä.

Tavoitteena hiilidioksidipäästöjen vähentäminen

Ilmastomuutoksen hillitseminen ja ilmastovaikutusten vähentäminen ovat tärkeimpiä yritysvastuun alueita Tokmannilla. Energiankulutuksen ja hiilidioksidipäästöjen vähentäminen tukevat Tokmannin liiketoimintastrategian tavoitteita ja parantavat kannattavuutta, koska pienempi energiankulutus laskee kustannuksia. Uusiutuvan energian käyttö voi vaikuttaa Tokmannin maineeseen myönteisesti ja parantaa energiaomavaraisuutta. Ilmastoasioihin liittyy myös liiketoimintariskejä, kuten säiden aiheuttamat toiminnan keskeytykset ja maineriskit, joita pyritään minimoimaan.

Suurin osa Tokmannin tuotteiden elinkaaren aikaisista ilmastovaikutuksista syntyy tuotteiden valmistuksessa ja niiden käytön aikana. Näihin molempiin yrityksen vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset ja mittaaminen haasteellista. Sama koskee osin kuljetuksia.

Hiilijalanjälki

Tokmannin ilmastostrategiassa seuraavan vuoden aikana pääpaino onkin kiinteistöjen energiankulutuksen ja hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä. Tokmannin tavoitteena on olla hiilineutraali kiinteistöjen, lentomatkustamisen sekä leasingautojen päästöjen osalta vuoteen 2030 mennessä.

Tavoite saavutetaan

- Pienentämällä energiankulutusta ja parantamalla energiatehokkuutta
- Käyttämällä uusiutuvaa energiaa
- Hankkimalla uusiutuvan energian sertifikaatteja
- Kompensoimalla lentomatkojen päästöt

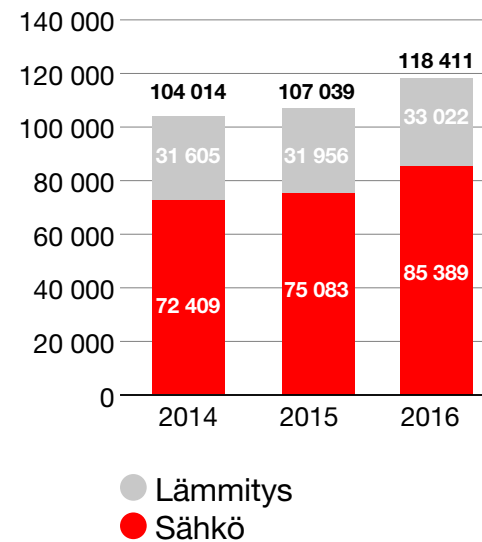

Seuranta ja etäohjaus vähentävät sähkönkulutusta

Tokmannin suurimmat ilmastoon vaikuttavat tekijät ovat sähkönkulutus ja lämmitys. Siksi Tokmannin toimenpiteet energiankulutuksen hillitsemiseksi kohdistuvat ensisijaisesti kiinteistöihin, joiden energiaratkaisuja yritys kontrolloi. Tokmanni kontrolloi logistiikkakeskuksen energiaratkaisuja ja lisäksi yhtiön kontrollissa on Mäntälän lisäksi noin 43 prosenttia myymäläkiinteistöjen määrästä ja noin 69 prosenttia koko konsernin energiankulutuksesta. Muut myymälät ovat liiketaita kauppakeskuksissa, eikä Tokmanni voi suoraan vaikuttaa esimerkiksi energiaratkaisuihin.

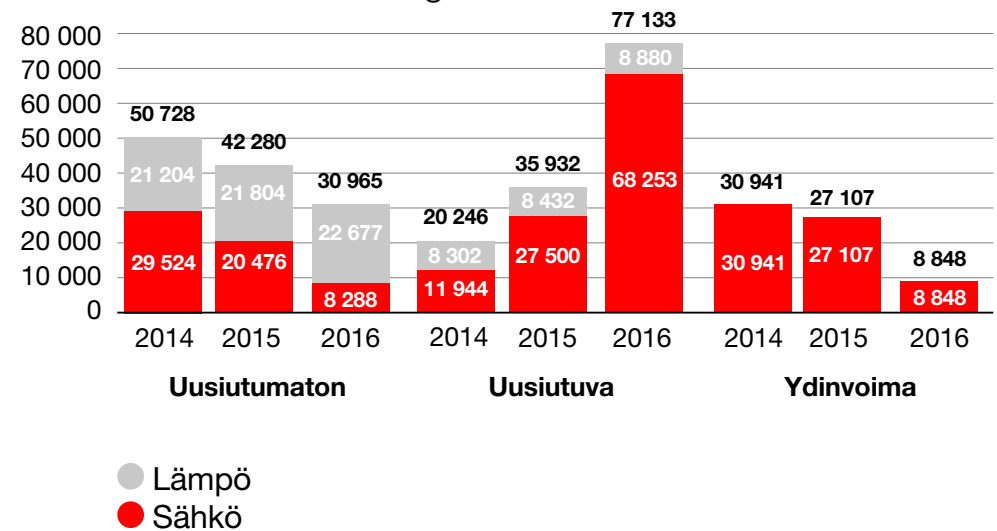
Kiinteistöjen suurimpia sähkönkulutuksen lähteitä ovat valaistus, ilmanvaihto ja jäähdytys. Energiankulutuksen ja sen aiheuttamien päästöjen vähentämiseen pyritään erityisesti rakennusautomaation etäohjauksella, optimaalisen käytön ohjauksella ja seurannalla. Yhtiössä on toimitasuunnitelma LED-valaistuksen

Kokonaisenergiankulutus, MWh

Luvuissa mukana mitattu ja arvioitu energian kulutus.

Ostoenergian kulutus, MWh

Luvuissa mukana mitattu ja arvioitu energian kulutus.

laajentamiselle myymäläverkostossa ja muiden uusien tekniikoiden kustannus- ja energiatehokkuuden kehitystä seurataan. Pitkällä tähtäimellä LED-valaistus ja uudet teknologiat vähentävät merkittävästi sähkönkulutusta. Myös etäohjauksen päivitykset, optimaalisen käytön ohjaus sekä koulutus pienentävät energiankulutusta jatkossa, joskin niiden osalta isoimmat säästöt on jo tehty.

Tokmannissa käynnistettiin vuonna 2016 Deep Green -hanke, jolla pyritään vähentämään Tokmannin Mäntsälän toimiston ympäristövaikutuksia energiankulutus mukaan lukien. Toimenpiteisiin kuuluu muun muassa henkilöstön opastaminen energiansäästöön toimistossa ja kannustaminen autojen yhteiskäyttöön työmatkoilla. Tarkoituksena on levittää hanke koskemaan myös myymälöitä.

Uusiutuvan energian ratkaisuja

Energiankulutuksen vähentämisen lisäksi CO₂-päästöjä vähennetään

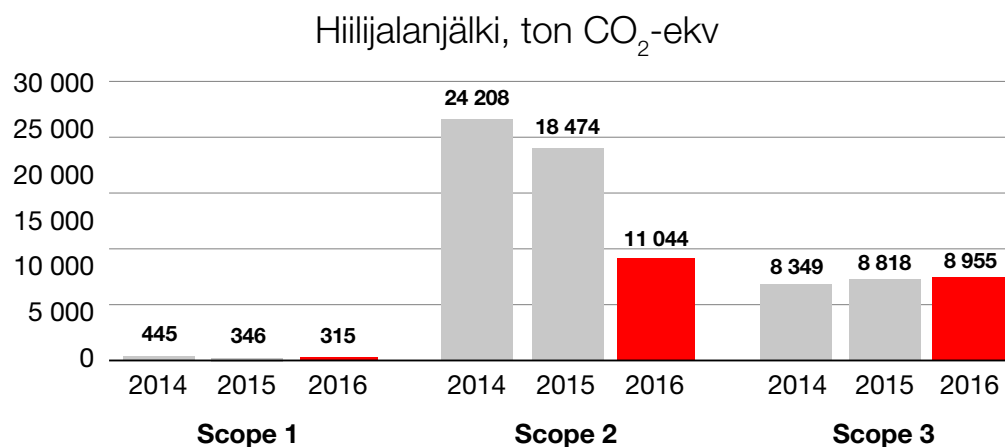
uusiutuvan energian käytöllä. Lokakuussa 2016 Tokmannin Jämsän myymälään asennettiin aurinkopaneelit. Aurinkovoimalan arvioidaan tuottavan energiaa noin 75–80 MWh vuodessa, mikä vastaa noin 10–15 prosenttia myymälän vuosittaisesta kokonais-sähkönkulutuksesta. Tokmannissa on toimintasuunnitelma laajentaa aurinkoenergian käyttöä myymälöissä ympäri Suomea ja logistiikkakeskuksessa Mäntsälässä.

Hiilidioksidipäästöjä katettiin myös uusiutuvan energian sertifikaateilla. Vuonna 2016 uusiutuvan energian sertifikaatteja Tokmannissa käytettiin 66 065 MWh, joka on 77,4 prosenttia kokonaissähkön kulutuksesta. Mäntsälän logistiikkakeskuksen sähkönkulutus ja oman sähkönhankinnan piirissä olevien myymälöiden sähkönkulutus katettiin sertifikaateilla kokonaan.

Lentomatkustamisen päästöt tullaan kompensoimaan vuoden 2016 osalta investoimalla uusiutuvan energian projekteihin valitun yhteistyökumppanin kautta.

Uusia vaihtoehtoja päästöjen vähentämiseen

Kasvihuonekaasupäästöihin liittyen maailmalla on menossa useita isoja kehityshankkeita, kuten kiertotalouden kasvattaminen, uudet teknologiat logistiikassa, hallinnossa, markkinoinnissa, myymälöissä ja ekotuotteiden kehittäminen. Näillä tulee olemaan vaikutus Tokmannin toimenpiteisiin tulevana vuosina ja ne antavat mahdollisuuden laajentaa päästöjen vähennyksiä uusille osa-alueille.

Scope 1: Suorat kasvihuonekaasujen päästöt

Scope 2: Epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt

Scope 3: Muut epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt

Scope 2:ssa mukana hankintaperusteiset kasvihuonekaasupäästöt, jossa huomioidaan uusiutuvan energian sertifikaatit.

Scope 3:ssa mukana tavarankuljetukset kotimaassa ja ulkomailla sekä lentomatkustaminen.

Puhdasta energiaa auringosta

Seppo Tokola, turvallisuus- ja kiinteistöosaston päällikkö, Tokmanni

K Kuinka paljon Tokmanni käyttää uusiutuvaa energiaa?

Tokmannin tavoite on käyttää 100% uusiutuvaa energiaa vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2016 kaikkien omassa kontrollissamme olevien myymälöiden ja logistiikkakeskuksen CO₂-päästöt katettiin uusiutuvan energian sertifikaateilla ja ensimmäiset aurinkopaneelit on asennettu.

K Miten Tokmanni satsaa aurinkoenergiaan?

Tokmanni on perustanut ensimmäisen aurinkovoimalan Jämsän myymälän katolle. Voimalassa on 367 aurinkopaneelia, ja sen

muodostaman aurinkovoimalan kokonaisteho on 95,4 kW. Aurinkovoimalan arvioidaan tuottavan noin 75–80 MWh energiaa vuodessa eli 10–15% myymälän vuosittaisesta sähkönkulutuksesta. Paneelit tuottavat sähköä koko päivän ajan, myös pilvisellä säällä. Energia käytetään Jämsän Tokmannilla esimerkiksi valaistukseen sekä kylmähuoneiden ja -kalustuksen sähköön. Poikkeustapauksissa sähköä voidaan syöttää verkkoon myytäväksi. Kartoitamme ensi vuodelle uusien voimaloiden rakentamista usealle paikkakunnalle.

Ympäristöystävällinen logistiikka

Vaikka Tokmanni kasvaa ja laajentaa myymäläverkostoaan, se pyrkii pitämään kuljetustensa kasvihuonekaasut vuoden 2015 tasolla hakemalla ympäristöystävällisiä ratkaisuja.

Tokmanni pyrkii kasvusta ja myymäläverkoston laajentumisesta huolimatta pitämään kuljetusten osalta kasvihuonekaasut vuoden 2015 tasolla liikevaihtoon suhteutettuna.

Tokmanni pyrkii keskittämään kuljetuksia pitkäaikaisille sopimuskumppaneilleen ja etsii kumppaniensa kanssa keinoja vähentää hiilidioksidipäästöjä sekä kuljetusten muita ympäristöhaittoja. Yhteistyökumppaneiden kuljetuskalusto on ajanmukaista ja sitä uusitaan jatkuvasti ympäristöhokkaampaan suuntaan. Yli puolella yhteistyökumppaneista on käytössään myös sertifioitu ympäristöjärjestelmä. Kuljettajia koulutetaan ympäristötietoiseen ja taloudelliseen ajotapaan.

Keskittäminen antaa aiempaa paremman mahdollisuuden lähetysten yhdistelemiseen, kuljetusyksikköjen täyttöasteen parantamiseen ja kuljetusreittien optimointiin, mitkä alentavat kuljetusten aiheuttamia ympäristövaikutuksia. Tokmanni on pystynyt parantamaan konttien täyttöastetta vuodesta 2015 vuoteen 2016. JOT (juuri

oikeaan tarpeeseen) ajattelu kuitenkin asettaa haasteita kuljetusyksiköiden maksimaalisen täyttöasteen saavuttamiselle. Tokmanni tekee yhdessä yhteistyökumppaneidensa kanssa työtä välttääkseen tyhjiä kilometrejä meno-paluukuormilla.

Tavoitteena enemmän rautatie- ja konttikuljetuksia
Tuontikuljetukset Euroopasta noudetaan kuorma-autoilla sekä konteilla, jotka voivat kulkea osan matkaa junalla. Tokmannin tavoitteena on siirtää entistä enemmän Euroopan kuljetuksia rautateille ja konttikuljetuksiin, jotka aiheuttavat vähemmän päästöjä kuin traileriliikenne. Päästö määrä konttia kohden on suuressa konttiliikenteessä huomattavasti pienempi kuin päästöt traileria kohden niin sanotussa ro-ro-aluksessa, jossa kuormausta tapahtuu aluksen sivusta, perästä tai keulasta rullaten ilman nosturia. Euroopan ulkopuolelta tuotteet tuodaan Eurooppaan laivoilla. Varustamot uusivat aluksia kaiken aikaa, ja uudet

laivat ovat suurempia ja tehokkaampia, jolloin päästöt kuljetusyksikköä kohden pienenevät.

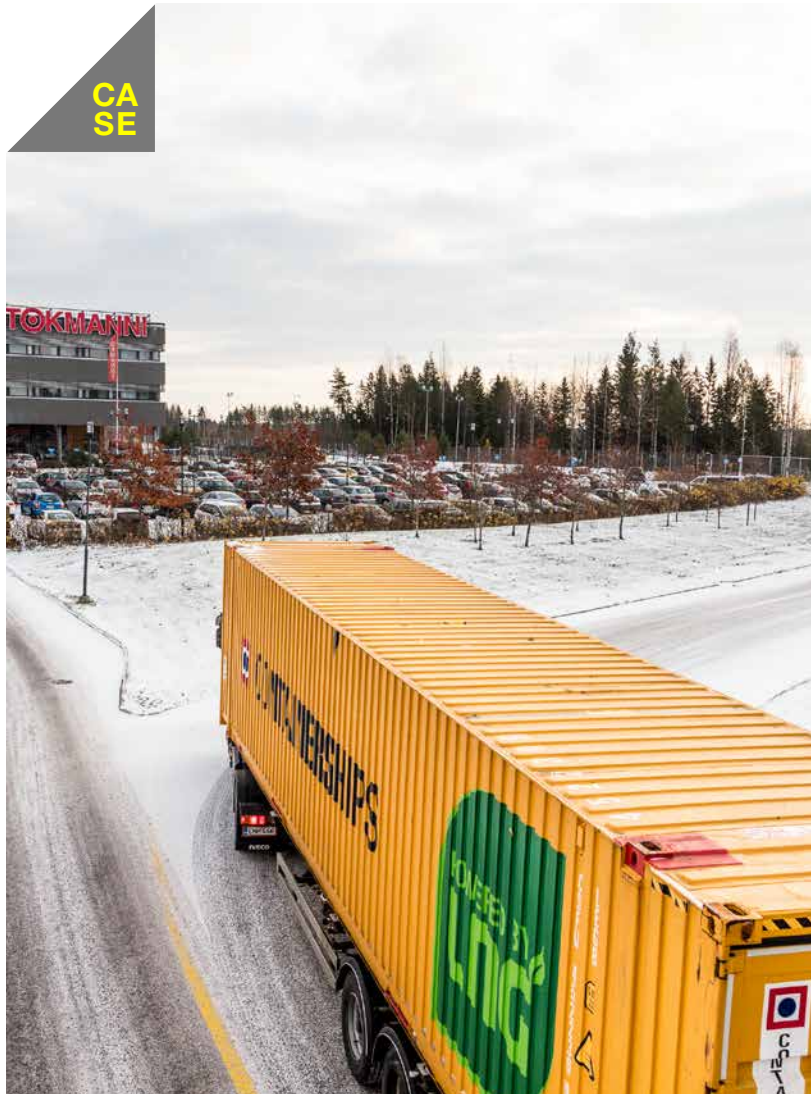
Toimitusrytmin tiivistys pienentää hiilidioksidipäästöjä

Vuonna 2016 Tokmanni loi toimituspiikkeihin perustuvan vuosikellon, joka säätelee toimituspäivien määrää ajankohdan mukaan myymäläkohtaisesti. Vuosikello kasvatti toimitusten kuormakokoja keskimäärin 6% edellisvuoteen verrattuna, mikä säästi noin 10 000 ajokilometriä viikossa.

Vuoteen 2020 mennessä Tokmannin tavoitteena on edelleen tiivistää toimitusrytmiä, myös muun kuin hiljaisimman ajan toimitusten osalta. Tällä pyritään kompensoimaan myymälämäärän lisääntymisestä aiheutuvaa hiilidioksidipäästöjen kasvua.

CASE

Puhtaampaa kuljetusta maakaasulla

Antti Laukkanen, Suomen myynnin ja maaoperaatioiden johtaja, Containerships

K Mitä hyötyä maakaasukuljetuksista on?

Nesteytetty maakaasu (Liquified Natural Gas, LNG) on on ympäristön kannalta puhtaampaa kuin esimerkiksi liikenteessä käytettävä diesel-öljy ja sen energiasisältö on selkeästi suurempi kuin diesel-öljyn, joten se on vartenotettava polttoaine logistiikkasektorilla. LNG:n energiatehokkuus on parempi kuin dieselin, joskin tällä hetkellä matala dieselin hinta syö LNG:n kilpailukykyä.

K Mitä haasteita maakaasukuljetuksiin liittyy?

LNG:n käyttöönotto ei ole aivan mutkatonta. Teknologia on jo olemassa, mutta sitä ei vielä käytetä laajassa mittakaavassa rekoissa ja laivoissa, joten LNG-kaluston hankkiminen vaatii melko kovia investointeja. LNG-käyttöinen rekka maksaa nykyään noin 25–30 000 euroa enemmän kuin vastaava perinteinen rekka. Mutta toisaalta tämän investoinnin vastineena on pienemmät päästöt ja tulevaisuudessa myös säästö polttoainekuluissa.

K Miten Containerships hyödyntää maakaasukuljetuksia?

Containerships, joka on yksi Tokmannin yhteistyökumppaneista, on sitoutunut pienentämään ympäristökuormaa koko kuljetusketjussaan. Nesteytetyn maakaasun käyttö on yksi merkittävä osa valittua strategiaa. Containershipsille tulee vuoden 2018 aikana neljä uutta LNG-käyttöistä konttialusta, jotka ovat ensimmäisiä LNG-käyttöisiä konttialuksia maailmassa. Meillä on jo nyt käytössä maakaasurekkoja: Englannissa noin 40, Hollannissa kolme ja Suomessa yksi. Näin pystymme tarjoamaan asiakkaillemme puhtaamman kuljetusketjun ovelta ovelle.

Resurssitehokkuus

Tokmanni pyrkii minimoimaan polttolaitoksiin kuljetettavan jätteen määrää vähentämällä jätteen syntymistä sekä uudelleen käyttämällä ja kierrättämällä jätettä.

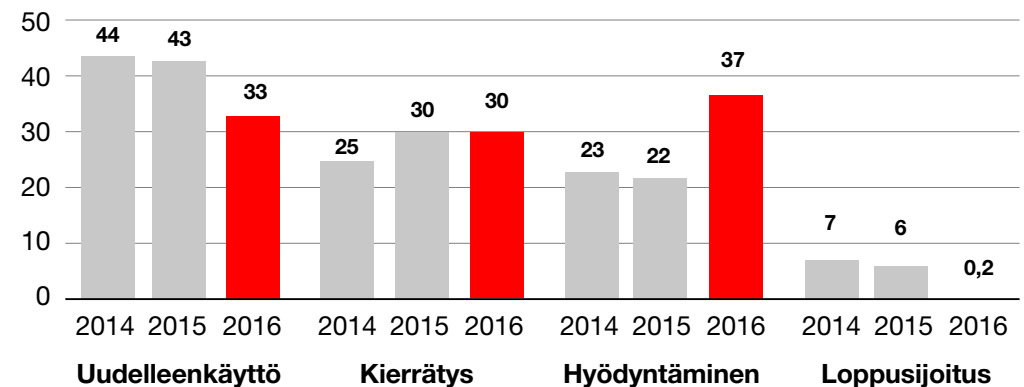
Jätteiden hyötykäytössä erinomaisia tuloksia

Tokmanni kierrättää erittäin tehokkaasti syntyvää jätettä. Vuonna 2016 koko yhtiön jätteiden hyötykäyttöaste oli 99,8 prosenttia ja Tokmannin Mäntsälän logistiikkakeskuksen hyötykäyttöaste 100 prosenttia. Tavoitteena on, ettei vuoden 2020 jälkeen polttolaitoksille ajettavaa jätettä enää olisi.

Jätteen hyötykäyttöä voidaan edelleen jonkin verran tehostaa lajittelemalla jäte huolellisesti myymälöissä ja logistiikkakeskuksessa sekä toimistoissa, seuraamalla jätejakeiden käyttöä sekä ohjeistamalla henkilöstöä. Myymälöiden ruokahävikkiä vähennetään erityisesti toimintaohjeilla ja seurannalla, kaupan alan kampanjoilla sekä lahjoittamalla vanhaksi menevää ruokaa hyväntekeväisyyteen.

Vuonna 2016 Tokmanni sitoutui ympäristöministeriön ja Kaupan liiton Green Deal -sopimukseen ja vähentää muovisten itsepalvelupussien (ns. hoidelmäpussien) käyttöä 50% asiakasta

Jätteet käsittelytavoittain, %

Yhteensä 2014: 13 708 tn

Yhteensä 2015: 13 572 tn

Yhteensä 2016: 12 924 tn

Hyödyntäminen sisältää jätteen polton energiaksi ja uudelleenkäyttö pitää sisällään logistiikkakeskuksen uudelleenkäytetyt kuormalavat. Tiedot on saatu palveluntarjoajilta.

kohti vuoteen 2026 mennessä. Samalla kevyiden muovikassien myyntiä vähennetään tarjoamalla asiakkaille vaihtoehtoisista materiaaleista valmistettuja kasseja.

Pakkausmateriaalit kierrätetään

Koska Tokmanni ei valmista itse tuotteita, ei tuotteiden materiaalien raportointi ole mahdollista. Tokmannin jätteistä suurin osa on pakkausmateriaaleja. Tokmanni pyrkii vähentämään pakkausmateriaalien määrää, seuraa aktiivisesti varastossaan ja myymälöissään syntyvien jätteiden määriä ja parantaa jatkuvasti jätteiden kierrätystä. Se on vastuussa markkinoille tuomiensa laitteiden ja pakkausten kierrätyksestä sekä muusta jätehuollosta. Tokmanni hoitaa tuottajavastuunsa eri tuottajayhteisöiden kautta ja kehittää aktiivisesti yhteistyössä toimia kestävä kehityksen varmistamiseksi.

Pakkausten osalta Tokmanni tekee Suomen pakkauskierrätykselle,

Jätteet jätelajeittain, %

- Muu jäte 98 % (98)
- Vaarallinen jäte 2 % (2)

Tiedot on saatu palveluntarjoajilta ja ne kattavat myymälät sekä logistiikkakeskuksen.

Eroon muoviroskasta

Sami Purhonen, prosessipäällikkö, kaupan tuki, Tokmanni

K Miksi muovipusseista pitää päästä eroon?

Muoviroska on merkittävä ympäristöongelma. World Economic Forumin mukaan vuonna 2050 merissä on enemmän muovia kuin kaloja, ellei ongelmalle tehdä jotain.

K Mitä Tokmanni tekee muovipussiongelman eteen?

Tokmanni on sitoutunut ympäristöministeriön ja Kaupan liiton Green Deal -sopimukseen, joka pyrkii vähentämään muovipussien käytön 55:stä kassista 40 kassiin henkeä kohti 2026 mennessä Suomessa.

Tokmanni aikoo puolittaa hedelmäpussien käytön asiakasta kohti vuoteen 2026 mennessä. Samalla kevyiden muovikassien myyntiä vähennetään ja tarjotaan asiakkaille vaihtoehtoisista materiaaleista valmistettuja kasseja. Työ alkaa vuoden 2017 alussa, jolloin pienet itsepalvelupussit poistuvat kassoilta. Muualla myymälöissä itsepalvelupussien tarjoamista vähennetään kevään 2017 aikana. Lisäksi kassoilla tarjotaan paperikasseja ja muovisia kestokasseja vaihtoehtoina muovikasseille.

Rinki Oy:lle, ilmoituksen, jossa kerrotaan maahantuotujen pakkausten materiaalien kokonaismäärät. Materiaaleina ovat paperikuidut, muovi, lasi, metallit ja puu. Näistä uusiutumattomia ovat muovi, lasi ja metallit, joita voi kierrättää hyvin. Kaikki edellä mainitut materiaalit ovat mukana jätelain uudistuksessa ja tulivat valtakunnalliseen kierrätykseen vuoden 2016 aikana. Suunnitelmassa on aloittaa pakkausmateriaalien raportointi vuoden 2017 yritysraportissa.

Tokmanni tekee yhteistyötä muun muassa Rinki Oy:n kanssa pakkausten hyötykäytön lisäämisessä. Tokmanni huolehtii sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kierrätyksestä SELT ry:n ja Stena Oy:n kautta. Paristoista ja akuista Tokmanni on tehnyt sopimukset Recser Oy:n ja Akkukierrätys Pb Oy:n kanssa. Recser ylläpitää valtakunnallista keräysverkostoa kannettaville paristoille ja akuille, ja Akkukierrätys on liijypohjaisten akkujen kierrätykseen erikoistunut tuot-

tajayhteisö. Renkaiden keräyksestä ja hyötykäytöstä Tokmannilla on yhteistyösopimus Suomen Rengaskierrätys Oy:n kanssa.

Digimainostaminen vähentää paperijätettä

Yhtenä Tokmannin tavoitteena on paperisen suoramarkkinoinnin vähentäminen lisäämällä digitaalista mainontaa.

Kesän 2016 aikana Tokmanni julkaisi kaksi tarjouslehteä pelkästään digitaalisina lehtinä omilla verkkosivuillaan. Aiemmin kaikki julkaisut on toteutettu myös paperiversioina ja jaettu kuluttajille. Ainoastaan digitaalisena julkaistavien tarjouslehtien määrää on tarkoitus lisätä jatkossa.

Tarjoussanomien jakelualueita pyritään optimoimaan. Vuonna 2016 jakelua saatiin pienennettyä Pohjanmaan alueella noin 25 000 kappaleella viikossa. Kesä- ja joulukuvastoa ei vuonna 2016 jaettu suoramarkkinointina, vaan kuvastot julkaistiin digi-

taalisina ja niistä otettiin ainoastaan pieni painos myymäläjakoon. Myymälöissä käytettävien hintajulisteiden määrää on myös optimoitu, ja on saatu aikaan merkittävä julistemäärän alennus (30 julistetta/myymälä/viikko). Vuositasolla tämä tarkoittaa noin kahdeksan tonnin vähennystä julistepaperin kulutuksessa.

Syksyn 2016 aikana Tokmanni kilpailutti yhteistyöpainonsa. Tarjouskilpailussa yhtenä huomioon otavana asiana oli yhteistyökumppanin ympäristövastuullisuus.

Vuonna 2017 painettua materiaalia on tavoitteena vähentää entisestään liikevaihtoon suhteutettuna muun muassa optimoimalla Tarjoussanomien jakelua lisää ja lisäämällä viestintää digitaalisissa kanavissa.

Ruokahävikkiä ehkäistään tehokkaasti

Koko elintarvikeketjussa, kotitaloudet mukaan laskettuna, ruokahävikin määrä on vuosittain noin 400 miljoonaa

Vuonna 2016 koko yhtiön jätteiden hyötykäyttöaste oli 99,8 prosenttia.

kiloa, mikä on 10–15 prosenttia kaikesta syömäkelpoisesta ruuasta.

Kaupalle päiväyshävikki on aina tappiota. Vastuullisena toimijana Tokmannin tavoitteena on pienentää elintarvikkeista syntyvää päiväyshävikkiä 15 prosentilla vuoteen 2020 mennessä. Hävikki on nostettu myynnin organisaatiossa yhdeksi keskeiseksi mittariksi vuoden 2015 alusta, ja sitä on aktiivisesti pyritty pienentämään. Työkaluina ovat olleet uusi johtamisjärjestelmä ja hävikin seuraaminen jokaisessa myymälässä aiempaa tarkemmalla tasolla. Tärkein keino elintarvikkeiden päiväyshävikin pienentämiseen on myymälän perustoimintojen varmistaminen.

Elintarvikkeiden toimiva valikoima, oikeat tilaus- ja toimitusmäärät ja toimitus ajat, myymäläkohtaisen mekin seuraaminen sekä hintojen alentaminen hetkeä ennen viimeistä myyntipäivää ovat toimivia keinoja ehkäistä ruokahävikkiä myymälässä. Kaikissa myymälöissä on tehty toimenpitei-

tä hävikin ehkäisemiseksi. Lisäksi 30 myymälää, joilla on eniten haasteita päiväyshävikin suhteen, on otettu hävikintorjuntaprojektin puitteissa erityiseen seurantaan. Näitä myymälöitä varten on tehty yhdessä prosessineuvojen ja organisaation kanssa myymäläkohtainen toimintasuunnitelma, ja heidän hävikkinsä on viikkotasoisessa seurannassa alueorganisaatiossa.

Vuoden 2016 loppuun mennessä Tokmanni onnistui pienentämään myymälöissä syntynyttä päiväyshävikkiä 3,9 prosenttia vuoden 2014 tasosta. Aktiivinen hävikin seuranta ja ehkäiseminen ovat myyntiorganisaation toimintasuunnitelmassa edelleen vuodelle 2017.

Vaikka päiväyshävikki on pienentynyt, jää myymälöissä väistämättä aina jonkin verran käyttökelpoisia tuotteita hävikkiin. Tokmanni on aloittanut vuoden 2015 lokakuussa luovuttamaan hyväntekeväisyystarkoituksiin elintarvikkeita, joissa parasta ennen -päiväys on umpeutunut. Toiminnasta tehdään

aina sopimus myymälän ja paikallisen hyväntekeväisyysjärjestön kanssa. Sopimukseen kirjataan elintarvikkeiden käyttötarkoitus ja käsittely, jotta varmistetaan tuotteiden käyttö hyväntekeväisyyteen ja turvallisuus loppukäyttäjille. Toiminta on käynnissä useassa myymälässä. Tarkoitus on, että jatkossa Tokmanni pystyy luovuttamaan kaiken myymälöiden hävikkiin jääneet elintarvikkeet hyötykäyttöön paikallisille toimijoille.

Vastuullisuus lukuina

Raportin kuvaus

Lukuun ottamatta kuljetuksia ja hankintaa, Tokmannin yritysvastuuraportissa keskitytään ainoastaan täysin Tokmannin määräysvallassa oleviin asioihin. Hankinnan ja tuotevastuun osalta Shanghain toimisto on mukana raportoinnissa, kuljetusten osalta päästöluvut ovat kuljetuspalvelujen tarjoajia koskevia ja lentoliikenteen luvut on saatu matkatoimistolta.

Shanghain hankintatoimisto on Tokmannin puoliksi omistama yhteisyritys norjalaisen Europris ASA:n kanssa. Sen vaikutus yritys vastuuasioihin on marginaalinen, lukuun ottamatta vastuullista hankintaa ja tuoteturvallisuutta, koska yhteisyrityksen henkilöstön määrä on alle prosentin Tokmannin koko henkilömäärästä ja ympäristövaikutukset syntyvät ainoastaan toimiston ja matkustamisen vaikutuksista.

Raportin tiedot on kerätty vuodelta 2016, ja joidenkin indikaattorien osalta esitetään myös historiatietoa, kun sitä on ollut saatavissa. Tokmanni julkaisee jatkossa yritys vastuutietoja

vuosittain joko erillisessä yritys vastuuraportissa tai osana vuosikertomusta. Edellinen yritys vastuuraportti julkaistiin toukokuussa 2016. Raporttia ei ole varmennettu.

Raportointi noudattaa GRI G4 -ohjeistuksen suppeaa tasoa eli jokaisesta olennaisesta pääkohdasta on raportoitu vähintään yksi indikaattori. Indikaattorit on valittu siten, että ne muodostaisivat mahdollisimman kattavan kuvan Tokmannin yritys vastuuasioista. Samalla on jouduttu arvioimaan myös valmiutta kunkin indikaattorin raportointiin.

Lisätietoja saat ottamalla yhteyttä Tokmanniin corporateresponsibility@tokmanni.fi.

Lisätietoja:
yritys.tokmanni.fi

Laskennan lähtötiedot

Sähkön ympäristöprofiiliin laskennassa on käytetty seuraavia lähtötietoja:

- Hankittu sähkö on pörssisähköä. Omassa kontrollissa olevien myymälöiden ja Mäntsälän logistiikkakeskuksen hankkima sähkö on katettu uusiutuvan energian sertifikaateilla. Näissä kohteissa hankintaperusteinen (market-based) ominaispäästökerroin on 0 g CO₂/kWh.
- Tokmannin oman kontrollin ulkopuoliselle sähkölle on käytetty Energiaviraston julkaisemaa jäännös-jakaumalaskennan ympäristöprofiilia vuodelle 2015¹.
- Vuoden 2015 jäännösjakaumassa

uusiutumattomien energialähteiden osuus on 42,89%, uusiutuvien energialähteiden 11,32% ja ydinvoiman 45,79%. Sähköntuotannon keskimääräiset hiilidioksidin ominaispäästöt ovat 277,78 g/kWh ja käytetyn ydinpolttoaineen määrä 1,26 mg/kWh.

- Primäärienergiakertoimina laskelmassa on käytetty: Uusiutuvat polttoaineet 1, uusiutumattomat polttoaineet 1,75 ja ydinvoima 3,03².
- Sijaintiperusteisena (location-based) päästökertoimina on käytetty Motivan julkaisemaa Suomen keskimääräistä sähkönhankinnan

CO₂-päästökerrointa laskettuna viiden vuoden liukuvana keskiarvona, joka on 209 g CO₂/kWh³.

Lämmön ympäristöprofiiliin laskennassa on käytetty seuraavia lähtötietoja:

- Kaukolämmön hankintaperusteisena CO₂-päästökertoimina on käytetty Tokmannin kohteille laskettua arvoa 180 g/kWh.
- Sijaintiperusteisena päästökertoimina on puolestaan käytetty Suomen kaukolämmön yhteistuotantoalueiden hyödynjakomenetelmällä laskettua keskimääräistä CO₂-kerrointa 183 g CO₂/kWh⁴.

- Tiedot kaukolämmön jakautumisesta uusiutuviin ja uusiutumattomiin polttoaineisiin on Energiategollisuuden kaukolämpötilastosta⁵.
- Primäärienergiakertoimina laskelmassa on käytetty 0,9⁶.
- Kaasun ja öljyn päästökertoimina on käytetty Tilastokeskuksen ilmoittamia polttoaineiden päästökertoimia⁷.

Kotimaan kuljetusten päästötiedot on saatu palvelutarjoajalta. Päästöjen laskennassa on käytetty todellisten kulutusten ja päästöarvojen keskiarvoa. Laskennassa on huomioitu asiakkaan lähetysten kappalemäärästä

1) Energiavirasto. 2016. Jäännösjakauma vuodelta 2015 https://www.energiavirasto.fi/documents/10179/0/J%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6sjakauma_2015_julkaisu_23_6_2016_Allekirjoitettu+versio.pdf/ed235900-af00-47c6-8e4a-af943ca5b5a1

2) ja 6) Matias Keto. Energiamuotojen kerroin. Yleiset perusteet ja toteutuneen sähkön- ja lämmöntuotannon kertoimet, Raportti Ympäristöministeriölle <http://www.ym.fi/download/noname/%7BA6ABCFF7-55FA-412C-A0C7-FEE5CC0A2F24%7D/30744>

3) ja 4) Motiva. 2016. CO₂-päästökertoimet http://www.motiva.fi/taustatietoa/energian kaytto_suomessa/co2-laskentaohje_energian kulutuksen_hiilidioksidipäästöjen_laskentaan/co2-päästökertoimet

5) Energiategollisuus. Kaukolämpötilasto 2015. http://energia.fi/ajankohtaista_ja_materiaalipankki/materiaalipankki/kaukolampotilasto.html#material-view

7) Tilastokeskus, Polttoaineluokitus 2016. http://www.stat.fi/tup/khkinv/khkaasut_polttoaineluokitus.html

ja painosta laskettu keskiarvoinen lähetysräkoko, lähetysten kuljetusmatkat (laskutuskilometrit, ei siis todelliset kilometrit, jotka lähetys on kuormatilassa ollut), sekä liikennöitsijöiltä kerättyjen kulutus- ja päästöarvojen keskiarvot ajoneuvotyypeittäin. Vertailuvuotena käytetään vuotta 2015.

Tokmanni on kerännyt tiedot ulkomaan kuljetusten päästöistä eri toimijoilta. Päästölaskelmien perusteita ja kuljetusten energiankulutuksia ei ole tiedossa. Vertailuvuotena käytetään vuotta 2015. Tokmanni hoitaa itse omilla sopimuksilla ostojen kuljetuksesta 34% (35). Tokmanni raportoi omilla sopimuksilla kuljetetuista tuontikuljetuksista 99,99% (99). Varastolta myymälöihin lähtevistä kuljetuksista raportoidaan 100%.

Lentomatrustamisen päästöraportti on saatu matkatoimistolta. Energiankulutusta ei ole tiedossa. Vertailuvuotena käytetään vuotta 2014.

Laskentaperusteista sekä tiedon tarkkuudesta

Tokmannin logistiikkakeskuksen ja myymälöiden sähkön- ja lämmönkulutusten osalta käytetään ensisijaisesti kulutusseurannasta saatavaa mitattua kulutustietoa. Kaikkien myymälöiden osalta mitattua tietoa ei kuitenkaan ole saatavilla. Tästä syystä seurannan ulkopuolisten aktiivisten myymälöiden kulutus on arvioitu kulutusseurannassa olevien myymälöiden kulutusten perusteella. Toisin sanoen, kulutusseurannassa oleville myymälöille on laskettu ominaiskulutukset (kWh/kokonaispinta-ala m²). Näin saadun ominaiskulutuksen on oletettu vastaavan myymälöiden keskimääräistä kulutustasoa ja tällä ominaiskulutuksella on laskettu kokonaiskulutus seurannan ulkopuoliselle myymäläkannalle.

Mikäli kiinteistön lämmitystapa ei ole ollut tiedossa, se on oletettu kaukolämmöksi. Tämä siitä syystä, että

suurin osa kohteista, joiden lämmönkulutusta ei ole mitattu, sijaitsevat kauppakeskuksissa, ja näistä suurin osa on paikallisten kaukolämpöverkkojen piirissä.

GHG Protocol -standardin päivitys vuodelta 2015 ohjeistaa raportoimaan ostosähkön ja -lämmön päästöt sekä hankintaperusteisen että sijaintiperusteisen kertoimen mukaan. Hankintaperusteiset kertoimet ovat energiayhtiökohtaisia ja niissä on huomioitu uusiutuvan energian sertifikaatit. Sijaintiperusteiset kertoimet ovat kansallisia keskiarvoker-toimia, joissa ei oteta huomioon uusiutuvan energian sertifikaatteja.

Kaukolämmön hankintaperusteisia ympäristövaikutuksia laskiessa on huomioitu seuraavat seikat: Niille kohteille, joiden kaukolämmön kulutukset on mitattu, on käytetty Motivan raportimaa kyseessä olevan paikkakunnan lämmöntuotannon (yhteis- tai erillistuotanto) päästökerrointa. Näiden tietojen avulla on laskettu päästökerroin-

ten painotettu keskiarvo, joka kuvaa Tokmannin kohteiden keskimääräistä CO₂-kerrointa.

Kohteiden, joiden kaukolämmön kulutus ja toimittaja ei ole tiedossa, hankintaperusteinen päästökerroin on 183 g CO₂/kWh. Se kuvaa Suomen kaukolämmön yhteistuotantoalueiden hyödynjakomenetelmällä laskettua keskimääräistä CO₂-kerrointa.

Laskennassa on käytetty viimeisintä saatavilla olevaa tietoa. Energiaviraston, Motivan ja Energiategollisuuden tiedot päivittyvät vuosittain, eikä vuoden 2016 tietoja ollut laskentaa tehtäessä vielä saatavilla. Aiempien vuosien ympäristöluvuille ei ole tehty uudelleenlaskentaa.

Oman lämmöntuotannon kokonaiskasvihuonekaasupäästöt on arvioitu Tilastokeskuksen julkaisemien polttoaineiden päästökerrointen perusteella. Kaasun päästökerroin on 199,08 g CO₂/kWh, ja öljyn päästökerroin on 264,6 g CO₂/kWh⁷.

7) Tilastokeskus, Polttoaineluokitus 2016. http://www.stat.fi/tup/khkinv/khkaasut_polttoaineluokitus.html

Jätteiden tiedot on saatu pääosin Paperinkeräys Oy:n koostamista tilastoista, mutta SER-tiedot on saatu Stena Oy:n keräämistä tilastoista.

Energiankulutuksen lähtötiedoista

Vuodenvaihteessa 2016 Tokmannilla oli 162 (156) aktiivista myymälää sekä yksi logistiikkakeskus. Aktiivisella myymälällä tarkoitetaan myymälää, joka on normaalikäytössä. Aktiivisiin myymälöihin ei lueta uusia myymälöitä, jotka eivät vielä ole toiminnassa eikä myymälöitä, jotka ovat kyseiseen kuukauteen mennessä poistuneet myymäläkäytöstä. Vuoden aikana on avattu seitsemän uutta ja uudelleen sijoitettua myymälää, ja yhden myymälän myyntipinta-alaa on pienennetty 2 500 neliömetrillä myyntitilan optimoimiseksi.

Aktiivisista myymälöistä sähkön kulutusseurannan piirissä vuodenvaihteessa 2016 oli 76% (67) myymälöiden kokonaispinta-alasta, ja lämmön (kaukolämpö, kaasu ja öljy) kulutusseuran-

nassa 41% (29) kokonaispinta-alasta. Kun huomioidaan myös logistiikkakeskus, kulutusseurannassa, on sähkön osalta 79% (81) kokonaispinta-alasta, ja lämmön osalta 49% (43) kokonaispinta-alasta. Seurannasta puuttuvien kiinteistöjen kulutus on arvioitu perustuen seurannassa olevien kiinteistöjen ominaiskulutukseen.

Data

G4-EN3 Organisaation oma energiankulutus

A. Sähkön ja lämmityksen kulutukset, MWh

	2016	2015	2014	Muutos, %, 2015–2016
Sähkö, kokonais	85 389	75 083	72 409	13,7
Kaukolämpö, kokonais	31 557	30 236	29 506	4,4
Kaasu	1 104	1 623	1 637	-32,0
Öljy	360	96	461	275,0
Lämmitys, kokonais	33 022	31 956	31 605	3,3

Aktiivisista myymälöistä sähkön kulutusseurannan piirissä vuodenvaihteessa 2016 oli 76 % (67 % vuonna 2015) myymälöiden kokonaispinta-alasta, ja lämmön (kaukolämpö, kaasu ja öljy) kulutusseurannassa 41 % (29 % vuonna 2015) kokonaispinta-alasta. Kun huomioidaan myös logistiikkakeskus, kulutusseurannassa, on sähkön osalta 79 % (81 % vuonna 2015) kokonaispinta-alasta ja lämmön osalta 49 % (43 % vuonna 2015) kokonaispinta-alasta. Seurannasta puuttuvien kiinteistöjen kulutus on arvioitu perustuen seurannassa olevien kiinteistöjen ominaiskulutukseen.

B. Organisaation ostoenergian kulutus, MWh

		2016			2015			2014			Muutos, %, 2015–2016		
	Yksikkö	Sähkö	Lämpö	Yhteensä	Sähkö	Lämpö	Yhteensä	Sähkö	Lämpö	Yhteensä	Sähkö	Lämpö	Yhteensä
Ostettu energia	MWh	85 389	31 557	116 946	75 083	30 236	105 319	72 409	29 506	101 915	13,7	4,4	11,0
Uusiutumaton	MWh	8 288	22 677	30 965	20 476	21 804	42 280	29 524	21 204	50 728	-59,5	4,0	-26,8
Uusiutuva	MWh	68 253	8 880	77 133	27 500	8 432	35 932	11 944	8 302	20 246	148,2	5,3	114,7
Ydinvoima	MWh	8 848	0	8 848	27 107	0	27 107	30 941	0	30 941	-67,4	0	-67,4

C. Organisaation oman energiantuotannon kulutus, MWh

	2016	2015	2014	Muutos, %, 2015–2016
Uusiutumaton (öljy)	360	96	461	275,0
Uusiutumaton (kaasu)	1 104	1 623	1 637	-32,0

Öljyn kulutuksen kasvu johtuu mittauspisteiden määrän muutoksesta.

B. Organisaation ostoenergian kulutus primäärienergiana, GJ

	Yksikkö	2016			2015			2014			Muutos, %, 2015–2016		
		Sähkö	Lämpö	Yhteensä	Sähkö	Lämpö	Yhteensä	Sähkö	Lämpö	Yhteensä	Sähkö	Lämpö	Yhteensä
Ostettu energia	MWh	85 389	31 557	116 946	75 083	30 236	105 319	72 409	29 506	101 915	13,7	4,4	11,0
Primäärienergia	GJ	394 439	102 245	496 684	523 682	97 964	621 646	566 504	95 599	662 103	-24,7	4,4	-20,1
Uusiutumaton	GJ	52 214	73 473	125 688	128 999	70 644	199 643	186 001	68 701	254 702	-59,5	4,0	-37,0
Uusiutuva	GJ	245 711	28 771	274 482	99 000	27 320	126 320	42 998	26 898	69 897	148,2	5,3	117,3
Ydinvoima	GJ	96 514	0	96 514	295 683	0	295 683	337 504	0	337 504	-67,4	0	-67,4

C. Organisaation oman energiantuotannon kulutus primäärienergiana, GJ

	Yksikkö	2016	2015	2014	Muutos, %, 2015–2016
Primäärienergia	GJ	4 743	5 570	6 798	-14,9
Uusiutumaton (öljy)	GJ	1 166	311	1 494	274,9
Uusiutumaton (kaasu)	GJ	3 577	5 259	5 304	-32,0

Tokmannin GRI-raportissa energiankulutus on esitetty käyttökelpoisen sekundäärienergian lisäksi myös primäärienergiana. Primäärienergia tarkoittaa energialähteiden sisältämää energiaa niiden neutraalisuudessa ennen muunnosprosessia käyttökelpoiseksi sekundäärienergiaksi. Primäärienergian avulla kuvataan eri energialähteistä saatavissa olevaa energiaa sekä energianlähteenä käytettävien luonnonvarojen määrää, käyttöä ja kulumista. Energian muuttaminen muodosta toiseen aiheuttaa aina hävikkiä, ja tästä syystä primäärienergian määrä on aina sekundäärienergiaa suurempi. Uusiutuvan energian lisäämisen vuoksi Tokmannin primäärienergian kulutus on laskenut, sillä uusiutuvan energian primäärienergiakerroin on pienempi verrattuna uusiutumattomaan energiaan ja ydinvoimaan.

G4-EN5 Energiaintensiteetti

Energiaintensiteetti energiatyypeittäin

Myymlät	2016			2015			2014			Intensiteetin muutos, %, 2015–2016	Kulutuksen muutos, %, 2015–2016
	Kulutus MWh	Kokonais- ala m ²	KWh/m ²	Kulutus MWh	Kokonais- ala m ²	KWh/m ²	Kulutus MWh	Kokonais- ala m ²	KWh/m ²		
Sähkö	66 065	457 928	144	59 525	444 287	134	58 538	432 967	135	7,7	11,0
Kaukolämpö	13 502	256 375	53	10 613	214 283	50	11 191	214 354	52	6,3	27,2
Kaasu	1 104	17 880	62	1 623	18 927	86	1 637	18 927	87	-28,0	-32,0
Öljy	360	4 034	89	96	1 551	62	461	5 807	79	44,1	274,8

Mukana ainoastaan mitattu kulutustieto ja oma energiankulutus. Energiankulutuksen kasvu johtuu myymälöiden neliömäärien kasvusta, pidentyneistä aukioloajoista, yöpuruista sekä brändimuutoksista.

G4-EN15 Suorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 1)

Organisaation oman energiantuotannon kulutus ja CO₂-päästöt

	Yksikkö	2016	2015	2014	Muutos, %, 2015–2016
Uusiutumaton (öljy)	MWh	359,8	96	461	275,0
Uusiutumaton (kaasu)	MWh	1 104,4	1 623	1 637	-32,0
Kasvihuonekaasupäästöt	ton CO ₂ -ekv	315,1	346	445	-8,9

Suorat kasvihuonekaasujen päästöt muodostuvat oman lämmöntuotannon päästöistä ja Tokmannin tapauksessa ne sisältävät kaasulla ja öljyllä tuotetun energian päästöt.

G4-EN16 Epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 2)

Ostoenergian kulutus ja CO₂-päästöt

	Yksikkö	2016			2015			2014			Muutos, %, 2015–2016		
		Sähkö	Lämpö	Yhteensä	Sähkö	Lämpö	Yhteensä	Sähkö	Lämpö	Yhteensä	Sähkö	Lämpö	Yhteensä
Ostettu energia (G4-EN3: Ostot)	MWh	85 389	31 557	116 946	75 083	30 236	105 319	72 409	29 506	101 915	13,7	4,4	11,0
Uusiutumaton	MWh	8 288	22 677	30 965	20 476	21 804	42 280	29 524	21 204	50 728	-59,5	4,0	-26,8
Uusiutuva	MWh	68 253	8 880	77 133	27 500	8 432	35 932	11 944	8 302	20 246	148,2	5,3	114,7
Ydinvoima	MWh	8 848	0	8 848	27 107	0	27 107	30 941	0	30 941	-67,4	0	-67,4
Ympäristövaikutukset													
Kasvihuonekaasupäästöt (hankintaperusteiset)	ton CO ₂ -ekv	5 368	5 676	11 044	13 309	5 165	18 474	19 101	5 107	24 209	-59,7	9,9	-40,2
Kasvihuonekaasupäästöt (sijaintiperusteiset)	ton CO ₂ -ekv	17 846	5 775	23 621	17 553	5 553	23 105	20 719	5 488	26 207	1,7	4,0	2,2
Radioaktiivinen jäte	tonnia	0,1	0	0,1	0,1	0	0,1	0,1	0	0,1	-51,4	0	-51,4

Epäsuorat kasvihuonekaasupäästöt muodostuvat ostosähkön ja -lämmön kulutuksesta. Energiankulutuksen kasvu johtuu myymälöiden neliömäärien kasvusta, pidentyneistä aukioloajoista, yöpuruista sekä brändimuutoksista.

G4-EN17 Muut epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 3)

Kuljetusten ja lentomatkustamisen CO₂-päästöt, ton CO₂-ekv

	2016	2015	2014	Muutos, %, 2015–2016
Kuljetukset	8 760	8 702	8 177	0,7
Lentomatkustaminen	195	116	172	68,1
Kasvihuonekaasupäästöt	8 955	8 818	8 349	1,6

Tunnusluvuissa G4-EN17 huomioidaan tavarankuljetukset kotimaassa ja ulkomailla sekä lentomatkustaminen. Tiedot on saatu suoraan toimittajilta. Ulkomaan kuljetusten osalta on tiedot vuonna 2016 saatu 99,99 prosentilta toimittajista (99% vuonna 2015 ja 93% vuonna 2015) suhteutettuna maksettujen rahtien arvoon. Kuljetusten päästöt ovat pysyneet samalla tasolla vaikkakin tuonnin volyymit ovat jonkin verran kasvaneet.

G4-EN18 Kasvihuonekaasujen päästöintensiteetti

Päästöintensiteetti liikevaihtoon ja henkilöstöön suhteutettuna

	Yksikkö	2016	2015	2014	Muutos, %, 2015–2016
Päästöt (Scope 1 ja 2)	ton CO ₂ -ekv	11 359	18 820	24 654	-39,6
Liikevaihto	MEUR	776	755	734	2,8
Päästöintensiteetti	ton CO ₂ -ekv/MEUR	14,6	25	34	-41,3
Henkilöstö	lkm	3 224	3 293	3 119	-2,1
Päästöintensiteetti	ton CO ₂ -ekv/hlö	3,5	6	8	-38,5

Päästöintensiteetti on laskettu suhteuttamalla Scope 1 ja 2 päästöt (hankintaperusteiset) Tokmannin liikevaihtoon ja henkilöstön lukumäärään.

G4-EN23 Jätteen kokonaismäärä jaoteltuna jätelajeittain

A. Jätteet jätelajeittain, tn

Jätejäte	2016	(%)	2015	(%)	2014	(%)	Muutos, %, 2015–2016
Vaarallinen jäte	295	2,3	318	2,3	84	0,6	-7,3
Muu jäte	12 629	97,7	13 254	97,7	13 624	99,4	-4,7
Yhteensä	12 924	100	13 572	100	13 708	100	-4,8

Tiedot on saatu palveluntarjoajilta ja ne sisältävät myymälät sekä logistiikkakeskuksen.

B. Jätteet käsittelytavoittain, tn

Käsittelytavat	2016	(%)	2015	(%)	2014	(%)	Muutos, %, 2015–2016
Uudelleenkäyttö	4 236	32,8	5 766	43,0	6 072	44,0	-26,5
Kierrätys	3 850	29,8	4 015	30,0	3 467	25,0	-4,1
Hyödyntäminen	4 818	37,3	2 958	22,0	3 146	23,0	62,9
Loppusijoitus	21	0,2	833	6,0	1 023	7,0	-97,5
Kaikki yhteensä	12 924	100	13 572	100	13 708	100	-4,8

Hyödyntäminen sisältää jätteen polton energiaksi, kierrätys sisältää kierrätyskelpoisen jätteen ja uudelleenkäyttö pitää sisällään logistiikkakeskuksen uudelleenkäytetyt kuormalavat. Tiedot on saatu palveluntarjoajilta.

G4-LA1 Uuden palkatun henkilöstön kokonaismäärä ja osuus sekä henkilöstön vaihtuvuus jaoteltuna ikäryhmittäin, sukupuolen mukaan ja alueittain

A. Alkaneet vakituiset työsuhteet v. 2016

	Alle 30 v.		30–50 v.		yli 50 v.		yhteensä	
	henkilöä	%	henkilöä	%	henkilöä	%	henkilöä	%
Naiset	93	74,4	77	84,6	13	68,4	183	77,9
Miehet	32	25,6	14	15,4	6	31,6	52	22,1
Yhteensä	125	53,2	91	38,7	19	8,1	235	100

Prosenttiosuudet on laskettu saapuneiden vakituisen henkilöstön määrästä.

B. Päättäneet vakituiset työsuhteet v. 2016

	Alle 30 v.		30–50 v.		yli 50 v.		yhteensä	
	henkilöä	%	henkilöä	%	henkilöä	%	henkilöä	%
Naiset	60	74,1	57	67,1	24	72,7	141	70,9
Miehet	21	25,9	28	32,9	9	27,3	58	29,1
Yhteensä	81	40,7	85	42,7	33	16,6	199	100

Prosenttiosuudet on laskettu lähteneiden vakituisen henkilöstön määrästä. Laskennassa eivät ole mukana eläkkeelle siirtyneet.

G4-LA12 Organisaation hallintoelinten kokoonpano ja henkilöstön jakauma henkilöstöryhmittäin jaoteltuna sukupuolen, ikäryhmän, vähemmistöryhmän ja muiden monimuotoisuuteen liittyvien tekijöiden mukaisesti

Ikä- ja sukupuolijakauma henkilöstöryhmittäin

	Alle 30 v.		30– 50 v.		yli 50 v.		yhteensä	
	henkilöä	%	henkilöä	%	henkilöä	%	henkilöä	%
Johto, naiset	0	0	0	0	1	0,2	1	0
Johto, miehet	0	0	4	0,3	3	0,5	7	0,2
Ylemmät toimihenkilöt, naiset	0	0	10	0,7	9	1,5	19	0,6
Ylemmät toimihenkilöt, miehet	1	0,1	12	0,8	10	1,6	23	0,7
Toimihenkilöt, naiset	15	1,4	189	12,3	78	12,7	282	8,7
Toimihenkilöt, miehet	15	1,4	56	3,6	13	2,1	84	2,6
Työntekijät, naiset	769	71,6	1 099	71,6	448	72,8	2316	71,8
Työntekijät, miehet	274	25,5	165	10,7	53	8,6	492	15,3
Yhteensä	1 074		1 535		615		3 224	100

Laskennassa on mukana kaikki vuoden lopussa voimassa olevat työsuhteet.

GRI-sisältöindeksi

Yleinen sisältö

Indikaattori		Sijainti, kommentit, raportoimatta jätetyt kohdat perusteluineen	YK:n Global Compact	SDG
STRATEGIA JA ANALYYSI				
G4-1	Toimitusjohtajan katsaus	4	Sitoutuminen GC:iin	
ORGANISAATION TAUSTAKUVAUS				
G4-3	Raportoivan organisaation nimi	2		
G4-4	Tärkeimmät tavaramerkit/brandit sekä tuotteet ja palvelut	3		
G4-5	Organisaation pääkonttorin sijainti	3		
G4-6	Toimintamaiden lukumäärä ja maat, joissa organisaatio toimii tai jotka ovat merkittäviä raportissa kuvattujen olennaisten yritys vastuun näkökohtien osalta	2		
G4-7	Organisaation omistusrakenne ja yhtiömuoto	3		
G4-8	Markkina-alueet	2		
G4-9	Raportoivan organisaation koko	3		
G4-10	Henkilöstön määrä työsuhteen ja työ sopimuksen mukaan, alueellisesti ja sukupuolen mukaan jaoteltuna	37	Periaate 6	8
G4-11	Kollektiivisesti neuvoteltujen työehtosopimusten piiriin kuuluva henkilöstö	38	Periaate 3	8
G4-12	Organisaation toimitusketju	3, 49		
G4-13	Merkittävät muutokset organisaation koossa, rakenteessa, omistusrakenteessa tai toimitusketjussa raportointijaksolla	3		
G4-14	Varovaisuuden periaatteen soveltaminen	24		
G4-15	Organisaation hyväksymät tai edistämät ulkopuolisten toimijoiden periaatteet tai aloitteet	14, 16		
G4-16	Jäsenyydet järjestöissä tai edunvalvontaorganisaatioissa	16		
TUNNISTETUT OLENNAISET NÄKÖKOHDAT JA LASKENTARAJAT				
G4-17	Konsernin laskentaraja	69		

Indikaattori		Sijainti, kommentit, raportoimatta jätetyt kohdat perusteluineen	YK:n Global Compact	SDG
G4-18	Raportin sisällönmäärittely	<u>18</u>		
G4-19	Olennaiset näkökohdat	<u>19</u>		
G4-20	Olennaisia näkökohtia koskevat laskentarajat organisaation sisällä	<u>69</u>		
G4-21	Olennaisia näkökohtia koskevat laskentarajat organisaation ulkopuolella	<u>69</u>		
G4-22	Muutokset aiemmin raportoiduissa tiedoissa	<u>69</u> , ei muutoksia		
G4-23	Merkittävät muutokset raportin laajuudessa ja näkökohtien laskentarajoissa	<u>69</u> , ei muutoksia		
SIDOSRYHMÄVUOROVAIKUTUS				
G4-24	Luettelo organisaation sidosryhmistä	<u>17</u>		
G4-25	Sidosryhmien määrittely- ja valintaperusteet	<u>16</u>		
G4-26	Sidosryhmätoiminnan periaatteet	<u>16</u>		
G4-27	Sidosryhmien esille nostamat tärkeimmät asiat ja huolenaiheet	<u>17</u>		
RAPORTIN KUVAUS				
G4-28	Raportointijakso	<u>69</u>		
G4-29	Edellisen raportin päiväys	<u>69</u>		
G4-30	Raportin julkaisutiheys	<u>69</u>		
G4-31	Yhteystiedot, josta voi tilata raportin ja kysyä siihen liittyviä lisätietoja	<u>69</u>		
G4-32	GRI-sisältövertailu	<u>81</u>		
G4-33	Lähestymistapa ulkoiseen varmennukseen	<u>69</u> , raporttia ei ole ulkoisesti varmennettu		
HALLINTO				
G4-34	Hallintorakenne ja valiokunnat	<u>24</u> , Hallintotavan kuvaus		
LIIKETOIMINNAN EETTISYYS				
G4-56	Arvot ja liiketoimintaperiaatteet	<u>15</u>	Periaate 1, 4, 5, 10	16

Indikaattori		Sijainti, kommentit, raporttoimatta jätetyt kohdat perusteluineen	YK:n Global Compact	SDG
G4-57	Toiminnan eettisyyteen ja lainmukaisuuteen liittyvä neuvonta	<u>29, Eettinen toimintaohje</u>	Periaate 1, 4, 5, 10	16
G4-58	Epäiltyjen väärinkäytösten ilmoittaminen	<u>29, Eettinen toimintaohje</u>	Periaate 1, 4, 5, 10	16
TALOUDELLINEN VASTUU				
TALOUDELLISET TULOKSET				
G4-DMA	Yleinen johtamistavan kuvaus (DMA)	<u>24</u>		
G4-EC1	Suoran taloudellisen lisäarvon tuottaminen ja jakautuminen	<u>31</u>		2, 5, 7, 8, 9
YMPÄRISTÖVASTUU				
MATERIAALIT				
G4-DMA	Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		
G4-EN1	Materiaalin käyttö painon tai määrän mukaan	<u>66</u> , tarkkoja lukuja ei ole saatavilla vuodelta 2016	Periaatteet 7, 8	8, 12
ENERGIA				
G4-DMA	Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		
G4-EN3	Organisaation oma energian kulutus	<u>60, 73</u>	Periaatteet 7, 8, 9	7, 8, 12, 13
G4-EN5	Energiaintensiiteetti	<u>75</u>	Periaate 8	7, 8, 12, 13
PÄÄSTÖT				
G4-DMA	Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		
G4-EN15	Suorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 1)	<u>62, 75</u>	Periaatteet 7, 8, 9	3, 12, 13, 14, 15
G4-EN16	Epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 2)	<u>62, 76</u>	Periaatteet 7, 8, 9	3, 12, 13, 14, 15

Indikaattori	Sijainti, kommentit, raportoimatta jätetyt kohdat perusteluineen	YK:n Global Compact	SDG
G4-EN17 Muut epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 3)	<u>62, 77</u>	Periaatteet 7,8, 9	3, 12, 13, 14, 15
G4-EN18 Kasvihuonekaasujen päästöintensiteetti	<u>77</u>	Periaate 8	13, 14, 15
JÄTEVEDET JA JÄTTEET			
G4-DMA Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		
G4-EN23 Jätteiden kokonaismäärä jaoteltuna jätelajeittain ja käsittelytavan mukaan	<u>65, 78</u>	Periaate 8	3, 6, 12
KULJETUKSET			
G4-DMA Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		
G4-EN30 Tuotteiden ja materiaalien kuljetuksesta sekä työmatkoista aiheutuneet merkittävät ympäristövaikutukset	<u>63, 77</u>	Periaate 8	11, 12, 13
SOSIAALINEN VASTUU			
HENKILÖSTÖ JA TYÖOLOSUHTEET			
TYÖLLISTÄMINEN			
G4-DMA Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		
G4-LA1 Uuden palkatun henkilöstön kokonaismäärä ja osuus sekä henkilöstön vaihtuvuus jaoteltuna ikäryhmittäin, sukupuolen mukaan ja alueittain	<u>38, 80</u>	Periaate 6	5, 8
G4-LA2 Kokoaikaisen henkilöstön henkilöstöetuudet, joita ei tarjota määräaikaiselle tai osa-aikaiselle henkilöstölle merkittävässä toimipaikoissa	<u>39</u>		8
HENKILÖSTÖN JA TYÖNANTAJAN VÄLISET SUHTEET			
G4-DMA Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		
G4-LA4 Uudelleenjärjestelyissä noudatettava vähimmäisilmoitus aika ja sen sisältyminen kollektiivisiin työehtosopimuksiin	<u>38</u>	Periaate 3	8

Indikaattori	Sijainti, kommentit, raportoimatta jätetyt kohdat perusteluineen	YK:n Global Compact	SDG
TYÖTERVEYS- JA TURVALLISUUS			
G4-DMA Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		
G4-LA5 Osuus kokonaistyövoimasta, joka on edustettuna virallisissa henkilöstön ja johdon yhteisissä työterveyttä ja -turvallisuutta valvovissa ja neuvoa-antavissa toimikunnissa	<u>45</u>		8
G4-LA6 Tapaturmatyypit, tapaturmataajuus, ammattitautitaajuus, menetetyt työpäivät, poissaolot ja työhön liittyvät kuolemantapaukset jaoteltuna alueittain ja sukupuolen mukaan	<u>46</u>		3, 8
KOULUTUS			
G4-DMA Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		
G4-LA11 Säännöllisten suoritusarviointien ja kehityskeskustelujen piirissä olevan henkilöstön osuus	<u>44</u>	Periaate 6	5, 8
MONIMUOTOISUUS JA TASAVERTAISET MAHDOLLISUUDET			
G4-DMA Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		
G4-LA12 Organisaation hallintoelinten kokoonpano ja henkilöstön jakauma henkilöstöryhmittäin jaoteltuna sukupuolen, ikäryhmän, vähemmistöryhmän ja muiden monimuotoisuuteen liittyvien tekijöiden mukaisesti	<u>40, 80</u>	Periaate 6	5, 8
TASA-ARVOINEN PALKITSEMINEN			
G4-DMA Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		
G4-LA13 Naisten ja miesten peruspalkkojen ja palkitsemisen suhde henkilöstöryhmittäin merkittävässä toimipaikoissa	<u>41</u>	Periaate 6	5, 8, 10
TOIMITTAJIEN TYÖOLOJEN ARVIOINTI			
G4-DMA Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		
G4-LA14 Prosenttiosuus uusista toimittajista, jotka on arvioitu työoloihin liittyvien kriteerien mukaisesti	<u>49</u> , BSCI-, SA8000- ja omat auditoinnit		5, 8, 16
G4-LA15 Merkittävät nykyiset ja mahdolliset negatiiviset työoloihin liittyvät vaikutukset toimitusketjussa ja toteutetut toimenpiteet	<u>51</u>		5, 8, 16

Indikaattori	Sijainti, kommentit, raportoimatta jätetyt kohdat perusteluineen	YK:n Global Compact	SDG
IHMISOIKEUDET			
SYRJINNÄN KIELTO			
G4-DMA Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		
G4-HR3 Syrjintätapausten lukumäärä ja niihin liittyvät korjaavat toimenpiteet	<u>30, 41</u>	Periaate 6	5, 8, 16
TOIMITTAJIEN IHMISOIKEUSARVIOINNIT			
G4-HR11 Prosenttiosuus uusista toimittajista, jotka on arvioitu ihmisoikeuksiin liittyvien kriteerien mukaisesti	<u>49</u> , BSCI-, SA8000 ja omat auditoinnit	Periaate 2	
YHTEISKUNTA			
LAHJONTA JA KORRUPTION VASTAISUUS			
G4-DMA Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		
G4-SO4 Korruption vastaisiin politiikkoihin ja menettelytapoihin liittyvä kommunikointi ja koulutus	<u>29</u>	Periaate 10	16
G4-SO5 Vahvistetut lahjontatapaukset ja niihin liittyvät toimenpiteet	<u>28</u>	Periaate 10	16
TOIMITTAJIEN YHTEISKUNNALLISTEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI			
G4-SO9 Prosenttiosuus uusista toimittajista, jotka on arvioitu yhteiskunnallisiin vaikutuksiin liittyvien kriteerien mukaisesti	<u>49</u> , BSCI-, SA8000 ja omat auditoinnit		
TUOTEVASTUU			
ASIAKKAIDEN TERVEYS JA TURVALLISUUS			
G4-DMA Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		
G4-PR1 Prosenttiosuus merkittävistä tuotteista ja palveluista, joiden terveys- ja turvallisuusvaikutusten parantaminen on arvioitu	<u>55</u>		
G4-PR2 Tuotteiden elinkaarenaikaisiin terveys- ja turvallisuusvaikutuksiin liittyvien määräysten ja vapaaehtoisten periaatteiden rikkomusten lukumäärä jaoteltuna lopputulosten mukaan	<u>55</u>		16
TUOTE- JA PALVELUTIEDOT			
G4-DMA Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		

Indikaattori	Sijainti, kommentit, raportoimatta jätetyt kohdat perusteluineen	YK:n Global Compact	SDG
G4-PR3 Tuote- ja palveluinformaatioon ja -merkintöihin liittyvien määräysten ja vapaaehtoisten periaatteiden rikkomusten lukumäärä jaoteltuna lopputulosten mukaan	<u>56</u>		12
MARKKINOINTIViestintä			
G4-DMA Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		
G4-PR7 Markkinointiviestintään, mainontaan ja sponsorointiin liittyvien määräysten ja vapaaehtoisten periaatteiden rikkomusten lukumäärä jaoteltuna lopputulosten mukaan	<u>34</u>		16
ASIakkaiden Yksityisyyden Suoja			
G4-DMA Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		
G4-PR8 Asiakkaiden yksityisyyden suojan rikkomiseen ja asiakastietoken häviämiseen liittyvien vahvistettujen valitusten lukumäärä	<u>33</u>		16
MÄÄRÄYSTENMUKAISUUS			
G4-DMA Johtamistavan kuvaus	<u>24</u>		
G4-PR9 Tuotteiden ja palveluiden läyttöön liittyvän lainsäädännön ja säännösten rikkomisesta aiheutuneiden merkittävien sakkojen rahamääräinen arvo	<u>56</u>		16